

Na temelju članka 6 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 9/13), Zakonodavno povjerenstvo Skupštine Brčko distrikta BiH, na 20. sjednici održanoj 9. listopada 2013. godine, utvrdilo je pročišćeni tekst Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 10/03) sa izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 48/04, 6/05, 14/07, 19/07, 21/07, 2/08, 17/09 i 9/13).

Broj: 01.3.-05-1123/13
Brčko, 9. 10. 2013. godine

PREDSJEDATELJ
ZAKONODAVNOG POVJERENSTVA

Admir Mujkanović, v.r.

Z A K O N
O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
(pročišćeni tekst)

I. OPĆE ODREDBE
GLAVA I. OSNOVNA NAČELA

Članak 1

Predmet i primjena ovog zakona

Ovim zakonom utvrđuju se pravila kaznenog postupka po kojima su dužni postupati Osnovni i Apelacijski sud Brčko **distrikta** Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud i Apelacijski sud), **Tužiteljstvo** Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) i ostali sudionici u kaznenom postupku predviđeni ovim zakonom, kada postupaju u kaznenim stvarima.

Članak 2

Princip zakonitosti

- (1) Pravila utvrđena ovim zakonom trebaju osigurati da nitko nevin ne bude osuđen, a da se učinitelju kaznenog djela izrekne kaznena sankcija pod uvjetima propisanim u Kaznenom zakonu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Kazneni zakon) i u drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela i u zakonom propisanom postupku.**
- (2) Osumnjičeni ili optuženi može biti ograničen u svojoj slobodi i pravima samo pod uvjetima koje propisuje ovaj zakon.**
- (3) Kaznenu sankciju može učinitelju kaznenog djela izreći samo nadležan sud u postupku koji je proveden po ovom zakonu, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.**

Članak 3

Pretpostavka nevinosti i *in dubio pro reo*

- (1) Svatko se smatra nevinim za kazneno djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.
- (2) Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja kaznenog djela ili od kojih ovisi primjena neke odredbe kaznenog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.

Članak 4 *Ne bis in idem*

Nitko ne može biti ponovno suđen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donesena pravomoćna sudska odluka.

Članak 5 Pravo osobe lišene slobode

- (1) **Osoba lišena slobode mora se na materinjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istodobno poučiti da nije dužna dati iskaz, niti odgovarati na postavljena pitanja, da ima pravo uzeti branitelja kojeg može sama izabrati, kao i o tome da ima pravo da njezina obitelj, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili druga osoba koju ona odredi budu obaviješteni o njezinom lišenju slobode.**
- (2) **Osobi koja je lišena slobode postaviti će se branitelj na njezin zahtjev ako zbog svog imovnog stanja ne može snositi troškove obrane.**

Članak 6 Prava osumnjičenog, odnosno optuženog

- (1) **Osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega i da njegov iskaz može biti korišten kao dokaz u daljnjem tijeku postupka.**
- (2) **Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.**
- (3) **Osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na postavljena pitanja.**

Članak 7 Pravo na obranu

- (1) Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branitelja koga sam izabere.
- (2) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branitelja, postaviti će mu se branitelj kad je to određeno ovim zakonom.
- (3) Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora osigurati dovoljno vremena za pripremanje obrane.

Članak 8 Jezik i pismo

- (1) **U kaznenom postupku u ravnopravnoj su uporabi bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik, a službena pisma su latinica i ćirilica.**
- (2) **Kazneni postupak se vodi na jednom od jezika iz stavka 1 ovog članka, a u postupku se koristi jedno od pisama iz stavka 1 ovog članka.**
- (3) **Stranke, svjedoci i ostali sudionici u postupku imaju pravo služiti se materinjim jezikom ili jezikom koji razumiju. Ako osoba ne razumije jedan od službenih jezika Bosne i**

Hercegovine, osigurat će se usmeno prevođenje onoga što ona, odnosno drugi iznose, kao i isprava i drugog pisanog dokaznog materijala.

- (4) O pravima iz stavka 3 ovog članka poučit će se prije prvog ispitivanja osobe iz stavka 3 ovog članka koje se tih prava mogu odreći ako znaju jezik na kome se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da je dana pouka i izjava sudionika na danu pouku.
- (5) Prevođenje obavlja sudski tumač.

Članak 9

Upućivanje i dostavljanje pismena

- (1) Pozive, odluke i druga pismena upućuje sud i drugi organi koji sudjeluju u postupku na službenim jezicima iz članka 8 stavka 1 ovog zakona.
- (2) Podnesci se dostavljaju sudu i drugim organima koji sudjeluju u postupku na službenim jezicima iz članka 8 stavka 1 ovog zakona.
- (3) Osobi koja je lišena slobode ili se nalazi u pritvoru, na izdržavanju kazne ili na obveznom psihijatrijskom liječenju, odnosno obveznom liječenju od ovisnosti, dostavit će se i prijevod pismena iz stavaka 1 i 2 ovog članka, na materinjem jeziku ili jeziku koji razumije.

Članak 10

Zakovitost dokaza

- (1) Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili bilo koje druge osobe koja sudjeluje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.
- (2) Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima, niti na dokazima koji su pribavljeni povredama ovog zakona.
- (3) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na temelju dokaza iz stavka 2 ovog članka.

Članak 11

Pravo na odštetu i rehabilitaciju

Osoba koja je neopravdano osuđena za kazneno djelo ili je bez osnove lišena slobode ima pravo na rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz proračunskih sredstava, kao i druga prava utvrđena zakonom.

Članak 12

Pouka o pravima

Osumnjičenog, odnosno optuženog ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku koji bi iz neznanja mogli propustiti neku radnju u postupku, ili se iz neznanja ne bi koristili svojim pravima, sud, tužitelj i drugi organi koji sudjeluju u postupku će poučiti o pravima koja im po ovom zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.

Članak 13

Pravo na suđenje bez odlaganja

- (1) Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred sud i da mu bude suđeno bez odlaganja.
- (2) Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju osobama koje sudjeluju u postupku.
- (3) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vrijeme.

Članak 14

Jednakost u postupanju i pravedno suđenje

- (1) Sud je dužan da stranke i branitelja tretira na jednak način i da svakoj od strana pruži jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnoj raspravi.
- (2) Sud, tužitelj i drugi organi koji sudjeluju u postupku dužni su s jednakom pozornošću ispitivati i utvrđivati kako činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, tako i one koje im idu u korist.
- (3) Pravila utvrđena ovim zakonom trebaju osigurati da se osumnjičenom odnosno optuženom omogući pravedno suđenje.

Članak 15

Slobodna ocjena dokaza

- (1) Pravo suda, tužitelja i drugih organa koji sudjeluju u kaznenom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Članak 16

Princip akuzatornosti i teret dokazivanja

- (1) Kazneni postupak se može pokrenuti i provesti samo po zahtjevu tužitelja.
- (2) Tužitelj je dužan dokazati krivnju optuženog.

Članak 17

Princip legaliteta kaznenog gonjenja

Tužitelj je dužan poduzeti kazneno gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno kazneno djelo, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Članak 18

Posljedice pokretanja postupka

Kad je propisano da pokretanje kaznenog postupka ima za posljedicu ograničenje određenih prava, ove posljedice, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, nastupaju potvrđivanjem optužnice. Ako se radi o kaznenim djelima s propisanom kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom, ove posljedice nastupaju od dana kad je donesena osuđujuća presuda, bez obzira je li postala pravomoćna.

Članak 19

Prethodna pitanja

- (1) Ako primjena kaznenog zakona ovisi od prethodne odluke o kakvom pravnom pitanju za čije je odlučivanje nadležan sud u kojem drugom postupku ili neki drugi organ, sud kad sudi u kaznenom predmetu može sam odlučiti i o tom pitanju po odredbama koje vrijede za dokazivanje u kaznenom postupku. Odluka suda o ovom pravnom pitanju ima učinak samo u kaznenom predmetu koji ovaj sud raspravlja.
- (2) Ako je o takvom prethodnom pitanju već donio odluku sud u kojem drugom postupku ili neki drugi organ, takva odluka ne veže sud u pogledu ocjene je li učinjeno određeno kazneno djelo.

GLAVA II. ZNAČENJE IZRAZA

Članak 20

Osnovni pojmovi

Osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno, pojedini izrazi rabljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) "Osumnjičeni" je osoba za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo,
- b) "Optuženi" je osoba protiv koje je jedna ili više točaka u optužnici potvrđena,
- c) "Osuđeni" je osoba za koju je pravomoćnom odlukom utvrđeno da je kazneno odgovorna za određeno kazneno djelo,
- d) "Sudac za prethodni postupak" je sudac koji u tijeku istrage postupa u slučajevima kada je to propisano ovim zakonom,
- e) "Sudac za prethodno saslušanje" je sudac koji nakon podizanja optužnice postupa u slučajevima kada je to propisano ovim zakonom i koji ima ovlasti koje pripadaju sucu za prethodni postupak,
- f) "Stranke" su tužitelj i osumnjičeni, odnosno optuženi,
- g) "Ovlaštena službena osoba" je ona osoba koja ima odgovarajuće ovlasti unutar policijskih organa Bosne i Hercegovine, uključujući Državnu agenciju za istrage i zaštitu i Državnu graničnu službu, policijskih organa Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, sudske i financijske policije, kao i carinskih organa, poreznih organa i organa vojne policije. Pod ovlaštenim službenim osobama smatraju se i stručni suradnici odnosno istražitelji Tužiteljstva BiH, kao i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH, koji rade po ovlastima tužitelja,
- h) "Oštećeni" je osoba kojoj je osobno ili imovinsko pravo kaznenim djelom povrijeđeno ili ugroženo,
- i) "Pravne osobe" su osobe koje su kao takve definirane u KZ Brčko distrikta BiH, uključujući: korporacije, poduzeća, udruge, tvrtke i partnerstva i druga trgovačka društva,
- j) "Istraga" obuhvaća aktivnosti poduzete od tužitelja ili ovlaštene službene osobe sukladno ovom zakonu, uključujući prikupljanje i čuvanje izvjava i dokaza,
- k) "Unakrsno ispitivanje" je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke, odnosno branitelja, koja nije pozvala svjedoka, odnosno vještaka,
- l) "Izravno ispitivanje" je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke, odnosno branitelja, koja je pozvala svjedoka, odnosno vještaka,
- m) "Osnovana sumnja" je viši stupanj sumnje zasnovan na prikupljenim dokazima koji upućuju na zaključak da je izvršeno kazneno djelo,
- n) "Zabilješke" i "spisi" su slova, riječi ili brojke ili njihov ekvivalent, zapisane rukopisom, otkucane pisaćim strojem, odtiskane, fotokopirane, fotografirane, zabilježene magnetskim impulsima, mehanički ili elektronički ili nekim drugim oblikom sakupljanja podataka,
- o) "Fotografije" su fotografski, digitalni i rendgenski snimci, video vrpce i filmovi,
- p) "Original" je sam spis ili snimak ili sličan ekvivalent kojim se ostvaruje isti učinak od strane osobe koja ga piše, snima ili izdaje. "Original" fotografija uključuje negativ i sve kopije. Ako su podatci pohranjeni u kompjutoru ili sličnom uređaju za automatsku obradu podataka, original je i svaki odštampani primjerak ili okom vidljivi pohranjeni podatak,
- r) "Kopija" je preslikavanje originala ili matrice, uključujući uvećanja i umanjenja, mehaničkim ili elektroničkim presnimavanjem, kemijskom reprodukcijom ili nekom drugom ekvivalentnom tehnikom kojom se precizno reproducira original,
- s) "Telekomunikacijska adresa" je svaki telefonski broj, linijski ili mobilni ili e-pošta ili internet adresa koju posjeduje ili rabi određena osoba,
- t) «supružnik» i «izvanbračni partner» su one osobe koje taj status imaju prema obiteljskom pravu,
- u) "Kompjutorski sustav" je svaka naprava ili skupina međusobno spojenih ili povezanih naprava, od kojih jedna ili više njih na temelju programa automatski obrađuju podatke,
- v) "Kompjutorski podatci" su svako iskazivanje činjenica, informacija ili koncepata u obliku prikladnom za obradu u kompjutorskom sustavu, uključujući i program koji je u stanju prouzrokovati da kompjutorski sustav izvrši određenu funkciju.

GLAVA III. PRAVNA POMOĆ I SLUŽBENA SURADNJA

Članak 21

Obveza pružanja pravne pomoći i službena suradnja

- (1) Osnovni i Apelacijski sud su dužni pružiti pravnu pomoć sudu BiH, sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine i sudovima u Republici Srpskoj.
- (2) Svi organi vlasti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine dužni su službeno surađivati sa sudovima, tužiteljem i drugim organima koji sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 22

Pružanje pomoći

- (1) Osnovni ili Apelacijski sud će uputiti zahtjev za pravnu pomoć, odnosno za službenu radnju nadležnom sudu, odnosno organu vlasti.
- (2) Pružanje pravne pomoći i službene radnje provode se bez naknade.
- (3) Stavci 1 i 2 ovog članka primjenjuju se i na zahtjeve koje je tužitelj uputio prema Tužiteljstvu i drugim organima vlasti.

GLAVA IV. NADLEŽNOST SUDA

Odjeljak 1 – Stvarna i mjesna nadležnost suda

Članak 23

Stvarna nadležnost i sastav suda

- (1) Osnovni sud i Apelacijski sud sude u kaznenim predmetima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene Zakonom.
- (2) Osnovni sud, u prvom stupnju, sudi u vijeću sastavljenom od trojice sudaca, a sudac pojedinac sudi za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do deset godina.
- (3) Apelacijski sud, u drugom i trećem stupnju odlučuje o žalbama protiv rješenja i presuda Osnovnog suda i izvanrednim pravnim lijekovima protiv pravomoćnih sudskih odluka, u vijeću sastavljenom od tri suca.
- (4) U postupku odlučivanja po izvanrednim pravnim lijekovima ne će sudjelovati sudac koji je sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom.
- (5) Opća sjednica suda, predsjednik suda, sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje i predsjednik vijeća, odlučuju u slučajevima određenim ovim zakonom.

Članak 24

Mjesna nadležnost suda

- (1) Osnovni sud i Apelacijski sud su nadležni da sude za svako kazneno djelo učinjeno ili pokušano na teritoriju Brčko distrikta BiH.
- (2) Sporazumom s entitetima riješit će se svi drugi oblici mjesne nadležnosti.

Odjeljak 2 - Spajanje i razdvajanje postupka

Članak 25

Spajanje postupka

- (1) Sud će, po pravilu, odlučiti da se provede jedinstveni postupak i donese jedna presuda u slučaju kada je ista osoba optužena za više kaznenih djela ili kada je više osoba sudjelovalo u izvršenju istog kaznenog djela.
- (2) Sud može odlučiti da provede jedinstveni postupak i donijeti jednu presudu i u slučaju kad je više osoba optuženo za više kaznenih djela, ali samo ako između izvršenih kaznenih djela postoji međusobna sveza.
- (3) Sud može odlučiti da provede jedinstveni postupak i donijeti jednu presudu ako se vode odvojeni postupci protiv iste osobe za više kaznenih djela ili protiv više osoba za isto kazneno djelo.
- (4) O spajanju postupka odlučuje rješenjem sudac, odnosno vijeće. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za spajanje - nije dopuštena žalba.

Članak 26

Razdvajanje postupka

- (1) Sud može iz važnih razloga ili iz razloga svrsishodnosti do završetka glavne rasprave odlučiti da se postupak za pojedina kaznena djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši.
- (2) Rješenje o razdvajanju postupka donosi sudac, odnosno vijeće, po saslušanju stranaka i branitelja.
- (3) Protiv rješenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za razdvajanje postupka nije dopuštena žalba.

Odjeljak 3 - Prenošnje mjesne nadležnosti

Članak 27

Prenošenje nadležnosti

- (1) Kad je nadležan sud iz pravnih ili stvarnih razloga spriječen da postupa ili postoje drugi važni razlozi, sud određen zakonom može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud na svom području.
- (2) Rješenje iz stavka 1 ovog članka može se donijeti na prijedlog nadležnog suca ili vijeća, ili na prijedlog jedne od stranaka, ili branitelja.
- (3) Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 28

Posljedice nenadležnosti

- (1) Sud je dužan da pazi na svoju nadležnost i čim primijeti da nije nadležan da se oglasi nenadležnim i po pravomoćnosti rješenja da ustupi predmet nadležnom sudu, ali je dužan da poduzme one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odlaganja.
- (2) Nakon potvrđivanja optužnice, sud se ne može oglasiti mjesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mjesne nenadležnosti.

GLAVA V. IZUZEĆE

Članak 29

Razlozi za izuzeće

Sudac ne može vršiti sudačku dužnost:

- a) ako je oštećen kaznenim djelom;
- b) ako mu je osumnjičeni, odnosno optuženi, njegov branitelj, tužitelj, oštećeni, njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni, odnosno izvanbračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja;
- c) ako je sa osumnjičenim, odnosno optuženim, njegovim braniteljem, tužiteljem ili oštećenim u odnosu skrbnika, staranika, posvojitelja, posvojenika, hranitelja ili hranjenika;
- d) ako je u istom kaznenom predmetu sudjelovao kao sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje ili je postupao kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenog ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak;
- e) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom;
- f) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristranost.

Članak 30

Izuzeće po zahtjevu stranke ili branitelja

- (1) Izuzeće predsjednika i suca Osnovnog i Apelacijskog suda može tražiti stranka ili branitelj.**
- (2) Zahtjev iz stavka 1 ovog članka može se podnijeti do početka glavne rasprave, a ako se za razlog izuzeća iz članka 29 točke od a) do e) ovog zakona saznalo kasnije, zahtjev se podnosi odmah po saznanju.**
- (3) Zahtjev za izuzeće predsjednika i suca Apelacijskog suda stranka ili branitelj mogu podnijeti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.**
- (4) Stranke ili branitelj mogu tražiti izuzeće samo poimenično određenog suca koji postupa u predmetu.**
- (5) Stranka ili branitelj dužni su u zahtjevu navesti okolnosti zbog kojih smatraju da postoje neke od zakonskih osnova za izuzeće. U zahtjevu se ne mogu ponovno navoditi razlozi koji su isticani u zahtjevu za izuzeće koji je ranije odbijen.

Članak 31

Postupak za izuzeće

- (1) Čim sazna za postojanje kojeg od razloga za izuzeće iz članka 29 točke od a) do e) ovog zakona, sudac je dužan prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome obavijesti predsjednika suda. Ako sudac smatra da postoje okolnosti iz članka 29 točka f ovog zakona, izvijestit će o tome predsjednika suda.

Članak 32

Odlučivanje po zahtjevu za izuzeće

- (1) O zahtjevu za izuzeće suca Osnovnog suda odlučuje predsjednik Osnovnog suda, a o njegovom izuzeću predsjednik Apelacijskog suda.
- (2) O zahtjevu za izuzeće suca Apelacijskog suda odlučuje predsjednik Apelacijskog suda, a o njegovom izuzeću opća sjednica suda.
- (3) Prije donošenja rješenja o izuzeću pribavit će se izjava suca, odnosno predsjednika suda, a po potrebi provest će se i drugi izviđaji.
- (4) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba nije dopuštena, ali se rješenje kojim se zahtjev za izuzeće odbija može pobijati žalbom na presudu.
- (5) Ako je zahtjev za izuzeće iz članka 29 točka f) ovog zakona podnesen poslije početka glavne rasprave ili ako je postupljeno suprotno odredbama članka 30 stavci 4 i 5 ovog zakona, zahtjev će se odbaciti u cjelini, odnosno djelomično. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbacuje nije dopuštena žalba.

Članak 33

Valjanost radnji poduzetih nakon podnošenja zahtjeva za izuzeće

Kad sudac sazna da je podnesen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu i ne može potpisati ni jednu sudsku odluku iz članka 163 ovog zakona (presuda, rješenje, naredba), a ako se radi o izuzeću iz članka 29 točke f) ovog zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.

Članak 34

Izuzeće tužitelja i drugih sudionika u postupku

- (1) Odredbe o izuzeću suca primjereno se primjenjuju i na tužitelja i osobe koje su na temelju zakona ovlaštene da ga zastupaju u postupku, zapisničare, sudske tumače, stručne osobe, kao i na vještake, ako za njih nije što drugo određeno.**
- (2) Tužitelj odlučuje o izuzeću osoba koje su na temelju zakona ovlaštene da ga zastupaju u kaznenom postupku. O izuzeću tužitelja odlučuje kolegij Tužiteljstva.**
- (3) O izuzeću zapisničara, sudskog tumača, stručne osobe i vještaka odlučuje vijeće, predsjednik vijeća ili sudac, a do podizanja optužnice tužitelj.**
- (4) Kada ovlaštene službene osobe poduzimaju istražne radnje na temelju ovog zakona, o njihovom izuzeću odlučuje tužitelj. Ako prilikom poduzimanja radnje sudjeluje zapisničar, o njegovom izuzeću odlučuje službena osoba koja poduzima radnju.**

GLAVA VI. TUŽITELJ

Članak 35

Prava i dužnosti

- (1) Osnovno pravo i osnovna dužnost tužitelja je otkrivanje i gonjenje učinitelja kaznenih djela koja su u nadležnosti suda.**
- (2) Tužitelj ima pravo i dužan je da:**
 - a) odmah po saznanju da postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo poduzme potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i provođenja istrage, pronalaženja osumnjičenog, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih osoba vezanim za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanje izjava i dokaza,**
 - b) provede istragu sukladno ovom zakonu,**
 - c) daje imunitet sukladno članku 84 ovog zakona,**
 - d) zahtijeva dostavljanje informacija od državnih organa, poduzeća, pravnih i fizičkih osoba u Bosni i Hercegovini,**
 - e) izdaje pozive i naredbe i predlaže izdavanje poziva i naredbi sukladno ovom zakonu,**
 - f) naredi ovlaštenoj službenoj osobi da izvrši naredbu izdanu od suda sukladno ovom zakonu,**
 - g) utvrđuje činjenice potrebne za odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu sukladno članku 197 ovog zakona i o oduzimanju imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom sukladno članku 392 ovog zakona,**
 - h) predlaže izdavanje kaznenog naloga sukladno članku 334 ovog zakona,**
 - i) podiže i zastupa optužnicu pred sudom,**
 - j) podnosi pravne lijekove,**
 - k) obavlja i druge poslove određene zakonom.**

- (3) **Sukladno stavcima 1 i 2 ovog članka, svi organi koji sudjeluju u istrazi dužni su da o svakoj poduzetoj radnji obavijeste tužitelja i da postupe po svakom njegovom zahtjevu.**

Članak 36
Poduzimanje radnji

Tužitelj poduzima sve radnje u postupku za koje je po zakonu ovlašten sam ili preko osoba koje su na temelju zakona obvezne postupati po njegovom zahtjevu u kaznenom postupku.

Članak 37
Davanje uputa

Za ostvarivanje svojih prava i dužnosti, tužitelj može u konkretnim predmetima koji su u nadležnosti suda davati potrebne upute ovlaštenim službenim osobama.

Članak 38
Princip mutabiliteta

Tužitelj može odustati od gonjenja do završetka glavne rasprave, a u postupku pred Apelacijskim sudom, kada je to predviđeno ovim zakonom.

GLAVA VII. BRANITELJ

Članak 39
Pravo na branitelja

- (1) Osumnjičeni, odnosno optuženi može imati branitelja tijekom cijelog postupka.
- (2) Za branitelja se može uzeti odvjetnik pod uvjetima koji su propisani zakonom.
- (3) Ukoliko osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branitelja, osumnjičenom, odnosno optuženom, osim ako se on tomu izričito ne protivi, mogu branitelja uzeti njegov zakonski zastupnik, bračni, odnosno izvanbračni drug, krvni srodnik u pravoj liniji do bilo kog stupnja, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra ili hranitelj.
- (4) Branitelj mora predati punomoć za zastupanje prilikom poduzimanja prve radnje u postupku.

Članak 40
Broj branitelja

- (1) Više osumnjičenih, odnosno optuženih mogu imati zajedničkog branitelja, izuzev ako branitelja postavlja sud sukladno člancima 45 i 46 ovog zakona.
- (2) Osumnjičeni, odnosno optuženi može imati više branitelja, ali samo jedan od njih će imati status glavnog branitelja, o čemu će se osumnjičeni, odnosno optuženi izjasniti. Smatra se da je obrana osigurana kada u postupku sudjeluje jedan od branitelja.

Članak 41
Tko ne može biti branitelj

- (1) Branitelj ne može biti oštećeni, bračni, odnosno izvanbračni drug oštećenog ili tužitelja, niti njihov srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja ili po tazbini do drugog stupnja.

- (2) Branitelj koji je pozvan kao svjedok, ne može biti branitelj u tom predmetu.
- (3) Branitelj ne može biti osoba koja je u istom predmetu postupala kao sudac ili tužitelj.

Članak 42 **Isključenje branitelja iz postupka**

- (1) Razlog za isključenje branitelja postoji i u pogledu osobe koja zlorabi kontakt sa osumnjičenim, odnosno optuženim koji je u pritvoru kako bi osumnjičeni, odnosno optuženi počinio kazneno djelo ili ugrozio sigurnost ustanove u kojoj se pritvor izvršava.
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka osumnjičeni, odnosno optuženi će se pozvati da u određenom roku uzme drugog branitelja.
- (3) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi u slučajevima obvezne obrane sam ne uzme branitelja ili branitelja ne angažiraju osobe iz članka 39 stavka 3 ovog zakona, postupit će se na način predviđen u članku 45 stavku 4 ovog zakona.
- (4) U slučaju iz stavaka 2 i 3 ovog članka, novom branitelju će se ostaviti dovoljno vremena za pripremu obrane osumnjičenog, odnosno optuženog.
- (5) Za vrijeme trajanja isključenja, branitelj ne može braniti osumnjičenog, odnosno optuženog u drugom postupku. Branitelj ne može braniti druge osumnjičene, odnosno optužene u istom postupku, kao ni u razdvojenom postupku.

Članak 43 **Postupak isključenja branitelja**

- (1) Odluka o isključenju branitelja donosi se na posebnom saslušanju kome pribivaju tužitelj, osumnjičeni, odnosno optuženi, branitelj i predstavnik odvjetničke komore čiji je branitelj član.
- (2) Postupak isključenja se može provesti i bez branitelja ako je uredno pozvan i ako je u pozivu za saslušanje bio upozoren da će se postupak voditi i u njegovoj nenazočnosti. O saslušanju se sastavlja zapisnik.

Članak 44 **Rješenje o isključenju**

- (1) Rješenje o isključenju iz članka 43 ovog zakona prije početka glavne rasprave donosi sudac za prethodni postupak, odnosno sudac za prethodno saslušanje, a na glavnoj raspravi sudac, odnosno vijeće. U postupku pred Apelacijskim sudom rješenje o isključenju branitelja donosi vijeće.
- (2) Protiv rješenja iz stavka 1 ovog članka žalba nije dopuštena.
- (3) Ako je branitelj isključen iz postupka, može mu se narediti da snosi troškove nastale zbog prekida ili odlaganja postupka.

Članak 45 **Kada osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branitelja**

- (1) **Osumnjičeni mora imati branitelja već prilikom prvog ispitivanja ako je nijem ili gluh ili ako je osumnjičen za kazneno djelo za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora.**
- (2) **Osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branitelja prilikom izjašnjenja o prijedlogu za određivanje pritvora, za vrijeme dok pritvor traje.**
- (3) **Nakon podizanja optužnice za kazneno djelo za koje se može izreći deset godina zatvora ili teža kazna, optuženi mora imati branitelja u vrijeme dostavljanja optužnice.**
- (4) **Ako osumnjičeni, odnosno optuženi u slučajevima obvezne obrane ne uzme sam branitelja, ili branitelja ne angažiraju osobe iz članka 39 stavak 3 ovog zakona, branitelja će mu postaviti sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća. U ovom slučaju, osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo na branitelja do pravomoćnosti presude, a ako je izrečena kazna dugotrajnog zatvora – i u postupku po pravnom lijeku.**
- (5) **Branitelj će biti postavljen osumnjičenom, odnosno optuženom ako sud utvrdi da je to zbog složenosti predmeta, mentalnog stanja osumnjičenog, odnosno optuženog ili drugih**

okolnosti u interesu pravde.

- (6) U slučaju postavljanja branitelja, osumnjičeni, odnosno optuženi će se prvo pozvati da sam izabere branitelja s predočene liste. Ukoliko osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne izabere branitelja s predočene liste, branitelja će postaviti sud.

Članak 46

Postavljanje branitelja zbog slabog imovnog stanja

- (1) Kad ne postoje uvjeti za obveznu obranu, a postupak se vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora ili kada to zahtijevaju interesi pravednosti bez obzira na propisanu kaznu, osumnjičenom, odnosno optuženom će se, na njegov zahtjev, postaviti branitelj iz Ureda za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH ili reda odvjetnika, ako prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove obrane.
- (2) Kriterije za određivanje prava na postavljenog branitelja utvrđuje predsjednik Osnovnog suda.
- (3) Zahtjev za postavljanje branitelja iz stavka 1 ovog članka može se podnijeti u tijeku cijelog kaznenog postupka. Branitelja postavlja sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća nakon što je osumnjičenom, odnosno optuženom prvo pružena prilika da s predočene liste izabere branitelja.
- (4) Ako se naknadno utvrdi da imovno stanje osumnjičenog odnosno optuženog ne ispunjava kriterije, sud može odlučiti da se nadoknade troškovi obrane.
- (5) Zahtjev za postavljanje branitelja zbog slabog imovinskog stanja evidentira se u spisu. Sud će na temelju utvrđenog imovinskog stanja osumnjičenog, odnosno optuženog donijeti odluku o zahtjevu bez odlaganja.

Članak 47

Pravo branitelja da pregleda spise i dokumentaciju

- (1) Tijekom istrage, branitelj ima pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete koji idu u korist osumnjičenom. Ovo pravo se branitelju može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.
- (2) Iznimno od stavka 1 ovog članka, tužitelj će istodobno s prijedlogom za određivanje pritvora sucu za prethodni postupak, odnosno sucu za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi obavješćivanja branitelja.
- (3) Nakon podizanja optužnice, osumnjičeni, optuženi, odnosno branitelj imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.
- (4) Sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno vijeće, kao i tužitelj dužni su, kada dođu u posjed novog dokaza ili bilo koje informacije ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, staviti ih na uvid branitelju, osumnjičenom, odnosno optuženom.
- (5) U slučaju iz stavaka 3 i 4 ovog članka, branitelj, osumnjičeni, odnosno optuženi može izvršiti fotokopiranje svih spisa i dokumenata.

Članak 48

Komunikacija osumnjičenog, odnosno optuženog s braniteljem

- (1) Ako se osumnjičeni, odnosno optuženi nalazi u pritvoru, ima pravo odmah komunicirati s braniteljem, usmeno ili pismeno.
- (2) Tijekom razgovora osumnjičeni, odnosno optuženi i branitelj mogu biti promatrani, ali se ne smije slušati njihov razgovor.

Članak 49

Razrješenje postavljenog branitelja

- (1) Umjesto postavljenog branitelja, osumnjičeni, odnosno optuženi može sam uzeti drugog branitelja. U tom slučaju razriješit će se postavljeni branitelj.
- (2) Branitelj može tražiti da bude razriješen samo na način predviđen zakonom.
- (3) O razrješenju branitelja u slučaju iz stavaka 1 i 2 ovog članka odlučuje u tijeku istrage sudac za prethodni postupak, nakon podizanja optužnice - sudac za prethodno saslušanje, a u tijeku glavne rasprave sudac, odnosno vijeće. Protiv ove odluke nije dopuštena žalba.
- (4) Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno vijeće može, na traženje osumnjičenog, odnosno optuženog ili uz njegovu suglasnost razriješiti postavljenog branitelja koji neodgovorno vrši svoju dužnost. Umjesto razriješenog branitelja postaviti će se drugi branitelj. O razrješenju branitelja odmah će se obavijestiti odvjetnička komora čiji je član.

Članak 50

Poduzimanje radnji od strane branitelja

- (1) Branitelj mora, zastupajući osumnjičenog, odnosno optuženog, poduzimati sve potrebne radnje u cilju utvrđivanja činjenica, prikupljanja dokaza koji idu u korist osumnjičenog, odnosno optuženog, kao i zaštite njihovih prava.
- (2) Prava i dužnosti branitelja ne prestaju u slučaju opoziva punomoći, sve dok sudac, odnosno vijeće ne razriješi branitelja njegovih prava i dužnosti.

GLAVA VIII. RADNJE DOKAZIVANJA

Odjeljak 1 - Pretraga stana, prostorija i osoba

Članak 51

Pretraga stana, ostalih prostorija i pokretnih stvari

- (1) **Pretraga stana i ostalih prostorija osumnjičenog, odnosno optuženog i drugih osoba, kao i njihovih pokretnih stvari izvan stana može se poduzeti samo onda ako ima dovoljno osnova za sumnju da se kod njih nalaze učinitelj, sudionik, tragovi kaznenog djela ili predmeti bitni za postupak.**
- (2) **Pretraga pokretnih stvari, u smislu odredbe stavka 1 ovog članka, obuhvaća i pretragu kompjutorskih sustava, uređaja za pohranjivanje kompjutorskih i elektroničkih podataka, kao i mobilnih telefonskih aparata. Osobe koje se koriste ovim uređajima dužne su omogućiti pristup, predati medij na kojem su pohranjeni podatci, te pružiti potrebne obavijesti za uporabu tih uređaja. Osoba koja odbije njihovu predaju može se kazniti prema odredbi članka 65 stavka 5 ovog zakona.**
- (3) **Pretraga kompjutora i sličnih uređaja iz stavka 2 ovog članka može se poduzeti uz pomoć stručne osobe.**

Članak 52

Pretraga osoba

- (1) Pretraga osoba može se poduzeti kad je vjerojatno da je ta osoba počinila kazneno djelo ili da će se pretragom pronaći predmeti ili tragovi važni za kazneni postupak.
- (2) Pretragu osobe obavlja osoba istog spola.

Članak 53

Naredba za pretragu

- (1) Sud može izdati naredbu za pretragu pod uvjetima propisanim ovim zakonom.
- (2) Naredbu za pretragu može izdati sud na zahtjev tužitelja ili na zahtjev ovlaštenih službenih osoba koje su dobile odobrenje od tužitelja.

Članak 54

Forma zahtjeva za pretragu

Zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu može se podnijeti u pismenoj ili usmenoj formi. Ako se zahtjev podnosi u pismenoj formi, mora biti sastavljen, potpisan i ovjeren na način kako je to određeno u članku 55 stavku 1 ovog zakona. Zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu može se podnijeti sukladno članku 56 ovog zakona.

Članak 55

Sadržaj zahtjeva za izdavanje naredbe za pretragu

(1) Zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu mora sadržavati:

- a) naziv suda, kao i ime i funkciju podnositelja zahtjeva;
- b) činjenice koje ukazuju na vjerojatnost da će se osobe, odnosno tragovi i predmeti navedeni u članku 51 stavku 1 ovog zakona naći na označenom ili opisanom mjestu ili kod određene osobe;
- c) zahtjev da sud izda naredbu za pretragu radi pronalaženja osoba ili oduzimanja predmeta.

(2) U zahtjevu se može predložiti:

- a) da se naredba za pretragu izvrši u bilo koje vrijeme zato što postoji osnovana sumnja da pretraga ne će moći biti izvršena u vremenskom razdoblju od 6 sati do 21 sat, da će se traženi predmeti skloniti ili uništiti ako se naredba ne izvrši odmah, kao i da će osoba koja se traži pobjeći ili počiniti drugo kazneno djelo ili da može ugroziti sigurnost ovlaštene službene osobe ili druge osobe ako se naredba ne izvrši odmah ili u vremenskom razdoblju od 21 sat do 6 sati;
- b) da ovlaštena službena osoba izvrši naredbu bez prethodne predaje naredbe ako postoji osnovana sumnja da se traženi predmeti mogu lako i brzo uništiti ako se odmah ne oduzmu, da predaja naredbe može ugroziti sigurnost ovlaštene službene ili druge osobe, kao i da će osoba koja se traži počiniti drugo kazneno djelo ili ugroziti sigurnost ovlaštene službene ili druge osobe.

Članak 56

Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu

- (1) Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu može se podnijeti kada postoji opasnost od odlaganja. Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe o pretrazi može se priopćiti sudu i telefonom, radiovezom ili drugim sredstvom elektroničke komunikacije.
- (2) Kad je podnesen usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu, sud će daljnji tijek razgovora zabilježiti. U slučaju kada se rabi zvučni ili stenografski zapisnik, zapisnik se u roku od 24 sata mora dati na prijepis čija će se istovjetnost ovjeriti i čuvati s originalnim zapisnikom.

Članak 57

Izdavanje naredbe za pretragu

- (1) Ako sudac za prethodni postupak ustanovi da je zahtjev za izdavanje naredbe za pretragu opravdan, odobrit će zahtjev i izdati naredbu za pretragu.
- (2) Kad sud odluči da izda naredbu za pretragu na temelju usmenog zahtjeva, podnositelj takvog zahtjeva će sam sastaviti naredbu sukladno članku 58 ovog zakona i pročitati će je u

cjelini sucu za prethodni postupak.

Članak 58 Sadržaj naredbe za pretragu

Naredba za pretragu sadrži:

- a) naziv suda koji izdaje naredbu, osim kada se naredba za pretragu odobrava na temelju usmenog zahtjeva i potpis suca za prethodni postupak koji izdaje naredbu;
- b) ako se naredba za pretragu odobrava na temelju usmenog zahtjeva, to će se navesti uz naznačenje imena suca za prethodni postupak koji izdaje naredbu i vremena i mjesta izdavanja;
- c) ime, odjel ili rang ovlaštene osobe na koju se naredba odnosi;
- d) svrha pretrage;
- e) opis osobe koju treba pronaći ili opis stvari koje su predmet pretrage;
- f) određivanje ili opis mjesta, prostorija ili osobe koja se traži, s navođenjem adrese, vlasništva, imena ili sličnog za sigurno utvrđivanje identiteta;
- g) uputu da se naredba ima izvršiti između 6 sati i 21 sata ili ovlast da se naredba može izvršiti u bilo koje vrijeme ako to sud izričito odredi;
- h) ovlast izvršitelju naredbe da može bez prethodne najave ući u prostorije koje se imaju pretresti ako to sud izričito odredi;
- i) uputu da se naredba i oduzete stvari donesu u sud bez odlaganja;
- j) pouku da osumnjičeni ima pravo obavijestiti branitelja i da se pretraga može izvršiti i bez nazočnosti branitelja ako to zahtijevaju iznimne okolnosti.

Članak 59 Vrijeme izvršenja naredbe za pretragu

- (1) Naredba za pretragu mora se izvršiti najkasnije 15 dana od izdavanja naredbe, nakon čega se, bez odlaganja, mora vratiti sudu.
- (2) Naredba za pretragu se može izvršiti bilo kojeg dana u tjednu. Naredba se može izvršiti samo u vremenskom razdoblju od 6 sati do 21 sat, osim ako u naredbi nije izričito dana ovlast da se može izvršiti u bilo koje doba dana ili noći, sukladno članku 55 stavak 2 ovog zakona.

Članak 60 Postupak izvršenja naredbe za pretragu

- (1) Prije početka pretrage ovlaštena službena osoba mora dati obavijest o svojoj funkciji i razlogu dolaska i predati naredbu za pretragu osobi kod koje će se ili na kojoj će se izvršiti pretraga. Ako je nakon toga ovlaštenoj službenoj osobi pristup uskraćen, može uporabiti silu sukladno zakonu.
- (2) Prilikom izvršavanja naredbe za pretragu kojom se određuje pretraga stana i drugih prostorija, ovlaštena službena osoba nije dužna obavijestiti bilo koga o svojoj funkciji i razlozima pretrage, već može odmah ući u stan ili druge prostorije ako su prazni ili ako ovlaštena službena osoba opravdano smatra da su prazni ili ako je ovlaštena službena osoba naredbom izričito ovlaštena da uđe bez prethodne najave.
- (3) Korisnik stana i drugih prostorija pozvat će se da bude nazočan pretrazi, a ako je on nenazočan – pozvat će se njegov zastupnik ili netko od odraslih članova kućanstva ili susjed. Ukoliko osoba kod koje se pretraga ima izvršiti nije nazočna, naredba se ostavlja u prostoriji gdje se vrši pretraga, a pretraga se izvršava i bez njezine nazočnosti.
- (4) Pretrazi stana, ostalih prostorija ili osoba pribivaju dva punoljetna građanina kao svjedoci. Pretrazi osoba pribivaju svjedoci istog spola. Svjedoci će se prije početka pretrage upozoriti da paze kako se pretraga vrši, kao i da imaju pravo da prije potpisivanja zapisnika o pretrazi stave svoje prigovore, ako smatraju da sadržaj zapisnika nije točan.
- (5) Prilikom vršenja pretrage službenih prostorija pozvat će se njihov starješina ili rukovoditelj da bude nazočan pretrazi.
- (6) Ako se pretraga mora poduzeti u vojnom objektu, pismena naredba o pretrazi dostavlja se vojnim

vlastima, koje će odrediti najmanje jednu vojnu osobu da bude nazočna pretrazi.

Članak 61 **Obveze i ovlasti ovlaštene službene osobe**

Prilikom izvršenja naredbe za pretragu osoba, ovlaštena službena osoba mora dati obavijest o svojoj funkciji i predati naredbu za pretragu osobi na kojoj će se pretraga izvršiti. Ovlaštena službena osoba može rabiti silu sukladno zakonu.

Članak 62 **Zapisnik o pretrazi**

- (1) O svakoj pretrazi stana, prostorije ili osobe sastavit će se zapisnik koji potpisuje osoba kod koje se ili na kojoj se vrši pretraga i osobe čija je nazočnost obvezna. Prilikom vršenja pretrage oduzet će se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u svezi sa svrhom pretrage. U zapisnik će se unijeti i točno opisati predmeti i isprave koji se oduzimaju, a to će se naznačiti i u potvrdi o oduzimanju predmeta koja će se odmah uručiti osobi kojoj su predmeti, odnosno isprave oduzete.
- (2) Ako se pri pretrazi stana, prostorije, odnosno osobe nađu predmeti koji nemaju veze s kaznenim djelom zbog kojeg je izdana naredba za pretragu, ali upućuju na drugo kazneno djelo, oni će se opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o oduzimanju će se odmah izdati potvrda. O tome će se obavijestiti tužitelj. Ti će se predmeti odmah vratiti ako tužitelj ustanovi da nema osnove za pokretanje kaznenog postupka, a ne postoji neka druga zakonska osnova po kojoj bi se ti predmeti imali oduzeti.
- (3) Predmeti uporabljeni kod pretrage kompjutera i sličnih uređaja za automatsku obradu podataka vratit će se nakon pretrage njihovim korisnicima, ako nisu potrebni za daljnje vođenje kaznenog postupka. Osobni podatci pribavljeni pretragom mogu se rabiti samo u svrhe kaznenog postupka i izbrisat će se, bez odlaganja, kad ta svrha prestane.

Članak 63 **Oduzimanje predmeta na temelju naredbe za pretragu**

- (1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta na temelju naredbe za pretragu, ovlaštena službena osoba će napisati i potpisati potvrdu u kojoj će navesti oduzete predmete i naziv suda koji je izdao naredbu.
- (2) Ako je predmet privremeno oduzet od određene osobe, potvrda iz stavka 1 ovog članka mora se uručiti toj osobi. Ako je predmet privremeno oduzet iz stana ili prostorije, takva potvrda mora se uručiti vlasniku, stanaru ili korisniku.
- (3) Nakon oduzimanja predmeta na temelju naredbe za pretragu, ovlaštena službena osoba mora, bez odlaganja, vratiti sudu naredbu i predati predmete i popis oduzetih predmeta.
- (4) Nakon prijama stvari oduzetih na temelju naredbe za pretragu, sud će zadržati predmete pod nadzorom suda do daljnje odluke ili odrediti da predmeti ostanu pod nadzorom podnositelja zahtjeva za izdavanje naredbe ili pod nadzorom ovlaštenog izvršitelja naredbe.

Članak 64 **Pretraga bez naredbe i svjedoka**

- (1) **Ovlaštena službena osoba može ući u stan i druge prostorije bez naredbe i bez svjedoka i, po potrebi, izvršiti pretragu ako stanar tog stana to želi, ako netko zove u pomoć, ako je potrebno uhvatiti učinitelja kaznenog djela koji je zatečen na djelu ili radi sigurnosti ljudi i imovine, ako se u stanu ili drugoj prostoriji nalazi osoba koja se po naredbi suda ima pritvoriti ili prisilno dovesti ili koja se tu sklonila od gonjenja.**
- (2) **Ovlaštena službena osoba može pretresti osobu bez naredbe za pretragu i bez nazočnosti svjedoka:**
 - a) **pri izvršenju naredbe o dovođenju,**

- b) prilikom lišenja slobode,
 - c) ako postoji sumnja da ta osoba posjeduje vatreno ili hladno oružje,
 - d) ako postoji sumnja da će sakriti, uništiti ili riješiti se predmeta koji se trebaju od nje oduzeti i uporabiti kao dokaz u kaznenom postupku.
- (3) Nakon izvršenja pretrage bez naredbe za pretragu i bez nazočnosti svjedoka, ovlaštena službena osoba mora odmah podnijeti izvješće tužitelju, koji će o tome obavijestiti suca za prethodni postupak. Izvješće mora sadržavati razloge pretrage bez naredbe i svjedoka.

Odjeljak 2 - Privremeno oduzimanje predmeta i imovine

Članak 65

Naredba za oduzimanje predmeta

- (1) Predmeti koji se po KZ Brčko distrikta BiH imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u kaznenom postupku privremeno će se oduzeti i na temelju sudske odluke će se osigurati njihovo čuvanje.
- (2) Naredbu za oduzimanje predmeta izdaje sud, na prijedlog tužitelja ili na prijedlog ovlaštene službene osobe koja je dobila odobrenje od tužitelja.
- (3) Naredba za privremeno oduzimanje predmeta sadrži: naziv suda, pravnu osnovu za privremeno oduzimanje predmeta, naznaku predmeta koji podliježu oduzimanju, ime osobe od koje se oduzimaju predmeti, mjesto oduzimanja predmeta i rok u kojem se predmeti trebaju oduzeti.
- (4) Oduzimanje predmeta vrši ovlaštena službena osoba na temelju izdane naredbe.
- (5) Tko drži takve predmete, dužan ih je predati po naredbi suda. Osoba koja ih odbije predati, može se kazniti do 50.000 KM, a u slučaju daljeg odbijanja - može se zatvoriti. Zatvor traje do predaje predmeta ili do završetka kaznenog postupka, a najdulje 90 dana. Na isti način postupit će se prema službenoj ili odgovornoj osobi u državnom organu ili pravnoj osobi.
- (6) Odredbe stavka 5 ovog članka odnose se i na podatke pohranjene u kompjutoru ili sličnim uređajima za automatsku obradu podataka. Pri njihovom pribavljanju posebno će se voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka.
- (7) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je naređen zatvor odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.
- (8) Pri oduzimanju predmeta naznačit će se gdje su pronađeni i opisat će se, a, po potrebi, i na drugi način osigurati utvrđivanje njihove istovjetnosti. Za oduzete predmete izdat će se potvrda.
- (9) Mjere iz stavaka 5 i 6 ovog članka ne mogu se primijeniti prema osumnjičenom, odnosno optuženom niti osobama koje su oslobođene dužnosti svjedočenja.

Članak 66

Privremeno oduzimanje predmeta bez naredbe

- (1) Predmeti iz članka 65 stavak 1 ovog zakona mogu se privremeno oduzeti i bez naredbe suda ukoliko postoji opasnost od odlaganja. Ukoliko se osoba koja se pretresa izričito usprotivi oduzimanju predmeta, tužitelj će u roku od 72 sata od izvršene pretrage podnijeti zahtjev sucu za prethodni postupak za naknadno odobrenje oduzimanja predmeta.
- (2) Ukoliko sudac za prethodni postupak odbije zahtjev tužitelja, oduzeti predmeti se ne mogu rabiti kao dokaz u kaznenom postupku. Privremeno oduzeti predmeti će se odmah vratiti osobi od koje su oduzeti.

Članak 67

Privremeno oduzimanje pisama, brzojava i drugih pošiljki

- (1) Privremeno se mogu oduzeti pisma, brzojavi i druge pošiljke upućene osumnjičenom,

odnosno optuženom ili one koje on odašilje, a koje se nalaze kod poduzeća i osoba koje vrše poslove pošte i telekomunikacija.

- (2) Pošiljke iz stavka 1 ovog članka mogu se privremeno oduzeti ako postoje okolnosti zbog kojih se s osnovom može očekivati da će ove pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku.
 - (3) Naredbu za privremeno oduzimanje pošiljki iz stavka 1 ovog članka izdaje sud, na prijedlog tužitelja.
 - (4) Naredbu za privremeno oduzimanje pošiljki može izdati i tužitelj, ako postoji opasnost od odlaganja, s tim da o njezinom potvrđivanju odlučuje sudac za prethodni postupak u roku od 72 sata od privremenog oduzimanja pošiljki.
 - (5) Ukoliko naredba ne bude potvrđena u smislu stavka 4 ovog članka, te pošiljke se ne mogu koristiti kao dokaz u kaznenom postupku.
 - (6) Mjere poduzete sukladno ovom članku ne mogu se primjenjivati na pisma, brzopjave i druge pošiljke razmijenjene između osumnjičenog, odnosno optuženog i njegovog branitelja.
 - (7) Naredba iz stavka 3 ovog članka sadrži: podatke o osumnjičenom, odnosno optuženom na kojeg se naredba odnosi, način izvršenja naredbe i vrijeme trajanja mjere, te poduzeće koje će izvršiti naređenu mjeru. Poduzete mjere mogu trajati najdulje tri mjeseca, a iz važnih razloga sudac za prethodni postupak može produljiti trajanje ovih mjera za još tri mjeseca, s tim da će se poduzete mjere ukinuti čim prestanu razlozi za njihovo daljnje poduzimanje.
 - (8) Ukoliko to interesi postupka dopuštaju, o poduzetim mjerama iz stavka 1 ovog članka obavijestit će se osumnjičeni, odnosno optuženi protiv koga su primijenjene te mjere.
 - (9) Izdate pošiljke otvara tužitelj u nazočnosti dva svjedoka. Pri otvaranju će se paziti da se ne povrijedi pečat, a omoti i adresa će se sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.
- (10) Sadržaj pošiljke ili dijela pošiljke će se priopćiti osumnjičenom, odnosno optuženom, odnosno osobi kojoj je upućena, a dio pošiljke ili pošiljka predat će se toj osobi, osim ako, iznimno, tužitelj smatra da bi to imalo štetne posljedice za uspješno vođenje kaznenog postupka. Ako je osumnjičeni, odnosno optuženi nenazočan, o upućenoj pošiljci obavijestit će se članovi njegove obitelji. Ako osumnjičeni, odnosno optuženi nakon toga ne zatraži predaju pošiljke, pošiljka će se vratiti pošiljatelju.

Članak 68

Popis privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

- (1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta i dokumentacije, u zapisniku će se popisati privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija, i o tome izdati potvrda.
- (2) Ako popis predmeta i dokumentacije nije moguć, predmeti i dokumentacija će se staviti u omot i zapečatiti.
- (3) Predmet koji je oduzet od fizičke, odnosno pravne osobe ne može se prodati, darovati ili na drugi način njim raspolagati.

Članak 69

Pravo žalbe

- (1) Osoba od koje se privremeno oduzima predmet i dokumentacija ima pravo žalbe.
- (2) Žalba iz stavka 1 ovog članka ne odlaže privremeno oduzimanje predmeta i dokumentacije.
- (3) Protiv odluke suda kojom se vraćaju oduzeti predmeti ili dokumentacija, tužitelj ima pravo podnijeti žalbu.

Članak 70

Čuvanje privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

Privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija pohranjuju se u sudu ili sud na drugi način osigurava njihovo čuvanje.

Članak 71

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

- (1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije vrši tužitelj.
- (2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije tužitelj je dužan obavijestiti osobu ili poduzeće od koga su predmeti oduzeti, suca za prethodni postupak i branitelja.
- (3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i dokumentacije mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe.

Članak 72

Naredba banci ili drugoj pravnoj osobi

- (1) **Ako postoje osnove sumnje da je neka osoba počinila kazneno djelo koje je povezano s dobivanjem imovinske koristi, sud može, na temelju prijedloga tužitelja, narediti da banka ili druga pravna osoba koja vrši financijsko poslovanje dostavi podatke o bankovnim depozitima i drugim financijskim transakcijama i poslovima te osobe, kao i osobe za koje se osnovano vjeruje da su uključene u te financijske transakcije ili poslove osumnjičenog, ako bi takvi podatci mogli biti dokaz u kaznenom postupku.**
- (2) **Sud može, na prijedlog tužitelja, narediti poduzimanje i drugih potrebnih radnji iz članka 116 ovog zakona kako bi se omogućilo utvrđivanje i pronalaženje nezakonito pribavljene imovine i prikupljanje dokaza o tome.**
- (3) **U žurnim slučajevima tužitelj može odrediti mjere iz stavka 1 ovog članka na temelju naredbe. Tužitelj će dobivene podatke zapečatiti dok ne bude izdana sudska potvrda. O poduzetim mjerama, tužitelj odmah obavješćuje sud koji može u roku od 72 sata izdati naredbu. Tužitelj će dobivene podatke zapečatiti dok ne bude izdana sudska naredba. U slučaju da sud ne izda naredbu, tužitelj će podatke vratiti bez prethodnog otvaranja.**
- (4) **Sud može rješenjem narediti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo, ili da je namijenjena počinjenju kaznenog djela, da služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.**
- (5) **Rješenjem iz stavka 4 ovoga članka sud će odrediti da se financijska sredstva namijenjena za transakciju iz stavka 4 ovoga članka i gotovinski iznosi novca tuzemne i strane valute privremeno oduzmu prema članku 65 stavak 1 ovog zakona, pohrane na poseban račun i čuvaju do završetka postupka, odnosno dok se ne steknu uvjeti za njihovo vraćanje.**
- (6) **Protiv rješenja iz stavka 4 ovoga članka žalbu mogu podnijeti tužitelj, vlasnik financijskih sredstava ili gotovinskog novca tuzemne i strane valute, osumnjičeni, odnosno optuženi, kao i pravna ili fizička osoba iz stavaka 4 i 5 ovog članka.**

Članak 72a

Naredba operateru telekomunikacija

- (1) **Ako postoje osnove sumnje da je neka osoba počinila kazneno djelo, sud može, na temelju prijedloga tužitelja ili na prijedlog ovlaštenih službenih osoba koje su dobile odobrenje od tužitelja, narediti da operater telekomunikacija ili druga pravna osoba koja vrši pružanje telekomunikacijskih usluga dostavi podatke o uporabi telekomunikacijskih usluga te osobe, ako bi takvi podatci mogli biti dokaz u kaznenom postupku ili poslužiti prikupljanju informacija koje mogu biti od koristi u kaznenom postupku.**
- (2) **U žurnim slučajevima tužitelj može narediti radnje iz stavka 1 ovog članka i dobiveni podatci bit će zapečaćeni dok ne bude izdana sudska naredba. O poduzetim mjerama tužitelj odmah obavješćuje sud koji može u roku od 72 sata izdati naredbu. U slučaju da sud ne izda naredbu, tužitelj će podatke vratiti bez prethodnog otvaranja.**

- (3) Radnje iz stavka 1 ovog članka mogu se odrediti i prema osobi za koju postoje osnove sumnje da počinitelju, odnosno od počinitelja prenosi informacije u svezi s kaznenim djelom, odnosno da počinitelj koristi njezino sredstvo telekomunikacije.
- (4) Operateri telekomunikacija ili druge pravne osobe koje pružaju telekomunikacijske usluge dužne su tužitelju i ovlaštenim službenim osobama omogućiti provođenje mjera iz stavka 1 ovog članka.

Članak 73

Privremeno oduzimanje imovine radi osiguranja

- (1) Sud može u bilo koje vrijeme u tijeku postupka donijeti na prijedlog tužitelja privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se ima oduzeti po KZ Brčko distrikta BiH, mjeru zapljene ili drugu nužnu privremenu mjeru kako bi se spriječilo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom.
- (2) Ovlaštena službena osoba može, kada postoji opasnost od odlaganja, privremeno oduzeti imovinu iz stavka 1 ovog članka, zaplijeniti imovinu ili poduzeti druge potrebne privremene mjere kako bi se spriječilo bilo kakvo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom. O poduzetim mjerama ovlaštena službena osoba mora odmah obavijestiti tužitelja, a o poduzetim mjerama odlučuje sudac za prethodni postupak u roku od 72 sata.
- (3) U slučaju da uskrati odobrenje, poduzete mjere će se obustaviti, a oduzeti predmeti i imovina će biti odmah vraćeni osobi od koje su oduzeti.

Članak 74

Vraćanje privremeno oduzetih predmeta

Predmeti koji su u tijeku kaznenog postupka privremeno oduzeti vratit će se vlasniku, odnosno držatelju, kada u tijeku postupka postane očito da njihovo zadržavanje nije sukladno članku 65 ovog zakona, a ne postoje razlozi na njihovo oduzimanje (članak 391).

Odjeljak 3 - Postupak sa sumnjivim stvarima

Članak 75

Oglašavanje sumnjivih stvari

- (1) Nađe li se kod osumnjičenog, odnosno optuženog tuđa stvar, a ne zna se čija je, organ koji vodi postupak opisat će tu stvar i opis objaviti na oglasnoj ploči općine na čijem području osumnjičeni, odnosno optuženi ima prebivalište i na čijem je području kazneno djelo učinjeno. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi organu koji vodi postupak u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa, jer će se inače stvar prodati. Novac dobiven prodajom prihod je proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- (2) Ako se radi o stvarima veće vrijednosti, objavljivanje se može izvršiti i preko dnevnog lista.
- (3) Ako je stvar podložna kvarenju ili je njezino čuvanje vezano za znatne troškove, ona će se prodati po odredbama koje vrijede za izvršni postupak, a novac predati na čuvanje u sudski depozit.
- (4) Po odredbi stavka 3 ovog članka postupit će se i kad stvar pripada odbjeglom ili nepoznatom učinitelju kaznenog djela.

Članak 76

Odlučivanje o sumnjivim stvarima

- (1) Ako se u tijeku od jedne godine nitko ne javi za stvari ili za novac dobiven od prodaje stvari, donijet će se rješenje da stvar postaje vlasništvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno da je novac prihod proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- (2) Vlasnik stvari ima pravo da u parnici traži povrat stvari ili novca dobivenog od prodaje stvari. Zastara ovog prava počinje teći od dana objavljivanja oglasa.

Odjeljak 4 - Ispitivanje osumnjičenog

Članak 77

Osnovne odredbe o ispitivanju

- (1) Ispitivanje osumnjičenog u istrazi vrši tužitelj ili ovlaštena službena osoba.
- (2) Ispitivanje treba vršiti tako da se u punoj mjeri poštuje osobnost osumnjičenog. Prilikom ispitivanja osumnjičenog ne smije se uporabiti sila, prijetnja, prijevara, narkotici ili druga sredstava koja mogu utjecati na slobodu odlučivanja i izražavanja volje prilikom davanja izjave ili priznanja.
- (3) Ako je postupljeno suprotno odredbi stavka 2 ovog članka, na iskazu osumnjičenog ne može se zasnivati sudska odluka.

Članak 78

Pouka osumnjičenom o njegovim pravima

- (1) Kad se osumnjičeni prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke; gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godina rođenja; koje je narodnosti i čiji je državljanin, jedinstveni matični broj građana državljanina Bosne i Hercegovine; čime se zanima, kakve su mu obiteljske prilike, je li pismen, kakve je škole završio; je li, gdje i kad služio vojsku odnosno ima li čin pričuvnog vojnog starješine, vodi li se u vojnoj evidenciji i kod kojeg organa nadležnog za poslove obrane, je li odlikovan; kakvog je imovnog stanja; je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad je izrečenu kaznu izdržao, da li se protiv njega vodi postupak za koje drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik. Osumnjičeni će se poučiti da je dužan odazvati se pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni boravište, a upozorit će se i na posljedice ako po tome ne postupi.
- (2) Na početku ispitivanja osumnjičenom će se priopćiti za koje kazneno djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučit će se i o sljedećim pravima:
 - a) da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na postavljena pitanja,
 - b) da može uzeti branitelja po svom izboru koji može biti nazočan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branitelja bez naknade u slučajevima predviđenim ovim zakonom,
 - c) da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist i ako to učini u nazočnosti branitelja da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnoj raspravi i da bez njegove suglasnosti može biti pročitani i korišten na glavnoj raspravi,
 - d) da ima pravo u tijeku istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage,
 - e) da ima pravo na besplatne usluge prevoditelja ako ne razumije ili ne govori jezik koji se rabi prilikom ispitivanja.
- (3) Osumnjičeni se može dragovoljno odreći prava navedenih u stavku 2 ovog članka, ali njegovo ispitivanje ne može započeti ukoliko se i dok se njegova izjava o odricanju ne

zabilježi pismeno i dok ne bude potpisana od strane osumnjičenog. Osumnjičeni se ni pod kojim okolnostima ne može odreći prava na nazočnost branitelja ako je njegova obrana obvezna sukladno ovom zakonu.

- (4) U slučaju da se osumnjičeni odrekao prava da uzme branitelja, a kasnije izrazi želju da uzme branitelja, ispitivanje će se odmah prekinuti i ponovno će se nastaviti kada osumnjičeni dobije branitelja ili mu se branitelj postavi ili ako osumnjičeni izrazi želju da nastavi da odgovara na pitanja.**
- (5) Ako se osumnjičeni dragovoljno odrekne prava da ne odgovara na postavljena pitanja, mora mu se i u tom slučaju omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji mu idu u korist.**
- (6) Ako je postupljeno suprotno odredbama ovog članka, na iskazu osumnjičenog ne može se zasnivati sudska odluka.**

Članak 79

Način ispitivanja osumnjičenog

- (1) O svakom ispitivanju osumnjičenog sastavlja se zapisnik. Bitni dijelovi iskaza unijet će se doslovno u zapisnik. Nakon što je zapisnik sastavljen, osumnjičenom će se pročitati zapisnik i predati kopija zapisnika.**
- (2) Ispitivanje osumnjičenog u pravilu se snima na audio ili video vrpce, pod sljedećim uvjetima:**
 - a) da je osumnjičeni obaviješten na jeziku koji govori i razumije da se ispitivanje snima na audio ili video vrpce;
 - b) u slučaju prekida ispitivanja, razlog i vrijeme prekida će se naznačiti u snimku, kao i vrijeme nastavljanja i zaključenja ispitivanja;
 - c) na koncu ispitivanja osumnjičeni će dobiti mogućnost da pojasni sve što je rekao i da doda sve što želi;
 - d) zapis s vrpce će se prepisati nakon završetka ispitivanja, a kopija prijepisa uručit će se osumnjičenom zajedno s kopijom snimljene vrpce ili ako je korištena aparatura za istodobno pravljenje većeg broja snimaka, uručit će mu se jedna od originalno snimljenih vrpca;
 - e) pošto se napravi kopija originalne vrpce u svrhu prijepisa, originalno snimljena vrpca ili jedna od originalno snimljenih vrpca će se zapečatiti u nazočnosti osumnjičenog, s ovjerom potpisa organa kaznenog postupka i osumnjičenog.

Članak 80

Ispitivanje preko tumača

Ispitivanje osumnjičenog obaviti će se preko tumača u slučajevima iz članka 87 ovog zakona.

Odjeljak 5 - Saslušanje svjedoka

Članak 81

Poziv za saslušanje svjedoka

- (1) Svjedoci se saslušavaju kada postoji vjerojatnost da će svojim iskazom moći dati obavijesti o kaznenom djelu, učinitelju i o drugim važnim okolnostima.**
- (2) Poziv za svjedočenje dostavlja tužitelj, odnosno sud. Pozivanje kao svjedoka maloljetne osobe koja nije navršila šesnaest godina života vrši se preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se žurno postupi ili drugih okolnosti.**
- (3) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu, mogu se saslušati u svom stanu, bolnici ili na drugom mjestu.**
- (4) U pozivu se svjedok obavješćuje da se poziva u svojstvu svjedoka, o mjestu i vremenu kada se treba odazvati pozivu, kao i o posljedicama neodazivanja pozivu.**

- (5) Ukoliko se svjedok ne odazove pozivu, niti svoj izostanak opravda, sud može izreći novčanu kaznu do 5.000 KM ili narediti prisilno dovođenje.
- (6) Naredbu za dovođenje svjedoka izvršava sudska policija. Iznimno, naredbu može izdati i tužitelj ukoliko uredno pozvani svjedok ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, s tim da ovu naredbu mora odobriti sudac za prethodni postupak u roku od 24 sata od izdavanja naredbe.
- (7) Ukoliko svjedok, koji je upozoren na posljedice, bez zakonskih razloga odbije svjedočiti, sud može, na prijedlog tužitelja, donijeti rješenje o kažnjavanju svjedoka novčanom kaznom do 30.000 KM. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba, koja ne zadržava izvršenje.
- (8) O žalbi protiv rješenja iz stavaka 5 i 7 ovog članka odlučuje Apelacijski sud.

Članak 82

Osobe koje ne mogu biti saslušane kao svjedoci

(1) Ne može se saslušati kao svjedok:

- a) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne, dok ju nadležni organ ne oslobodi te dužnosti,
- b) branitelj osumnjičenog, odnosno optuženog u pogledu činjenica koje su mu postale poznate u svojstvu branitelja,
- c) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja profesionalne tajne (vjerski službenik, odnosno ispovjednik, novinar u svrhu zaštite izvora informacija, odvjetnik, bilježnik, liječnik, primalja i dr.), osim ako je oslobođena te dužnosti posebnim propisom ili izjavom osobe u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne,
- d) maloljetna osoba koja s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost nije sposobna shvatiti značaj prava da ne mora svjedočiti.

(2) Ako je kao svjedok saslušana osoba koja se ne može saslušati kao svjedok, na takvom iskazu svjedoka ne može se zasnivati sudska odluka.

Članak 83

Osobe koje mogu odbiti svjedočenje

(1) Svjedočenje mogu odbiti:

- a) bračni, odnosno izvanbračni drug osumnjičenog, odnosno optuženog,
- b) roditelj ili dijete, posvojitelj ili posvojenik osumnjičenog odnosno optuženog.

(2) Organ koji vodi postupak dužan je osobe iz stavka 1 ovog članka, prije njihovog saslušanja ili čim sazna za njihov odnos prema osumnjičenom, odnosno optuženom upozoriti da mogu odbiti svjedočenje. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.

(3) Osoba koja može odbiti svjedočenje prema jednom od osumnjičenih, odnosno optuženih, može odbiti svjedočenje i prema ostalim osumnjičenim, odnosno optuženim, ako se njezin iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale osumnjičene, odnosno optužene.

(4) Ako je kao svjedok saslušana osoba koja može odbiti svjedočenje a nije na to upozorena ili se nije izričito odrekla tog prava ili to upozorenje i odricanje nije uneseno u zapisnik, na takvom iskazu ne može se zasnivati sudska odluka.

Članak 84

Pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja

- (1) Svjedok ima pravo da ne odgovara na pojedina pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio kaznenom gonjenju.
- (2) Svjedok koji koristi pravo iz stavka 1 ovog članka, odgovorit će na ta pitanja ako mu se da imunitet.
- (3) Imunitet se daje odlukom glavnog tužitelja Brčko distrikta BiH.
- (4) Svjedok koji je dobio imunitet i koji je svjedočio, ne će se kazнено goniti izuzev ako je dao lažni iskaz.
- (5) Svjedoku se odlukom suda za savjetnika određuje odvjetnik za vrijeme trajanja saslušanja, ukoliko je očito da sam nije u stanju koristiti svoja prava u vrijeme saslušanja i ako njegovi interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način.

Članak 85

Način saslušanja, suočenje i prepoznavanje

- (1) Svjedoci se saslušavaju pojedinačno i u nenazočnosti drugih svjedoka.
- (2) U tijeku postupka svjedok se može suočiti s drugim svjedocima i osumnjičenim, odnosno optuženim.
- (3) Ako je potrebno da se utvrdi poznaje li svjedok osobu ili predmet, tražit će se od njega prvo da ih opiše ili da navede znakove po kojima se razlikuju, pa će mu se tek poslije pokazati radi prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu nepoznatim osobama, odnosno ako je to moguće - zajedno s predmetima iste vrste.
- (4) Ako prepoznavanje nije moguće sukladno stavku 3 ovog članka, prepoznavanje će se izvršiti na temelju prepoznavanja fotografija te osobe ili predmeta postavljenih među fotografijama svjedoku nepoznatih osoba ili predmeta iste vrste.

Članak 86

Tijek saslušanja svjedoka

- (1) Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.
- (2) Svjedok će se prethodno opomenuti da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, a zatim će se upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja kazнено djelo. Svjedok će se i upozoriti da nije dužan da odgovara na pitanja predviđena u članku 84 stavku 1 ovog zakona i ovo upozorenje će se unijeti u zapisnik.
- (3) Poslije toga svjedok će se pitati za ime i prezime, ime oca ili majke, zanimanje, boravište, mjesto i godinu rođenja i njegov odnos s osumnjičenim, odnosno optuženim i oštećenim. Svjedok će se upozoriti da je dužan da o promjeni adrese ili boravišta obavijestiti tužitelja, odnosno sud.
- (4) Prilikom saslušanja maloljetne osobe, osobito ako je ona oštećena kaznenim djelom, postupit će se obazrivo, da saslušanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje maloljetnika. Saslušanje maloljetne osobe izvršit će se uz pomoć pedagoga ili druge stručne osobe.
- (5) Oštećenog kaznenim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije izvršenog kaznenog djela, a ako je takvo ispitivanje obavljeno - na takvom iskazu ne može se zasnivati sudska odluka.
- (6) S obzirom na životnu dob, tjelesno i duševno stanje ili druge opravdane interese, svjedok se može saslušati putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka na način da mu stranke i branitelj mogu postavljati pitanja bez nazočnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog ispitivanja može se odrediti stručna osoba.
- (7) Poslije općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a zatim će mu se postavljati pitanja radi provjeravanja, dopune i razjašnjenja. Prilikom saslušanja svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.
- (8) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

- (9) Svjedoci se mogu sučeliti ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica. Sučeljeni će se o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu ponaosob saslušati i njihov će se odgovor unijeti u zapisnik. Istodobno se mogu sučeliti samo dva svjedoka.
- (10) Oštećeni koji se saslušava kao svjedok pitat će se želi li da u kaznenom postupku ostvaruje imovinskopravni zahtjev.

Članak 87

Saslušanje svjedoka preko tumača

- (1) Ako je svjedok gluh ili nijem, njegovo saslušanje vrši se preko tumača.
- (2) Ako je svjedok gluh, postaviti će mu se pitanja pismeno, a ako je nijem, pozvat će se da pismeno odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na ovaj način, pozvat će se kao tumač osoba koja se sa svjedokom može sporazumjeti.
- (3) Ako tumač nije ranije prisegnuo, položiti će prisegu da će vjerno prenijeti pitanja koja se svjedoku upućuju i izjave koje on bude davao.

Članak 88

Prisega, odnosno izjava svjedoka

- (1) Ako su ispunjeni uvjeti za saslušanje, sud može zahtijevati od svjedoka da prije svjedočenja položi prisegu, odnosno da izjavu.
- (2) Prije glavne rasprave, svjedok može položiti prisegu, odnosno dati izjavu, samo ako postoji bojazan da zbog bolesti ili zbog drugih razloga ne će moći doći na glavnu raspravu. Prisega se polaže, odnosno izjava se daje, pred sucem, odnosno predsjednikom vijeća. Razlog zbog kojeg je položena prisega, odnosno dana izjava, navest će se u zapisniku.
- (3) Tekst prisege, odnosno izjave glasi: „Prisežem - izjavljujem, da ću o svemu što pred sudom budem pitan govoriti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato ne ću prešutjeti.“
- (4) Svjedok prisegu polaže, odnosno izjavu daje, usmeno, čitanjem njezinog teksta ili potvrdnim odgovorom nakon saslušanog sadržaja teksta prisege, odnosno izjave, koju je pročitao sudac, odnosno predsjednik vijeća. Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati potpisuju tekst prisege, odnosno izjave, a gluhi ili nijemi svjedoci koji ne znaju ni čitati ni pisati – prisežu, odnosno daju izjavu uz pomoć tumača.
- (5) Odbijanje i razlozi odbijanja svjedoka da položi prisegu, odnosno da izjavu, unijet će se u zapisnik.

Članak 89

Osobe koje ne polažu prisegu, odnosno ne daju izjavu

Ne smiju prisezati, odnosno davati izjavu osobe koje nisu punoljetne u trenutku saslušanja, za koje je dokazano ili za koje postoji osnovana sumnja da su učinile ili sudjelovale u kaznenom djelu zbog koga se saslušavaju ili koje zbog duševnog stanja ne mogu shvatiti značaj prisege, odnosno izjave.

Članak 90

Snimanje saslušanja svjedoka audio ili audiovizualnim sredstvima

Saslušanje svjedoka se može snimati audio ili audiovizualnim sredstvima u svim fazama postupka. Saslušanje se mora snimiti u slučajevima kada se radi o maloljetnim osobama koje nisu navršile šesnaest godina života i koje su oštećene kaznenim djelom, kao i ako postoje osnove za bojazan da se svjedok ne će moći saslušati na glavnoj raspravi.

Članak 91

Zaštićeni svjedok

Na položaj zaštićenog svjedoka u postupku pred sudom, primjenjuju se odredbe posebnog zakona.

Odjeljak 6 - Očevid i rekonstrukcija

Članak 92 Poduzimanje očevida

Očevid se poduzima kada je za utvrđivanje neke bitne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Članak 93 Rekonstrukcija događaja

- (1) Radi provjeravanja izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su od značaja za razjašnjenje stvari, organ koji vodi postupak može odrediti rekonstrukciju događaja, koja se vrši tako što se ponavljaju radnje ili situacije u uvjetima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj dogodio. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili osumnjičenih, odnosno optuženih radnje ili situacije različito prikazane, rekonstrukcija događaja će se, po pravilu, posebno izvršiti sa svakim od njih.
- (2) Rekonstrukcija se ne smije vršiti na način kojim se vrijeđa javni red i moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.
- (3) Prilikom rekonstrukcije mogu se, po potrebi, ponovno izvesti pojedini dokazi.

Članak 94 Pomoć vještaka i stručne osobe

- (1) Očevid i rekonstrukcija događaja vrše se uz pomoć stručne osobe kriminalističko-tehničke ili druge struke, koja će pomoći u pronalaženju, osiguravanju ili opisivanju tragova, izvršiti potrebna mjerenja i snimanja, sastaviti skicu i fotodokumentaciju ili prikupiti i druge podatke.
- (2) Na očevid ili rekonstrukciju može se pozvati i vještak, ako bi njegova nazočnost bila od koristi za davanje nalaza i mišljenja.

Odjeljak 7 - Vještačenje

Članak 95 Određivanje vještačenja

Vještačenje se određuje kada za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje osoba koje raspolažu potrebnim stručnim znanjem. Ako znanstvena, tehnička, ili druga stručna znanja mogu pomoći sudu da ocijeni dokaze ili razjasni sporne činjenice, vještak kao posebna vrsta svjedoka može svjedočiti davanjem nalaza o činjenicama i mišljenja koja sadrže ocjenu o činjenicama.

Članak 96 Naredba o vještačenju

- (1) Pismenu naredbu za vještačenje izdaje tužitelj ili sud. U naredbi će se navesti činjenice o kojima se vrši vještačenje.
- (2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili se vještačenje može izvesti u okviru državnog organa, takva vještačenja, a posebno složenija, povjerit će se, po pravilu, takvoj ustanovi, odnosno organu. U tom slučaju, ta ustanova, odnosno organ određuje jednog ili više stručnjaka koji će izvršiti vještačenje.

Članak 97

Dužnosti vještaka kojeg je odredio tužitelj, odnosno sud

Osoba koju tužitelj, odnosno sud odredi za vještaka dužna je tužitelju, odnosno sudu dostaviti svoje izvješće koje sadrži sljedeće: dokaze koje je pregledao, obavljene testove, nalaz i mišljenje do kojeg je došao i sve druge relevantne podatke koje vještak smatra potrebnim za pravednu i objektivnu analizu. Vještak će detaljno obrazložiti kako je došao do određenog mišljenja.

Članak 98

Tko ne može biti vještak

- (1) Za vještaka se ne može odrediti osoba koja ne može biti saslušana kao svjedok (članak 82) ili osoba koja je oslobođena od dužnosti svjedočenja (članak 83), kao ni osoba prema kojoj je kazneno djelo učinjeno, a ako je takva osoba određena - na njezinom nalazu i mišljenju ne može se zasnivati sudska odluka.
- (2) Razlog za izuzeće vještaka (članak 34) postoji i za osobu koja je zajedno s osumnjičenim, odnosno optuženim ili oštećenim u radnom odnosu u istom organu, poduzeću ili drugoj pravnoj osobi ili kod samostalnog gospodarstvenika, kao i za osobu koja je u radnom odnosu kod oštećenog ili osumnjičenog, odnosno optuženog.
- (3) Za vještaka se ne će uzeti osoba koja je saslušana kao svjedok.

Članak 99

Postupak vještačenja

- (1) Vještačenjem rukovodi organ koji je naredio vještačenje. Prije početka vještačenja pozvat će se vještak da predmet vještačenja pažljivo razmotri, da točno navede sve što zapazi i utvrdi i da svoje mišljenje iznese nepristrano i sukladno s pravilima znanosti i vještine. Posebno će se upozoriti da je lažno vještačenje kazneno djelo.
- (2) Prilikom davanja nalaza i mišljenja o predmetu koji se pregleda, vještak će se oslanjati na dokaze na koje su mu ukazale ovlaštene službene osobe, tužitelj ili sud. Vještak može svjedočiti samo o činjenicama koje proizlaze iz njegovog neposrednog saznanja, izuzev ako se prilikom pripreme svog nalaza i mišljenja nije koristio informacijama na koje bi se opravdano oslanjali ostali stručnjaci iste struke.
- (3) Vještaku se mogu davati razjašnjenja, a može mu se dopustiti i da razmatra spise. Vještak može predložiti da se izvedu dokazi ili pribave predmeti i podatci koji su od važnosti za davanje njegovog nalaza i mišljenja. Ako pribiva očevidu, rekonstrukciji događaja ili drugoj istražnoj radnji, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se osobi koja se saslušaava postave pojedina pitanja.

Članak 100

Pregledanje predmeta vještačenja

- (1) Vještak pregleda predmete vještačenja na mjestu gdje se oni nalaze, osim ako su za vještačenje potrebna dugotrajna ispitivanja ili ako se ispitivanja vrše u ustanovi, odnosno organu ili ako to zahtijevaju razlozi morala.
- (2) Ako je u okviru vještačenja potrebno izvršiti analizu neke materije, vještaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo dio te materije, a ostatak će se u potrebnoj količini sačuvati za slučaj naknadnih analiza.

Članak 101

Dostavljanje nalaza i mišljenja

Vještak dostavlja nalaz i mišljenje, kao i radni materijal, skice i zabilješke organu koji ga je odredio.

Članak 102

Vještačenje u stručnoj ustanovi ili državnom organu

- (1) Ako se vještačenje povjerava stručnoj ustanovi, odnosno organu, tužitelj, odnosno sud će upozoriti tu ustanovu ili organ koji vrši vještačenje da u davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 98 ovog zakona ili osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja predviđeni u ovom zakonu, a bit će upozoren i na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja.
- (2) Stručnoj ustanovi, odnosno državnom organu stavit će se na raspolaganje materijal potreban za vještačenje, a ako je potrebno, postupit će se sukladno postupku određenim odredbom članka 99 ovog zakona.
- (3) Pismeni nalaz i mišljenje osoba koje su izvršile vještačenje dostavlja stručna ustanova, odnosno državni organ.

Članak 103

Pregled, obdukcija i ekshumacija trupa

- (1) **Pregled i obdukcija trupa poduzet će se uvijek kad u nekom smrtnom slučaju postoji sumnja da je smrt uzrokovana kaznenim djelom ili da je u svezi sa izvršenjem kaznenog djela. Ako je truplo već zakopano, odredit će se ekshumacija u cilju njegovog pregleda i obdukcije.**
- (2) **Pri pregledu i obdukciji trupa poduzet će se potrebne mjere da se ustanovi identitet trupa i u tom cilju posebno će se opisati podatci o vanjskim i unutarnjim tjelesnim značajkama trupa.**

Članak 104

Pregled i obdukcija trupa izvan specijalizirane medicinske ustanove

- (1) **Specijalizirana medicinska ustanova vrši pregled i obdukciju trupa.**
- (2) **Kad se vještačenje ne vrši u specijaliziranoj medicinskoj ustanovi, pregled i obdukciju trupa vrši liječnik specijalist sudske medicine. Tim vještačenjem rukovodi tužitelj o čemu vodi zapisnik. Sastavni dio zapisnika su nalaz i mišljenje vještaka.**
- (3) **Za vještaka se ne može odrediti liječnik koji je liječio umrlog. Međutim, liječnik koji je liječio umrlog može se saslušati kao svjedok, radi davanja razjašnjenja o tijeku i okolnostima bolesti umrlog.**

Članak 105

Izvješće o pregledu i obdukciji

- (1) Vještak sudske medicine će u svom nalazu i mišljenju navesti uzrok i vrijeme kada je smrt nastupila.
- (2) Ako je na truplu nađena bilo kakva ozljeda, utvrdit će se je li tu ozljedu nanio tko drugi i ako jeste, čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila i je li ona prouzročila smrt. Ako je na truplu nađeno više ozljeda, utvrdit će se da li je svaka ozljeda nanjena istim sredstvom i koja je ozljeda prouzročila smrt, a ako je više smrtonosnih ozljeda, koja je od njih ili koje od njih su svojim zajedničkim djelovanjem bile uzrok smrti.
- (3) U slučaju iz stavka 2 ovog članka osobito će se utvrditi je li smrt prouzročena samom vrstom i općom prirodom ozljede ili zbog osobnog svojstva ili osobitog stanja organizma ozlijeđenog ili zbog slučajnih okolnosti ili okolnosti pod kojima je ozljeda nanjena.
- (4) Vještak je dužan obratiti pozornost na nađeni biološki materijal (krv, pljuvačka, sperma, urin i dr.) i opisati ga i sačuvati za biološko vještačenje - ako ono bude određeno.

Članak 106

Pregled i obdukcija zametka i novorođenčeta

- (1) Pri pregledu i obdukciji zametka treba posebno utvrditi njegovu starost, sposobnost za izvanmaterični život i uzrok smrti.
- (2) Pri pregledu i obdukciji trupla novorođenčeta, posebno će se utvrditi je li rođeno živo ili mrtvo, da li je bilo sposobno za život, koliko je dugo živjelo, kao i vrijeme i uzrok smrti.

Članak 107 **Toksikološko ispitivanje**

- (1) Ako postoji sumnja o trovanju, sumnjive materije koje su nađene u truplu ili na drugom mjestu uputit će se na vještačenje ustanovi ili državnom organu koji vrše toksikološka ispitivanja.
- (2) Pri pregledu sumnjivih materija posebno će se utvrditi vrsta, količina i djelovanje nađenog otrova, a ako se radi o pregledu materija uzetih iz trupla, po mogućnosti i količina upotrijebljenog otrova.

Članak 108 **Vještačenje tjelesnih ozljeda**

- (1) Vještačenje tjelesnih ozljeda vrši se, po pravilu, pregledom ozlijeđenog, a ako to nije moguće ili nije potrebno - na temelju medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisima.
- (2) Pošto točno opiše ozljede, vještak će dati mišljenje, osobito o vrsti i težini svake pojedine ozljede i njihovom ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu narav ili posebne okolnosti slučaja, kakvo djelovanje te ozljede obično proizvode, a kakvo su u konkretnom slučaju proizvele i čime su ozljede nanesene i na koji način.

Članak 109 **Tjelesni pregled i druge radnje**

- (1) Tjelesni pregled poduzet će se i bez pristanka osumnjičenog, odnosno optuženog ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za kazneni postupak. Tjelesni pregled drugih osoba može se bez njihovog pristanka poduzeti samo onda ako se mora utvrditi da li se na njihovom tijelu nalazi određen trag ili posljedica kaznenog djela.
- (2) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za kazneni postupak, mogu se poduzeti i bez pristanka osobe koja se pregleda - ako zbog toga ne bi nastupila kakva šteta po njezino zdravlje.
- (3) Poduzimanje tjelesnog pregleda osumnjičenog, odnosno optuženog i druge radnje u svezi s tim naređuje sud, a ako postoji opasnost od odlaganja – tužitelj.
- (4) Nije dopušteno da se prema osumnjičenom, odnosno optuženom ili svjedoku primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza.
- (5) Ako je postupljeno suprotno odredbama ovoga članka, na tako pribavljenom dokazu ne može se zasnivati sudska odluka.

Članak 110 **Psihijatrijsko vještačenje**

- (1) Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena računljivost osumnjičenog, odnosno optuženog, ili da je osumnjičeni, odnosno optuženi učinio kazneno djelo zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga, ili da zbog duševnih smetnji nije sposoban da sudjeluje u postupku, odredit će se psihijatrijsko vještačenje.
- (2) Ako se tijekom istrage osumnjičeni dragovoljno ne podvrgne psihijatrijskom pregledu radi vještačenja ili ako je prema mišljenju vještaka potrebno dulje promatranje, osumnjičeni će se poslati na psihijatrijski pregled, odnosno na promatranje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Rješenje o tome donosi sudac za prethodni postupak na prijedlog tužitelja. Promatranje ne

- može trajati dulje od dva mjeseca.
- (3) Ako vještaci ustanove da je duševno stanje osumnjičenog, odnosno optuženog poremećeno, utvrdit će prirodu, vrstu, stupanj i trajnost poremećenosti i dati svoje mišljenje o tome kakav je utjecaj takvo duševno stanje imalo i kakav još ima na shvaćanje i postupke osumnjičenog, odnosno optuženog, kao i da li je i u kojoj mjeri poremećaj duševnog stanja postojao u vrijeme počinjenja kaznenog djela.
 - (4) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje osumnjičeni, odnosno optuženi koji se nalazi u pritvoru, sudac će obavijestiti tu ustanovu o razlozima zbog kojih je određen pritvor, da bi se poduzele mjere potrebne za osiguranje svrhe pritvora.
 - (5) Vrijeme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunat će se osumnjičenom, odnosno optuženom u pritvor, odnosno u kaznu, ako bude izrečena.

Članak 111 **Vještačenje poslovnih knjiga**

- (1) Kad je potrebno da se poduzme vještačenje poslovnih knjiga, organ pred kojim se vodi postupak dužan je vještacima naznačiti u kojem pravcu i u kojem opsegu treba vršiti vještačenje i koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.
- (2) Ako je za poduzimanje vještačenja poslovnih knjiga poduzeća, drugih pravnih osoba ili samostalnog gospodarstvenika nužno da se prethodno sredi njihovo knjigovodstvo, troškovi oko sređivanja knjigovodstva padaju na njihov teret.
- (3) Naredbu o sređivanju knjigovodstva donosi organ koji vodi postupak, na temelju obrazloženog pismenog izvješća vještaka kojem je naređeno vještačenje poslovnih knjiga. U naredbi će se naznačiti i iznos koji je pravna osoba, odnosno samostalni gospodarstvenik dužan položiti organu koji vodi postupak kao avans za troškove oko sređivanja knjigovodstva.
- (4) Naplata troškova, ukoliko njihov iznos nije bio avansiran, vrši se u korist organa koji je unaprijed isplatio troškove i nagradu vještacima.

Članak 112 **Analize dezoksiribonukleinske kiseline**

Analizu dezoksiribonukleinske kiseline (u daljnjem tekstu: DNK) može vršiti isključivo ustanova specijalizirana za ovu vrstu vještačenja.

Članak 113 **Kada se vrši analiza DNK**

Analiza DNK može se vršiti ukoliko je to nužno potrebno za određivanje identiteta ili činjenice da li otkriveni tragovi materija potiču od osumnjičenog, odnosno optuženog ili oštećenog.

Članak 114 **Uporaba rezultata analize DNK u drugim kaznenim postupcima**

U cilju utvrđivanja identiteta osumnjičenog, odnosno optuženog, s njegovog tijela mogu se uzeti stanice radi analize DNK. Podatci dobiveni na ovaj način mogu se rabiti i u drugim kaznenim postupcima protiv iste osobe.

Članak 115 **Registar izvršenih analiza DNK i zaštita podataka**

- (1) Sve izvršene analize DNK vode se u posebnom registru pri Odjelu za zdravstvo i ostale

usluge Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

- (2) Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH donosi Pravilnik o načinu prikupljanja i uzimanja uzoraka biološkog materijala za potrebe DNK analize u kaznenom postupku, načinu pakiranja prikupljenog biološkog materijala, čuvanja, obrade i pohranjivanje uzoraka i dobivenih rezultata DNK analize u Brčko distriktu BiH.
- (3) Zaštita podataka dobivenih analizama iz stavka 1 ovog članka uređuje se posebnim zakonom.

GLAVA IX. POSEBNE ISTRAŽNE RADNJE

Članak 116

Vrste posebnih istražnih radnji i uvjeti za njihovu primjenu

- (1) Protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama ili s drugim osobama sudjelovala ili sudjeluje u počinjenju kaznenog djela iz članka 117 ovog zakona mogu se odrediti posebne istražne radnje, ako se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nerazmjernim teškoćama.
- (2) Istražne radnje iz stavka 1 ovog članka su:
 - a) nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija,
 - b) pristup kompjutorskim sustavima i kompjutorsko sravnjenje podataka,
 - c) nadzor i tehničko snimanje prostorija,
 - d) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba, transportnih sredstava i predmeta koji stoje u vezi s njima,
 - e) uporaba prikrivenih istražitelja i uporaba informatora,
 - f) simulirani i kontrolirani otkup predmeta i simulirano davanje potkupnine,
 - g) nadzirani prijevoz i isporuka predmeta kaznenog djela.
- (3) Istražne radnje iz stavka 2 točke a) ovog članka mogu se odrediti i prema osobi za koju postoje osnove sumnje da učinitelju, odnosno od učinitelja kaznenog djela iz članka 117 ovog zakona prenosi informacije u svezi s kaznenim djelom, odnosno da učinitelj rabi njegovo sredstvo telekomunikacije.
- (4) Na razgovore osobe iz stavka 1 ovog članka i njezinog branitelja primjereno se primjenjuju odredbe o komunikaciji osumnjičenog i branitelja.
- (5) Pri izvršavanju istražnih radnji iz stavka 2 točke e i f ovog članka policijski organi ili druge osobe ne smiju poduzimati aktivnosti koje predstavljaju poticanje na počinjenje kaznenog djela. Ako su takve aktivnosti poduzete, ta okolnost isključuje kazneno gonjenje poticane osobe za kazneno djelo izvršeno u svezi s ovim radnjama.
- (6) Prikriveni istražitelj je posebno podučena ovlaštena službena osoba koja istražuje pod izmijenjenim identitetom. Prikriveni istražitelj smije pod svojim izmijenjenim identitetom sudjelovati u pravnom prometu. Ukoliko je to nužno za formiranje i održavanje tog identiteta, mogu se izraditi, izmijeniti ili koristiti odgovarajući dokumenti.

Članak 117

Kaznena djela za koja se mogu odrediti posebne istražne radnje

Istražne radnje iz članka 116 stavak 2 ovog zakona mogu se odrediti za kaznena djela za koja se prema zakonu može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

Članak 118

Nadležnost za određivanje i trajanje istražnih radnji

- (1) Istražne radnje iz članka 116 stavka 2 ovog zakona određuje naredbom sudac za prethodni postupak, na obrazloženi prijedlog tužitelja koji sadrži: podatke o osobi protiv koje se radnja poduzima, osnove sumnje iz članka 116 stavka 1 ili 3 ovog zakona, razloge za njezino poduzimanje i ostale bitne okolnosti koje zahtijevaju poduzimanje radnji, navođenje radnje koja se zahtijeva i način njezinog izvođenja, opseg i trajanje radnje. Naredba sadrži iste podatke kao i prijedlog tužitelja, kao i utvrđivanje trajanja naređene radnje.
- (2) Iznimno, ako se pismena naredba ne može dobiti na vrijeme i ako postoji opasnost od odlaganja, može se započeti s izvršavanjem mjere iz članka 116 ovog zakona i na osnovi usmene naredbe suca za prethodni postupak. Pismena naredba suca za prethodni postupak mora biti pribavljena u roku od 24 sata od izdavanja usmene naredbe.
- (3) Istražne radnje iz članka 116 stavka 2 točke od a) do d) i g) ovog zakona mogu trajati najdulje do mjesec dana, a iz posebno važnih razloga mogu se, na obrazloženi prijedlog tužitelja, produljiti za još mjesec dana, s tim da mjere iz točki od a) do c) mogu trajati ukupno najdulje šest mjeseci, a mjere iz točaka d) i g) ukupno najdulje tri mjeseca. Zahtjev za radnju iz članka 116 stavka 2 točke f ovog zakona se može odnositi samo na jednokratni akt, a zahtjev za svaku iduću radnju protiv iste osobe mora sadržavati razloge koji opravdavaju njezinu uporabu.
- (4) Naredba suca za prethodni postupak kao i prijedlog tužitelja iz stavka 1 ovog članka čuvaju se u posebnom omotu. Tužitelj i sudac za prethodni postupak će sastavljanjem ili prijepisom zapisnika bez navođenja osobnih podataka prikrivenog istražitelja i informatora ili na drugi odgovarajući način, spriječiti da neovlaštene osobe, osumnjičeni i njegov branitelj otkriju identitet prikrivenog istražitelja i informatora.
- (5) Sudac za prethodni postupak mora pismenom naredbom, bez odlaganja, obustaviti izvršenje poduzetih radnji ako su prestali razlozi zbog kojih su radnje određene.
- (6) Naredbu iz stavka 1 ovog članka izvršava policijski organ. Poduzeća koja vrše prijenos informacija dužna su tužitelju i policijskim organima omogućiti provođenje mjera iz članka 116 stavka 2 točke a) ovog zakona.

Članak 119

Materijal dobiven poduzimanjem radnji i obavješćivanje o poduzetim radnjama

- (1) Po prestanku radnji iz članka 116 ovog zakona policijski organi moraju sve informacije, podatke i predmete dobivene poduzetim radnjama, kao i izvješća o tome predati tužitelju. Tužitelj je dužan dostaviti sucu za prethodni postupak pismeno izvješće o poduzetim radnjama. Na temelju podnesenog izvješća sudac za prethodni postupak provjerava je li postupljeno po njegovoj naredbi.
- (2) Ako tužitelj odustane od kaznenog gonjenja, odnosno ako informacije i podatci pribavljeni naređenim radnjama nisu potrebni za kazneni postupak, uništiti će se pod nadzorom suca za prethodni postupak, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik. O poduzimanju radnji, razlozima za njihovo poduzimanje, informaciji da dobiveni materijal nije bio osnova za kazneno gonjenje i da je uništen, pismeno se obavješćuje osoba protiv koje je neka od radnji iz članka 116 stavak 2 ovog zakona bila poduzeta.
- (3) Sudac za prethodni postupak će, bez odlaganja, a nakon poduzimanja radnji iz članka 116 ovog zakona, obavijestiti osobu protiv koje je radnja bila poduzeta. Osoba protiv koje je mjera bila poduzeta može od suda zatražiti ispitivanje zakonitosti naredbe i načina na koji je provedena mjera.
- (4) Podatci i informacije dobiveni poduzimanjem mjera iz stavka 2 članak 116 ovog zakona čuvaju se dok se čuva sudski spis.

Članak 120

“Slučajni nalazi”

Ne mogu se rabiti kao dokaz informacije i podatci dobiveni poduzimanjem radnji iz članka 116 ovog zakona ako se ne odnose na kazneno djelo iz članka 117 ovog zakona.

Članak 121

Postupanje bez sudske naredbe ili izvan njezinog okvira

Ako su radnje iz članka 116 ovog zakona poduzete bez naredbe suca za prethodni postupak ili u suprotnosti s njom, sud na pribavljenim podatcima ili dokazima ne može zasnivati svoju odluku.

Članak 122

Uporaba dokaza pribavljenih posebnim radnjama

Tehničke snimke, isprave i predmeti pribavljeni pod uvjetima i na način propisan ovim zakonom mogu se rabiti kao dokazi u kaznenom postupku. Prikriveni istražitelj i informator iz članka 116 stavka 2 točke e) ovog zakona, kao i osobe koje su provele istražne radnje iz članka 116 stavka 2 točke f) ovog zakona mogu se saslušati kao svjedoci, ili kao zaštićeni svjedoci o tijeku provođenja radnji ili o drugim važnim okolnostima.

GLAVA X. MJERE ZA OSIGURANJE NAZOČNOSTI OSUMNJIČENOG, ODNOSNO OPTUŽENOG I USPJEŠNO VOĐENJE KAZNENOG POSTUPKA

Odjeljak 1 - Zajedničke odredbe

Članak 123

Vrste mjera

- (1) Mjere koje se mogu poduzeti prema optuženom za osiguravanje njegove nazočnosti i za uspješno vođenje kaznenog postupka jesu poziv, dovođenje, mjere zabrane, jamstvo i pritvor.
- (2) Prilikom odlučivanja koju će od navedenih mjera primijeniti, nadležni organ pridržavat će se uvjeta određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.
- (3) Ove mjere ukinut će se i po službenoj dužnosti odmah kad prestanu razlozi koji su ih izazvali, odnosno zamijenit će se drugom blažom mjerom kad za to nastupe uvjeti.
- (4) Odredbe ove glave primjereno se primjenjuju i na osumnjičenog.

Odjeljak 2 - Poziv

Članak 124

Dostavljanje i sadržaj poziva

- (1) Nazočnost optuženog pri izvršenju radnji u kaznenom postupku osigurava se njegovim pozivanjem.
- (2) Pozivanje se vrši dostavljanjem zatvorenog pismenog poziva koji sadrži: naziv organa koji poziva, ime i prezime optuženog, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje optuženi ima doći, dan i sat kad treba doći, označenje da se poziva u svojstvu optuženog i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prisilno doveden, da je dužan odmah obavijestiti tužitelja, odnosno sud o promjeni adrese, kao i o namjeri da promijeni boravište i službeni pečat i potpis tužitelja, odnosno suca koji poziva.
- (3) Kad se optuženi prvi put poziva, poučit će se u pozivu o pravu da uzme branitelja i da branitelj može biti nazočan njegovom saslušanju.
- (4) Kad se osumnjičeni prvi put poziva, poučit će se u pozivu o njegovim pravima sukladno članku 78 ovog zakona. Do podizanja optužnice poziv osumnjičenom upućuje tužitelj.
- (5) Ako optuženi nije u stanju da se odazove pozivu uslijed bolesti ili druge neotklonjive smetnje, ispitat će se u mjestu gdje se nalazi ili će se osigurati njegov prijevoz do zgrade suda ili drugog mjesta gdje se radnja poduzima.

Odjeljak 3 - Dovođenje

Članak 125

Naredba za dovođenje

- (1) Naredbu da se optuženi dovede može izdati sud ako je doneseno rješenje o pritvoru ili ako uredno pozvani optuženi ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije moglo izvršiti uredno dostavljanje poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da optuženi izbjegava prijam poziva.**
- (2) Iznimno, u žurnim slučajevima, naredbu iz stavka 1 ovog članka može izdati i tužitelj ukoliko uredno pozvani osumnjičeni ne dođe a svoj izostanak ne opravda.**
- (3) Naredbu za dovođenje izvršava sudska policija.**
- (4) Naredba za dovođenje izdaje se pismeno. Naredba sadržava: ime i prezime optuženog koji se ima dovesti, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredbe Kaznenog zakona, razlog zbog kojeg se naređuje dovođenje, službeni pečat i potpis suca koji naređuje dovođenje.**
- (5) Osoba kojoj je povjereno izvršenje naredbe predaje naredbu optuženom i poziva ga da pođe s njim. Ako optuženi to odbije, dovest će ga prisilno.**

Odjeljak 4 – Mjere zabrane

Članak 126

Zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja

- (1) Ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi optuženi mogao pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inozemstvo, sud može, obrazloženim rješenjem, zabraniti osumnjičenom ili optuženom da napusti boravište.**
- (2) U okolnostima iz stavka 1 ovog članka, sud također može, bilo kao dodatnu mjeru uz zabranu napuštanja boravišta bilo kao zasebnu mjeru, narediti privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i zabranu korištenja osobne iskaznice za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine (zabrana putovanja).**

Članak 126a

Ostale mjere zabrane

- (1) Kada okolnosti slučaja na to ukazuju, sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane:**
 - a) zabranu poduzimanja određenih poslovnih aktivnosti ili službenih dužnosti;**
 - b) zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja;**
 - c) zabranu sastajanja s određenim osobama;**
 - d) naredbu da se povremeno javlja određenom državnom organu; i**
 - e) privremeno oduzimanje vozačke dozvole.**
- (2) Ostala mjere zabrane iz stavka 1 ovog članka mogu biti izrečene uz zabranu napuštanja boravišta kao i uz zabranu putovanja iz članka 126 ovog zakona, ili kao zasebne mjere.**

Članak 126b

Izricanje mjera zabrane

- (3) Sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane**

obrazloženim rješenjem na prijedlog stranke ili branitelja.

- (4) Kada odlučuje o pritvoru, sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane po službenoj dužnosti, umjesto određivanja ili produžavanja pritvora.
- (5) Osumnjičeni ili optuženi će se u rješenju o izricanju mjera zabrane upozoriti da mu se može odrediti pritvor ako prekrši obvezu iz izrečene mjere.
- (6) U tijeku istrage mjere zabrane određuje i ukida sudac za prethodni postupak, nakon podizanja optužnice – sudac za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sucu, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavne rasprave – taj sudac, odnosno predsjednik vijeća.
- (7) Mjere zabrane mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude ako toj osobi nije izrečena kazna zatvora i najkasnije do upućivanja na izdržavanje kazne ako je toj osobi izrečena kazna zatvora. Zabrana putovanja može također trajati dok izrečena novčana kazna nije plaćena u potpunosti i/ili dok se u potpunosti ne izvrši odluka o imovinsko-pravnom zahtjevu i/ili o oduzimanju imovinske koristi.
- (8) Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje ili sudac, odnosno predsjednik vijeća dužan je da svaka dva mjeseca ispita da li je primijenjena mjera još potrebna.
- (9) Protiv rješenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mjere zabrane, stranka odnosno branitelj može podnijeti žalbu, a tužitelj i protiv rješenja kojim je njegov prijedlog za primjenu mjere odbijen. O žalbi odlučuje Apelacijski sud u roku od tri dana od dana prijama žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 126c

Sadržaj mjere zabrane

- (1) U rješenje kojim izriče mjeru zabrane napuštanja boravišta za osumnjičenog ili optuženog sud će odrediti mjesto u kojem osumnjičeni ili optuženi mora boraviti dok traje ova mjera, kao i granice izvan kojih se osumnjičeni ili optuženi ne smije udaljavati. To mjesto može biti ograničeno na dom osumnjičenog ili optuženog.
- (2) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane putovanja sud će narediti privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i izvršenje zabrane uporabe osobne iskaznice za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine. Rješenje će sadržavati osobne podatke osumnjičenog ili optuženog, a po potrebi može sadržavati i ostale podatke.
- (3) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane posjećivanja određenih mjesta ili područja, sud će odrediti mjesto i područje te udaljenosti ispod koje im se osumnjičeni ili optuženi ne smije približiti.
- (4) U rješenju kojim izriče mjeru zabrana sastajanja s određenim osobama sud će odrediti razdaljinu ispod koje se osumnjičeni ili optuženi ne smije približiti određenoj osobi.
- (5) U rješenju kojim izriče mjeru povremenog javljanja određenom organu sud će odrediti službenu osobu kojoj se osumnjičeni ili optuženi mora javljati, rok u kojem se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju osumnjičenog ili optuženog.
- (6) U rješenje kojim izriče mjeru privremenog oduzimanja vozačke dozvole, sud će navesti kategorije za koje će vozačka dozvola biti suspendirana. Rješenje će sadržavati osobne podatke osumnjičenog ili optuženog, a po potrebi može sadržavati i ostale podatke.

Članak 126d

Ograničenja u pogledu sadržaja mjera zabrane

- (1) Mjerama zabrane ne može se ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da komunicira sa svojim braniteljem u Bosni i Hercegovini.

- (2) Mjerama zabrane ne može se ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da živi u svom domu u Bosni i Hercegovini, da se nesmetano viđa s članovima obitelji i bliskim srodnicima ili samo u Bosni i Hercegovini ili samo na mjestu određenom u zabrani napuštanja boravišta, osim kada se postupak vodi zbog kaznenog djela učinjenog na štetu člana obitelji ili bliskih srodnika, niti se može ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, osim ako se postupak vodi zbog kaznenog djela učinjenog u svezi s obavljanjem te djelatnosti.

Članak 126e **Izvršenje mjere zabrane**

- (1) Rješenjem kojim se izriče mjera zabrane napuštanja boravišta dostavlja se i organu koji izvršava mjeru.
- (2) Rješenjem kojim se izriče mjera zabrane putovanja dostavlja se i graničnoj policiji, a privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i izvršenje zabrane korištenja osobne iskaznice za prelazak državne granice unijet će se u glavni centar za obradu podataka.
- (3) Mjere zabrane napuštanja boravišta, zabrane putovanja, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrana sastajanja s određenim osobama i privremenog oduzimanja vozačke dozvole izvršava policijski organ.
- (4) Mjeru obveze optuženog da se povremeno javlja određenom organu izvršava policijski organ ili organ kojem se osumnjičeni ili optuženi mora javljati.

Članak **126f** **Provjera mjera zabrane i obveza izvješćivanja**

- (1) Sud može u svako doba naložiti provjeru mjera zabrane i zatražiti izvješće od organa nadležnog za njihovog izvršenje. Taj organ je dužan izvješće bez odlaganja dostaviti sudu.
- (2) Ako osumnjičeni ili optuženi ne ispunjava obveze naložene izrečenom mjerom, organ koji izvršava mjeru o tome obavješćuje sud, a sud mu zbog toga može izreći dodatnu mjeru zabrane ili odrediti pritvor.

Članak 126g **Posebna odredba o zabrani putovanja**

- (1) Iznimno, u žurnim slučajevima, a osobito u slučajevima u kojima se radi o kaznenom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, tužitelj može izdati naredbu o privremenom oduzimanju putnih isprava i osobne iskaznice uz zabranu izdavanja novih dokumenata koji se mogu rabiti za prelazak državne granice.
- (2) Tužitelj može izdati naredbu iz stavka 1 ovog članka kada izdaje naredbu o provođenju istrage, kada saslušava osumnjičenog ili kada izdaje naredbu za dovođenje prema članku 125 stavku 2 ovog zakona, ili kad god je potrebno žurno postupanje za efikasno vođenje postupka do početka glavne rasprave.
- (3) U tijeku istrage tužitelj odmah obavješćuje suca za prethodni postupak, a nakon podizanja optužnice – sucu za prethodno saslušanje, a nakon što se predmet uputi sucu ili vijeću u svrhu zakazivanja glavne rasprave - tog suca ili predsjedavajućeg suca, koji će odlučiti o naredbi u roku od 72 sata. U slučaju da sudac ne izda naredbu, putne isprave i osobna iskaznica će biti vraćeni.
- (4) Naredbu o privremenom oduzimanju putnih isprava i osobne iskaznice uz zabranu izdavanja novih dokumenata koji se mogu rabiti za prelazak državne granice izvršava policijski organ, a može je izvršiti i sudska policija. Ako osumnjičeni ili optuženi odbije predati putne isprave i osobnu iskaznicu, naredba će se prisilno izvršiti.
- (5) Osumnjičenom ili optuženom će biti izdana potvrda o oduzetim dokumentima. Za osobnu iskaznicu osumnjičenom ili optuženom će biti izdana posebna potvrda ili karta koja

zamjenjuje osobnu iskaznicu u svakom pogledu, ali koja se ne može rabiti za prelazak državne granice.

Odjeljak 5 - Jamstvo

Članak 127

Uvjeti za određivanje jamstva

Osumnjičeni, odnosno optuženi kojem se pritvor ima odrediti ili mu je pritvor već određen samo zbog bojazni da će pobjeći, može se ostaviti na slobodi, odnosno može se pustiti na slobodu ako on osobno ili tko drugi za njega pruži jamstvo da do konca kaznenog postupka ne će pobjeći, a sam optuženi obeća da se ne će kriti i da bez odobrenja ne će napustiti svoje boravište.

Članak 128

Sadržaj jamstva

- (1) Jamstvo uvijek glasi na novčani iznos koji se određuje s obzirom na težinu kaznenog djela, osobne i obiteljske prilike optuženog i imovno stanje osobe koja daje jamstvo.
- (2) Jamstvo se sastoji u polaganju gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti ili drugih pokretnih stvari veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nepokretna dobra osobe koja daje jamstvo ili u osobnoj obvezi jednog ili više građana da će u slučaju bijega optuženog platiti utvrđeni iznos jamstva.
- (3) Osoba koja daje jamstvo mora dostaviti dokaze o svom imovnom stanju, podrijetlu imovine, vlasništvu i posjedu nad imovinom koja se daje kao jamstvo.
- (4) Ako optuženi pobjegne, rješenjem će se odrediti da je vrijednost dana kao jamstvo prihod proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 129

Prestanak jamstva

- (1) Optuženom će se i pored danog jamstva odrediti pritvor ako na uredan poziv ne dođe, a izostanak ne opravda, ako se sprema za bijeg ili ako se protiv njega, pošto je ostavljen na slobodi, pojavi koja druga zakonska osnova za pritvor.
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka, jamstvo se ukida. Položeni novčani iznos, dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge pokretne stvari vraćaju se, a hipoteka se skida. Na isti način se postupa i kad se kazneni postupak pravomoćno dovrši rješenjem o obustavi postupka ili presudom.
- (3) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jamstvo se ukida tek kad osuđeni počne izdržavati kaznu.

Članak 130

Rješenje o jamstvu

U tijeku istrage rješenje o jamstvu i o njegovom ukidanju donosi sudac za prethodni postupak, poslije podizanja optužnice – sudac za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sucu, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavne rasprave, taj sudac, odnosno predsjednik vijeća. Rješenje kojim se određuje jamstvo i rješenje kojim se jamstvo ukida donosi se po saslušanju tužitelja.

Odjeljak 6 - Pritvor

Članak 131

Opće odredbe

- (1) Pritvor se može odrediti ili produljiti samo pod uvjetima propisanim u ovom zakonu i samo ako se isti cilj ne može ostvariti drugom mjerom.
- (2) Pritvor određuje ili produžava rješenjem sud na prijedlog tužitelja a nakon što sud prethodno sasluša osumnjičenog, odnosno optuženog na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže, osim u slučaju iz članka 132 stavka 1 točke a) ovog zakona.
- (3) Tužitelj je dužan podnijeti obrazložen prijedlog za produženje pritvora sudu najkasnije pet dana prije isteka roka iz rješenja o pritvoru. Sud odmah dostavlja prijedlog osumnjičenom, odnosno optuženom i njegovom branitelju.
- (4) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vrijeme. Ako se osumnjičeni ili optuženi nalazi u pritvoru, dužnost je svih organa koji sudjeluju u kaznenom postupku i organa koji im pružaju pravnu pomoć da postupaju s posebnom žurnošću.
- (5) U tijeku cijelog postupka pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi na temelju kojih je određen, a pritvoreni će odmah biti pušten na slobodu. Po prijedlogu optuženog ili branitelja za ukidanje pritvora koji je zasnovan na novim činjenicama, sud će održati ročište, odnosno sjednicu vijeća o čemu će obavijestiti stranke i branitelja. Nedolazak stranaka i branitelja koji su uredno obaviješteni ne sprječava održavanje ročišta, odnosno sjednice vijeća. Protiv rješenja o odbijanju prijedloga za ukidanje pritvora žalba je dopuštena. Ako prijedlog nije zasnovan na novim činjenicama koje su značajne za ukidanje pritvora, sud ne će donijeti posebno rješenje.

Članak 132

Razlozi za pritvor

- (1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila kazneno djelo, pritvor joj se može odrediti:
 - a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bijega,
 - b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove bitne za kazneni postupak ili ako osobite okolnosti ukazuju da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, sudionike ili prikrivače,
 - c) ako osobite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će učiniti kazneno djelo kojim prijeti, a za ta kaznena djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna,
 - d) ako se radi o kaznenom djelu za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice kaznenog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.
- (2) U slučaju iz stavka 1 točke b ovog članka, pritvor će se ukinuti čim se osiguraju dokazi zbog kojih je pritvor određen.

Članak 133

Opće pravo zadržavanja

Osobu zatečenu na izvršenju kaznenog djela svatko može zadržati. Osoba koja je zadržana mora se odmah predati sudu, tužitelju ili najbližem policijskom organu, a ako se to ne može učiniti, mora se odmah obavijestiti jedan od tih organa.

Članak 134

Nadležnost za određivanje pritvora

- (1) Pritvor se određuje rješenjem suda, a na prijedlog tužitelja.**
- (2) Rješenje o pritvoru sadrži: ime i prezime osobe koja se lišava slobode, kazneno djelo koje joj se stavlja na teret, zakonsku osnovu za pritvor, obrazloženje, pouku o pravu na žalbu, službeni pečat i potpis suca koji određuje pritvor.**
- (3) Rješenje o pritvoru predaje se osobi na koju se odnosi u času pritvaranja. U spisima se mora naznačiti sat lišenja slobode i sat predaje rješenja.**
- (4) Protiv rješenja o pritvoru pritvorena osoba može podnijeti žalbu Apelacijskom sudu u roku od 24 sata od prijama rješenja. Ako se pritvorena osoba prvi put ispituje po isteku ovog roka, može podnijeti žalbu prilikom tog ispitivanja. Žalba s prijepisom zapisnika o ispitivanju, ako je pritvorena osoba ispitana i dokazima na kojima se zasniva rješenje o pritvoru kao i rješenje o pritvoru dostavljaju se odmah vijeću. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.**
- (5) U slučaju iz stavka 4 ovog članka, Apelacijski sud dužan je donijeti odluku u roku od 48 sati.**

Članak 135

Trajanje pritvora u istrazi

- (1) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudac za prethodni postupak će preispitati osnovanost zahtjeva za određivanje pritvora. Po rješenju suca za prethodni postupak, pritvor može trajati mjesec dana od dana lišenja slobode. Poslije tog roka osumnjičeni se može zadržati u pritvoru samo na temelju rješenja o produženju pritvora.**
- (2) Pritvor se rješenjem suca za prethodni postupak, po obrazloženom prijedlogu tužitelja, može produljiti za najviše dva mjeseca. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba Apelacijskom sudu. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.**
- (3) Ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna i ako postoje osobito važni razlozi, pritvor se može produljiti, po obrazloženom prijedlogu tužitelja, za još najviše tri mjeseca. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba Apelacijskom sudu. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.**
- (4) Iznimno i u izrazito složenom predmetu vezano za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora, pritvor se može ponovno produljiti za još najviše tri mjeseca nakon produžetka pritvora iz stavka 3 ovog članka. Pritvor se može produljiti dva puta uzastopno, po obrazloženom prijedlogu tužitelja za svako produženje, koje treba sadržavati izjavu tužitelja o potrebnim mjerama da bi se istraga završila (članak 225 stavak 3). Apelacijski sud odlučuje o žalbi protiv rješenja o produžetku pritvora. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.**
- (5) Ako se do isteka rokova iz stavaka od 1 do 4 ovog članka ne potvrdi optužnica, osumnjičeni će se pustiti na slobodu.**

Članak 136

Ukidanje pritvora

U tijeku istrage, a prije isteka roka trajanja pritvora, sudac za prethodni postupak može rješenjem ukinuti pritvor po prethodnom saslušanju tužitelja. Protiv tog rješenja tužitelj može podnijeti žalbu Apelacijskom sudu, koji je dužan donijeti odluku u roku od 48 sati.

Članak 137

Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

- (1) Pritvor se može odrediti, produjiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.**
- (2) Nakon potvrđivanja optužnice i prije izricanja prvostupanjske presude, pritvor može trajati najdulje:**
 - a) jednu godinu u slučaju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora do pet godina;**
 - b) jednu godinu i šest mjeseci u slučaju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora do deset godina;**
 - c) dvije godine u slučaju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora preko deset godina, ali ne i kazna dugotrajnog zatvora;**
 - d) tri godine u slučaju kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora.**
- (3) Ako za vrijeme iz stavka 2 ovog članka ne bude izrečena prvostupanjska presuda, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu.**

Članak 138

Određivanje pritvora nakon izricanja presude

- (1) Kad izrekne presudu na kaznu zatvora sud može odrediti ili produjiti pritvor, ako je to nužno radi nesmetanog vođenja kaznenog postupka uzimajući u obzir sve okolnosti vezane za izvršenje kaznenog djela, odnosno osobnosti učinitelja. Ako izrekne presudu na kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu sud će uvijek odrediti ili produžiti pritvor. U ovim slučajevima donosi se posebno rješenje, a žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.**
- (2) Pritvor će se ukinuti ako je optuženi oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena osim iz razloga nenadležnosti suda ili ako je oglašen krivim, a oslobođen od kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili je uvjetno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao.**
- (3) Poslije izricanja prvostupanjske presude, pritvor može trajati najdulje još devet mjeseci. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostupanjska presuda kojom se prvostupanjska presuda preinačava ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu. Ako u roku od devet mjeseci bude izrečena drugostupanjska odluka kojom se prvostupanjska presuda ukida, pritvor može trajati najdulje još jednu godinu od izricanja drugostupanjske odluke.**
- (4) Na zahtjev optuženog, koji se poslije izricanja kazne zatvora nalazi u pritvoru, sudac, odnosno predsjednik vijeća može optuženog rješenjem uputiti u ustanovu za izdržavanje kazne i prije pravomoćnosti presude.**
- (5) Pritvor se uvijek ukida istekom izrečene kazne.**
- (6) Optuženi koji se nalazi u pritvoru, a presuda kojom mu je izrečena kazna zatvora je postala pravomoćna, ostat će u pritvoru do upućivanja na izdržavanje kazne a najdulje do isteka trajanja izrečene kazne.**

Članak 139

Lišavanje slobode i zadržavanje

- (1) Policijski organ može osobu lišiti slobode ako postoje osnove sumnje da je ta osoba počinila kazneno djelo i ako postoji bilo koji razlog predviđen u članku 132 ovog zakona, ali je policijski organ dužan da takvu osobu bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 sata, sprovede tužitelju. Prilikom dovođenja, policijski organ obavijestit će tužitelja o razlozima i o vremenu lišavanja slobode. Uporaba sile prilikom dovođenja dopuštena je sukladno**

zakonu.

- (2) Iznimno od stavka 1 ovog članka, kada se radi o kaznenim djelima terorizma, osoba se mora sprovesti tužitelju najkasnije u roku od 72 sata.
- (3) Osoba lišena slobode mora biti poučena sukladno članku 5 ovog zakona.
- (4) Ako osoba lišena slobode ne bude sprovedena tužitelju u roku iz stavaka 1 i 2 ovog članka, pustit će se na slobodu.

- (5) Tužitelj je dužan osobu lišenu slobode ispitati bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 sata i u tom roku odlučiti hoće li se osoba lišena slobode pustiti na slobodu ili će postaviti obrazloženi prijedlog za određivanje pritvora osiguravajući izvođenje osobe pred suca za prethodni postupak.
- (6) Sudac za prethodni postupak će odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, donijeti odluku o prijedlogu za određivanje pritvora.
- (7) Ako sudac za prethodni postupak ne prihvati prijedlog za određivanje pritvora, donijet će rješenje kojim se prijedlog odbija i osobu odmah pušta na slobodu. Tužitelj može uložiti žalbu na rješenje suca za prethodni postupak, ali žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (8) Protiv rješenja kojim se određuje pritvor pritvorena osoba može podnijeti žalbu koja ne zadržava izvršenje rješenja.
- (9) U slučaju iz stavaka 7 i 8 ovog članka, o žalbi odlučuje Apelacijski sud koji je dužan donijeti odluku u roku od 48 sati od prijama žalbe u sud.

Odjeljak 7 - Izvršenje pritvora i postupanje s pritvorenicima

Članak 140 Opće odredbe

Pritvor se izvršava u ustanovama koje za tu namjenu odredi Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u suradnji s nadležnim organima entiteta. Na poslovima izvršavanja pritvora mogu raditi samo oni zaposleni koji imaju potrebna znanja i vještine i stručnu spremu predviđenu propisima.

Članak 141 Prava i slobode pritvorenika i podatci o pritvorenicima

- (1) Pritvor se izvršava na način da se ne vrijeđa osobnost i dostojanstvo pritvorenika. Ovlaštene osobe sudske policije i straže ustanove pri izvršavanju pritvora smiju rabiti prisilna sredstva samo u slučajevima određenim zakonom.
- (2) Prava i slobode pritvorenika mogu biti ograničeni samo u mjeri potrebnoj da se ostvari svrha radi koje je određen pritvor, spriječi bijeg pritvorenika, spriječi počinjenje kaznenog djela i otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi.
- (3) Uprava ustanove prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o pritvorenicima koji se odnose na identitet pritvorenika i njihovo psihofizičko stanje, trajanje, produljenje i ukidanje pritvora, rad pritvorenika, ponašanje pritvorenika i izrečene stegovne mjere i slično.
- (4) **Evidenciju o pritvorenicima vodi Osnovni sud.**

Članak 142 Smještaj pritvorenika

Pritvorenici se smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje udovoljavaju potrebnim zdravstvenim uvjetima. U istu prostoriju ne smiju biti smještene osobe različitog spola. U pravilu, pritvorenici se ne će smjestiti u istu prostoriju s osobama koje izdržavaju kaznu zatvora. Pritvorenik se ne će smjestiti zajedno s osobama koje bi na njega mogle štetno djelovati ili s osobama s kojima bi druženje moglo štetno utjecati na vođenje postupka.

Članak 143

Posebna prava pritvorenika

- (1) Pritvorenici imaju pravo na osmosatni neprekidni odmor u vremenu od 24 sata. Njima će se osigurati kretanje na otvorenom prostoru najmanje dva sata dnevno.
- (2) Pritvorenik smije kod sebe imati predmete za osobnu uporabu, higijenske potrepštine, može o svom trošku nabavljati knjige, novine i drugi tisak, te imati druge predmete u količini i veličini koja ne ometa boravak u prostoriji i ne remeti kućni red. Prilikom prijama u pritvor od pritvorenika će se prilikom osobne pretrage oduzeti predmeti u svezi s kaznenim djelom, a ostali predmeti koje pritvorenik ne smije imati u pritvoru prema njegovoj će se uputi pohraniti i čuvati ili predati osobi koju odredi pritvorenik.

Članak 144

Pravo na komunikaciju pritvorenika s vanjskim svijetom i braniteljem

- (1) Po odobrenju suca za prethodni postupak odnosno suca za prethodno saslušanje, i pod njegovim nadzorom ili nadzorom osobe koju on odredi pritvorenika imaju pravo posjećivati, u okviru kućnog reda, braćni, odnosno izvanbraćni drug i njegovi srodnici, a na njegov zahtjev liječnik i druge osobe. Pojedini posjeti se mogu zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka.
- (2) Sudac za prethodni postupak, odnosno sudac za prethodno saslušanje, će odobriti konzularnom službeniku strane zemlje posjet pritvoreniku koji je državljanin te zemlje, sukladno s kućnim redom pritvora.
- (3) Pritvoreni smije održavati povjerljivu korespondenciju s bilo kojom drugom osobom. Iznimno, ako to zahtijevaju interesi postupka, sud može donijeti rješenje o nadzoru takve povjerljive korespondencije ili rješenje kojim se zabranjuje takva povjerljiva korespondencija. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvorenom se ne može zabraniti slanje molbi, pritužbi i žalbi.
- (4) Pritvorenik ne može koristiti mobitel ali ima pravo, sukladno s kućnim redom a pod nadzorom uprave pritvora, o svom trošku obavljati telefonske razgovore. Uprava pritvora u tu svrhu pritvorenicima osigurava potreban broj javnih telefonskih priključaka. Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac ili predsjednik vijeća mogu zbog razloga sigurnosti ili postojanja nekog od razloga iz članka 132 stavka 1 točke od a do c ovog zakona, rješenjem ograničiti ili zabraniti pritvoreniku korištenje telefona.
- (5) Pritvorenik ima pravo slobodne i neometane veze s braniteljem.

Članak 145

Disciplinski prijestupi pritvorenika

- (1) Za disciplinske prijestupe pritvorenika sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća može, na prijedlog upravnika ustanove, izreći stegovnu kaznu ograničenja posjeta i dopisivanja. To se ograničenje ne odnosi na veze pritvorenika s braniteljem ili susrete s konzularnim službenikom.
- (2) Disciplinski prestupi su sve teže povrede koje se odnose na:
 - a) fizičke napade na druge pritvorenike, zaposlene ili službene osobe, odnosno njihovo vrijeđanje;

- b) izrađivanje, primanje, unošenje, krijumčarenje predmeta za napad ili bijeg;
 - c) unošenje u ustanovu ili pripremanje u ustanovi opojnih sredstava ili alkohola;
 - d) povrede propisa o sigurnosti na radu, protupožarnoj zaštiti, kao i sprječavanju posljedica prirodnih nepogoda;
 - e) namjerno prouzrokovanje veće materijalne štete;
 - f) nedolično ponašanje pred drugim pritvorenicima ili službenim osobama.
- (3) Protiv rješenja o stegovnoj kazni dopuštena je žalba Apelacijskom sudu u roku od 24 sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (4) O primjeni prisilnih mjera prema pritvoreniku uprava ustanove će, bez odlaganja, obavijestiti sud.

Članak 146

Nadzor nad izvršenjem pritvora

- (1) Nadzor nad izvršenjem mjere pritvora vrše ministarstvo pravde entiteta na čijem teritoriju se nalazi zavod u kojem se izvršava pritvor i Osnovni sud.
- (2) Predsjednik suda, sudac za prethodni postupak ili sudac, odnosno predsjednik vijeća, neovisno o nadzoru iz stavka 1 ovog članka, mogu u svako doba obilaziti pritvorenike, s njima razgovarati i od njih primiti pritužbe.

Članak 147

Kućni red u ustanovama za izdržavanje pritvora

Prema pritvorenoj osobi primjenjuje se kućni red ustanova u kojima pritvorena osoba izdržava mjeru pritvora.

GLAVA XI. PODNESCI I ZAPISNICI

Članak 148

Podnošenje i ispravljanje podnesaka

- (1) Optužnica, prijedlozi, pravni lijekovi i druge izjave i priopćenja podnose se pismeno ili se daju usmeno na zapisnik.
- (2) Podnesci iz stavka 1 ovog članka moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupiti.
- (3) Ako u ovom zakonu nije drugačije određeno, sud će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, sud će podnesak odbaciti.
- (4) U pozivu za ispravak, odnosno dopunu podneska podnositelj će se upozoriti na posljedice propuštanja.

Članak 149

Dostavljanje podnesaka protivnoj stranci

- (1) Podnesci koji se po ovom zakonu dostavljaju protivnoj stranci predaju se sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i drugu stranku.
- (2) Ako podnesci iz stavka 1 ovog članka nisu predani sudu u dovoljnom broju primjeraka, sud će pozvati podnositelja da u određenom roku preda dovoljan broj primjeraka. Ako podnositelj ne postupi po pozivu suda, sud će potrebne primjerke prepisati o trošku podnositelja.

Članak 150

Kažnjavanje osoba koje vrijeđaju sud

Sud će kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM, tužitelja, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika i oštećenog koji u podnesku ili u usmenoj riječi vrijeđaju sud. Protiv rješenja o kažnjavanju dopuštena je žalba. O kažnjavanju tužitelja izvještava se Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH (Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine), a o kažnjavanju branitelja izvješćuje se nadležna odvjetnička komora.

Članak 151

Obveza sastavljanja zapisnika

- (1) O svakoj radnji poduzetoj u tijeku kaznenog postupka sastavit će se zapisnik istodobno kad se radnja obavlja, a ako to nije moguće, onda neposredno poslije toga.
- (2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kad se obavlja pretraga stana ili osoba ili se radnja poduzima izvan službenih prostorija organa, a zapisničar se ne može osigurati, zapisnik može pisati osoba koja poduzima radnju.
- (3) Kad zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja na taj način što osoba koja poduzima radnju kazuje glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik.
- (4) Osobi koja se saslušava dopustit će se da sama kazuje odgovore u zapisnik. Ovo pravo joj se može uskratiti u slučaju zloporabe.

Članak 152

Sadržaj zapisnika

- (1) Zapisnik sadrži: naziv organa pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena nazočnih osoba i u kojem svojstvu radnji pribivaju, kao i naznačenje kaznenog predmeta po kojem se poduzima radnja.
- (2) Zapisnik treba sadržavati bitne podatke o tijeku i sadržaju poduzete radnje. U zapisnik se doslovno unose postavljena pitanja i dani odgovori. Ako su prilikom poduzimanja radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.
- (3) Prilikom poduzimanja radnji kao što su očevid, pretraga stana ili osoba ili prepoznavanje osoba ili predmeta, u zapisnik će se unijeti i podatci koji su važni s obzirom na prirodu takve radnje ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmetima i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmski snimci i slično, to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.

Članak 153

Vodjenje zapisnika

- (1) Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne smije ništa izbrisati, dodati ili mijenjati. Precrtana mjesta moraju ostati čitljiva.
- (2) Sva preinačenja, ispravci i dodatci unose se na kraju zapisnika i moraju ih ovjeriti osobe koje potpisuju zapisnik.

Članak 154

Čitanje i potpisivanje zapisnika

- (1) Osobe koje se saslušavaju, kao i osumnjičeni, odnosno optuženi, branitelj i oštećeni imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to je dužna da ih upozori osoba koja poduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti da li je upozorenje učinjeno i da li je zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.
- (2) Zapisnik potpisuje saslušana osoba. Ako se zapisnik sastoji od više listova, saslušana osoba potpisuje svaki list.
- (3) Na kraju zapisnika potpisat će se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čija je nazočnost obvezna pri poduzimanju istražnih radnji, a pri pretrazi i osoba koja se pretražuje ili čiji se stan pretražuje. Ako

zapisnik ne piše zapisničar, zapisnik potpisuju osobe koje su nazočne radnji. Ako takvih osoba nema ili nisu u stanju shvatiti sadržaj zapisnika, zapisnik potpisuju dva svjedoka, osim ako nije moguće osigurati njihovu nazočnost.

- (4) Nepismena osoba umjesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar će ispod otiska upisati njezino ime i prezime. Ako se uslijed nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta stavlja otisak nekog drugog prsta ili otisak prsta lijeve ruke, u zapisniku će se naznačiti od kojeg je prsta i s koje ruke uzet otisak.
- (5) Ako saslušana osoba odbije potpisati zapisnik ili staviti otisak prsta, zabilježit će se to u zapisniku i navest će se razlog odbijanja.
- (6) Ako saslušana osoba nema obje ruke pročitati će zapisnik, a ako je nepismena - zapisnik će joj se pročitati i to će se zabilježiti u zapisniku.
- (7) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i sat kad je nastao prekid, kao i dan i sat kada se radnja nastavlja.
- (8) Ako je bilo prigovora u pogledu sadržaja zapisnika, navest će se u zapisniku i ti prigovori.
- (9) Zapisnik na kraju potpisuje osoba koja je poduzela radnju i zapisničar.

Članak 155

Snimanje audio ili audiovizualnim sredstvima

- (1) Sve poduzete radnje u tijeku kaznenog postupka, u pravilu, snimaju se uređajem za audio ili audiovizualno snimanje. Tužitelj ili ovlaštena službena osoba će o tome prethodno obavijestiti osobu koja se ispituje, odnosno saslušava i poučiti je da ima pravo zatražiti reproduciranje snimka kako bi provjerila svoju izjavu.
- (2) Snimak mora sadržavati podatke iz članka 152 stavka 1 ovog zakona, podatke potrebne za identifikaciju osobe čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu ta osoba daje izjavu. Kad se snimaju izjave više osoba, mora se osigurati da se iz snimke može jasno razaznati tko je dao izjavu.
- (3) Na zahtjev saslušane osobe, snimka će se odmah reproducirati, a ispravci ili objašnjenja te osobe će se snimiti.
- (4) U zapisnik o istražnoj radnji unijet će se da je izvršeno snimanje, tko je snimanje izvršio, da je osoba koja se saslušava prethodno obaviještena o snimanju, da je snimka reproducirana i gdje se snimak čuva ako nije priložena spisima predmeta.
- (5) Tužitelj može odrediti da se snimak u cjelini ili djelomično prepíše. Tužitelj će prijepis pregledati, ovjeriti i priključiti zapisniku o poduzimanju istražne radnje.
- (6) Snimak se čuva do vremena do kojeg se čuva i kazneni spis.
- (7) Tužitelj može dopustiti da osobe koje imaju opravdan interes pomoću uređaja za audio ili audiovizualno snimanje snime izvođenje istražne radnje.
- (8) Snimci iz stavka od 1 do 7 ovog članka ne mogu se javno prikazivati, bez pismenog odobrenja stranaka i sudionika snimljene radnje.

Članak 156

Primjerena primjena drugih odredbi ovog zakona

Za zapisnik o glavnoj raspravi vrijede i odredbe članka 253 i 254 ovog zakona.

Članak 157

Zapisnik o vijećanju i glasovanju

- (1) O vijećanju i glasovanju sastavit će se poseban zapisnik.
- (2) Zapisnik o vijećanju i glasovanju sudskog vijeća sadrži tijek glasovanja i odluku koja je donesena.
- (3) Zapisnik o vijećanju i glasovanju potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar. Odvojena mišljenja

priključit će se ovom zapisniku, ako nisu unesena u zapisnik.

- (4) Zapisnik o vijećanju i glasovanju zatvorit će se u poseban omot. Ovaj zapisnik može razgledati samo vijeće apelacijskog odjela kad rješava o pravnom lijeku i u tom slučaju dužno je da zapisnik ponovo zatvori u poseban omot i da na omotu naznači da je razgledalo zapisnik.

GLAVA XII. ROKOVI

Članak 158

Rokovi predaje podnesaka

- (1) Rokovi predviđeni ovim zakonom ne mogu se produžavati, osim kada to ovaj zakon izričito dopušta. Ako je u pitanju rok koji je ovim zakonom određen radi zaštite prava obrane i drugih procesnih prava osumnjičenog, odnosno optuženog, taj rok se može skratiti ako to zahtijeva osumnjičeni, odnosno optuženi pismeno ili usmeno na zapisnik pred sudom.
- (2) Kad je izjava vezana za rok smatra se da je dana u roku ako je prije nego što rok istekne predana onom tko je ovlašten da je primi.
- (3) Kad je izjava upućena preko pošte preporučenom pošiljkom, telegrafom ili drugim telekomunikacijskim sredstvom, dan slanja ili predaje pošti smatra se kao dan predaje onome kome je upućena.
- (4) Osumnjičeni, odnosno optuženi koji se nalazi u pritvoru može izjavu koja je vezana za rok dati i na zapisnik kod suda ili je predati upravi zatvora, a osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne ili se nalazi u nekoj ustanovi radi primjene mjere sigurnosti ili odgojne mjere može takvu izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smještena. Dan kad je sastavljen takav zapisnik, odnosno kad je izjava predana upravi ustanove smatra se kao dan predaje organu koji je nadležan da je primi.
- (5) Ako je podnesak koji je vezan za rok zbog neznanja ili očite pogreške podnositelja predan ili upućen nenadležnom sudu prije isteka roka, pa sudu stigne poslije isteka roka, smatrat će se da je na vrijeme podnesen.

Članak 159

Računanje rokova

- (1) Rokovi se određuju na sate, dane, mjesece i godine.
- (2) Sat ili dan kad je dostavljanje ili priopćenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok već se za početak roka uzima prvi idući sat, odnosno dan. U jedan dan računaju se 24 sata, a mjesec se računa po kalendarskom vremenu.
- (3) Rokovi određeni po mjesecima, odnosno godinama završavaju se protekom onog dana posljednjeg mjeseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo. Ako nema toga dana u posljednjem mjesecu, rok se završava posljednjeg dana tog mjeseca.
- (4) Ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili u subotu ili u nedjelju ili u neki drugi dan kada državni organ ne radi, rok istječe protekom prvog idućeg radnog dana.

Članak 160

Uvjeti za povrat u prijašnje stanje

- (1) Optuženom koji iz opravdanih razloga propusti rok za izjavu žalbe na presudu ili na rješenje o primjeni mjere sigurnosti ili odgojne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, sud će dopustiti povrat u prijašnje stanje radi podnošenja žalbe ako u roku od osam dana od dana prestanka uzroka zbog kojega je propustio rok podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako istodobno s molbom preda i žalbu.

- (2) Poslije proteka roka od tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

Članak 161

Odlučivanje o povratu u prijašnje stanje

- (1) O povratu u prijašnje stanje odlučuje sudac, odnosno predsjednik vijeća koje je donijelo presudu ili rješenje koje se pobija žalbom.
- (2) Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje nije dopuštena žalba.

Članak 162

Posljedice podnošenja molbe za povrat u prijašnje stanje

Molba za povrat u prijašnje stanje ne zadržava, po pravilu, izvršenje presude, odnosno rješenja o primjeni mjere sigurnosti ili odgojne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, ali sud može odlučiti da se sa izvršenjem zastane do donošenja odluke po molbi.

GLAVA XIII. DONOŠENJE I PRIOPĆAVANJE ODLUKA

Članak 163

Vrste odluka

- (1) U kaznenom postupku odluke se donose u obliku presude, rješenja i naredbe.
- (2) Presudu donosi samo sud, a rješenje i naredbu donose i drugi organi koji sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 164

Odlučivanje u sjednici o vijećanju i glasovanju

- (1) Odluke vijeća donose se poslije usmenog vijećanja i glasovanja. Odluka je donesena kad je za nju glasovala većina članova vijeća.
- (2) Predsjednik vijeća rukovodi vijećanjem i glasovanjem i glasuje posljednji. On je dužan brinuti se da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre.
- (3) Ako se u pogledu pojedinih pitanja o kojima se glasuje glasovi podijele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, razdvojit će se pitanjima i glasovanje će se opetovati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se donijeti tako što će se glasovi koji su najnepovoljniji za optuženog pribrojiti glasovima koji su od ovih manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.
- (4) Članovi vijeća ne mogu odbiti da glasuju o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća, ali član vijeća koji je glasovao da se optuženi oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u manjini, nije dužan da glasuje o sankciji. Ako ne glasuje, uzet će se kao da je pristao na glas koji je za optuženog najpovoljniji.

Članak 165

Način glasovanja

- (1) **Pri odlučivanju prvo se glasuje je li sud nadležan, kao i o drugim prethodnim pitanjima. Kad se donese odluka o prethodnim pitanjima, prelazi se na odlučivanje o glavnoj stvari.**
- (2) **Pri odlučivanju o glavnoj stvari prvo će se glasovati je li optuženi učinio kazneno djelo i je li**

kazneno odgovoran, a zatim će se glasovati o kazni, drugim kaznenopravnim sankcijama, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnim zahtjevima i ostalim pitanjima o kojima treba donijeti odluku.

- (3) Ako je ista osoba optužena za više kaznenih djela, glasovat će se o kaznenoj odgovornosti i kazni za svako od tih djela, a zatim o jedinstvenoj kazni za sva djela.

Članak 166 **Tajno zasjedanje**

- (1) Vijećanje i glasovanje obavlja se u tajnom zasjedanju.
(2) U prostoriji u kojoj se obavlja vijećanje i glasovanje mogu biti nazočni samo članovi vijeća i zapisničar.

Članak 167 **Priopćavanje odluka**

- (1) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, odluke se priopćavaju osobama usmenim objavljivanjem, ako su nazočne, a dostavljanjem ovjerenog prijepisa odluke, ako su nenazočne.
(2) Ako je odluka usmeno priopćena, to će se naznačiti u zapisniku i u spisu, a osoba kojoj je priopćenje učinjeno - potvrdit će to svojim potpisom. Ako osoba izjavi da se ne će žaliti, ovjereni prijepis usmeno priopćene odluke ne će joj se dostaviti, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
(3) Prijepisi odluka protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

GLAVA XIV. DOSTAVLJANJE PISMENA

Članak 168 **Način dostavljanja**

- (1) Pismena se dostavljaju, po pravilu, preko pošte. Dostavljanje se može obavljati i preko službene osobe organa koji je odluku donio ili neposredno kod tog organa.
(2) Poziv za glavnu raspravu ili druge pozive sud može i usmeno priopćiti osobi koja se nalazi pred sudom, uz pouku o posljedicama nedolaska. Usmeno pozivanje zabilježiti će se u zapisniku koji će pozvana osoba potpisati, osim ako je to pozivanje zabilježeno u zapisniku o glavnoj raspravi. Smatra se da je time izvršeno valjano dostavljanje.

Članak 169 **Osobno dostavljanje**

Pismeno za koje je u ovom zakonu određeno da se ima osobno dostaviti predaje se neposredno osobi kojoj je upućeno. Ako se osoba kojoj se pismeno mora osobno dostaviti ne zatekne na mjestu gdje se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će se obavijestiti kad i na kom mjestu može tu osobu zateći i ostavit će kod jedne od osoba iz članka 170 ovog zakona pismenu obavijest da radi primanja pismena bude u određen dan i sat u svom stanu ili na svom radnom mjestu. Ako i poslije ovog dostavljač ne zatekne osobu kojoj se pismeno dostavlja, postupit će po odredbi članka 170 stavak 1 ovog zakona. Time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

Članak 170 **Posredno dostavljanje**

- (1) Pismena za koja u ovom zakonu nije određeno da se moraju osobno dostaviti dostavljaju se također osobno, ali takva pismena u slučaju da se primatelj ne zatekne u stanu ili na radnom mjestu mogu se predati nekome od njegovih odraslih članova kućanstva, koji je dužan primiti pismeno. Ako se oni ne zateknu u stanu pismeno se predaje susjedu, ako on na to pristane. Ako se dostavljanje obavlja na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, a ta osoba se tamo ne

zatekne, pismeno se može uručiti osobi ovlaštenoj za prijam pošte koja je dužna primiti pismeno ili osobi koja je zaposlena na istom mjestu, ako ona pristane primiti pismeno.

- (2) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se pismeno dostavlja nenazočna i da joj osoba iz stavka 1 ovog članka zbog toga ne može pismeno na vrijeme predati, pismeno će se vratiti uz naznačenje gdje se nenazočna nalazi.

Članak 171

Sadržaj osobnog dostavljanja

- (1) **Osumnjičenom, odnosno optuženom će se osobno dostaviti poziv za prvo ispitivanje u istrazi, poziv za glavnu raspravu i poziv za raspravu za izricanje kaznenopravne sankcije.**
- (2) **Optuženom koji nema branitelja, osobno će se dostaviti optužnica, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora. Po zahtjevu optuženog, presuda i druge odluke dostavit će se osobi koju on odredi.**
- (3) **Ako optuženom koji nema branitelja treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora, a dostavljanje se ne može izvršiti na njegovu dosadašnju adresu, sud će optuženom postaviti branitelja po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa optuženog. Postavljenom branitelju će se odrediti potreban rok za upoznavanje sa spisom, a poslije toga će se presuda dostaviti postavljenom branitelju i postupak nastaviti. Ako je u pitanju koja druga odluka od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, ta će se odluka, odnosno žalba istaknuti na oglasnoj ploči suda. Po proteku roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno valjano dostavljanje.**
- (4) **Ako optuženi ima branitelja, optužnica i sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovara, dostavit će se branitelju i optuženom po odredbama članka 170 ovog zakona. U tom slučaju, rok za izjavu pravnog lijeka, odnosno odgovora na žalbu teče od dana dostavljanja pismena optuženom ili branitelju. Ako se optuženom ne može dostaviti odluka, odnosno žalba zato što nije prijavio promjenu adrese, ta će se odluka, odnosno žalba istaknuti na oglasnoj ploči suda. Po proteku roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno valjano dostavljanje.**
- (5) **Ako se pismeno dostavlja branitelju optuženog, a on ima više branitelja, dovoljno je da se pismeno dostavi jednom od njih.**

Članak 172

Dostavnica

- (1) **Potvrdu o izvršenom dostavljanju (dostavnicu) potpisuju primatelj i dostavljač. Primatelj će na dostavnici sam naznačiti dan prijama.**
- (2) **Ako je primatelj nepismen ili nije u stanju potpisati se, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan prijama i staviti napomenu zašto je potpisao primatelja.**
- (3) **Ako primatelj odbije potpisati dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i naznačiti dan predaje. Time je dostavljanje izvršeno.**

Članak 173

Odbijanje prijama pismena

Kad primatelj ili odrasli član njegovog kućanstva odbije primiti pismeno, dostavljač će zabilježiti na dostavnici dan, sat i razlog odbijanja prijama, a pismeno će ostaviti u stanu primatelja ili u prostoriji gdje je on zaposlen. Time je dostavljanje izvršeno.

Članak 174

Posebni slučajevi dostavljanja

- (1) **Osobama lišenim slobode dostavljanje se vrši u sudu ili preko uprave ustanove u kojoj su smještene.**

- (2) Osobama koje uživaju pravo imuniteta u Bosni i Hercegovini, ako međunarodni ugovori što drugo ne određuju, dostavljanje se izvršava preko mjerodavnog ministarstva Bosne i Hercegovine.
- (3) Dostavljanje državljanima Bosne i Hercegovine, ako se ne primjenjuje postupak predviđen u člancima 408 i 409 ovog zakona, izvršava se posredstvom diplomatskog ili konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u stranoj državi, pod uvjetom da se strana država ne protivi takvom načinu dostavljanja i da osoba kojoj se dostavljanje obavlja dragovoljno pristaje da primi pismeno. Ovlašteni radnik diplomatskog ili konzularnog predstavništva potpisuje dostavnicu kao dostavljač ako je pismeno uručeno u samom predstavništvu, a ako je pismeno dostavljeno poštom - potvrđuje to na dostavnici.

Članak 175 **Dostavljanje tužitelju**

- (1) Tužitelju se odluke i druga pismena ili obavijesti dostavljaju predajom pisarnici Tužiteljstva.
- (2) Kad se vrši dostavljanje odluka kod kojih od dana dostavljanja teče rok, kao dan dostavljanja smatra se dan predaje pismena pisarnici Tužiteljstva.

Članak 176 **Primjerena primjena odredbi drugog zakona**

U slučajevima koji nisu predviđeni ovim zakonom dostavljanje se vrši po odredbama koje vrijede za parnični postupak pred sudom.

Članak 177 **Obavješćivanje brzojavom ili telefonom**

- (1) Osobe koje sudjeluju u postupku, osim optuženog, mogu se o pozivu za glavnu raspravu ili drugom pozivu, kao i o odluci o odlaganju glavne rasprave ili drugih zakazanih radnji, obavijestiti brzojavom ili telefonom, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obavijest izvršenu na taj način primiti osoba kojoj je upućena.
- (2) O pozivanju ili obavješćivanju o odlukama koje je izvršeno na način iz stavka 1 ovog članka, sastavit će se na spisu službena zabilješka.
- (3) Prema osobi koja je obaviještena, odnosno kojoj je odluka upućena na način iz stavka 1 ovog članka, mogu nastupiti štetne posljedice predviđene za propuštanje samo ako se utvrdi da je ona pravodobno primila poziv, odnosno odluku i da je bila poučena o posljedicama propuštanja.

GLAVA XV. IZVRŠENJE ODLUKA

Članak 178 **Pravomoćnost odluka**

- (1) Presuda postaje pravomoćna kad se više ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dopuštena.
- (2) Pravomoćna presuda izvršava se kad je izvršeno njezino dostavljanje i kada za izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije podnesena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna istekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustanka od podnesene žalbe.
- (3) Za izvršenje pravomoćnih presuda nadležan je sud.
- (4) Ako je vojni starješina osuđen na kaznu, sud će ovjereni prijepis pravomoćne presude dostaviti organu mjerodavnom za poslove obrane u kojem se osuđeni vodi u evidenciji.

Članak 179 **Nemogućnost naplate novčane kazne**

Ako se novčana kazna propisana u ovom zakonu ne može naplatiti, sud će postupiti na način propisan

u KZ Brčko distrikta BiH.

Članak 180

Izvršenje odluke o troškovima postupka i o oduzimanju predmeta

- (1) Izvršenje presude u pogledu troškova kaznenog postupka, oduzimanja imovinske koristi i imovinskopravnih zahtjeva obavlja sud po odredbama koje vrijede za izvršni postupak i koje se primjenjuju u mjestu gdje se odluka ima izvršiti.
- (2) Prisilna naplata troškova kaznenog postupka u korist proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine vrši se po službenoj dužnosti. Troškovi prisilne naplate prethodno se isplaćuju iz sredstava suda.
- (3) Ako je u presudi izrečena mjera sigurnosti oduzimanja predmeta, sud će odlučiti hoće li se takvi predmeti prodati po odredbama koje vrijede za izvršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju ili drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobiven prodajom predmeta prihod je proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- (4) Odredba stavka 3 ovog članka primjereno se primjenjuje i kad se donese odluka o oduzimanju predmeta na temelju članka 391 ovog zakona.
- (5) Pravomoćna odluka o oduzimanju predmeta može se izvan slučaja ponavljanja kaznenog postupka izmijeniti u parničnom postupku ako se pojavi spor o vlasništvu oduzetih predmeta.

Članak 181

Izvršnost odluka

- (1) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, rješenje se izvršava kad postane pravomoćno. Naredba se izvršava odmah, ako organ koji je naredbu izdao ne naredi drugačije.
- (2) Pravomoćnost rješenja nastupa kad se ono ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dopuštena.
- (3) Rješenje i naredbu, ako nije drugačije određeno, objavljuje organ koji je tu odluku donio. Ako je sud rješenjem odlučio o troškovima kaznenog postupka, naplata tih troškova vrši se po odredbama članka 180 stavci 1 i 2 ovog zakona.

Članak 182

Sumnja u dopuštenost izvršenja

- (1) Ako se pojavi sumnja u dopuštenost izvršenja sudske odluke ili o računanju kazne ili ako u pravomoćnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora ili ranije izdržane kazne ili uračunavanje nije pravilno obavljeno, o tome će odlučiti posebnim rješenjem sudac, odnosno predsjednik vijeća koje je sudilo u prvom stupnju. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud ne odredi drugačije.
- (2) Ako se pojavi sumnja o tumačenju sudske odluke, o tome odlučuje sudac, odnosno vijeće koje je donijelo pravomoćnu odluku.

Članak 183

Pravomoćnost odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Kad je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu postala pravomoćna, oštećenom će se na njegov zahtjev izdati ovjeren prijepis odluke s naznakom da je odluka izvršna.

Članak 184

Propisi o kaznenoj evidenciji

Propise o kaznenoj evidenciji donosi Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

GLAVA XVI. TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA

Članak 185 Vrste troškova

- (1) Troškovi kaznenog postupka su izdatci učinjeni povodom kaznenog postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka.
- (2) Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:
 - a) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe i troškove očevida;
 - b) podvozne troškove osumnjičenog, odnosno optuženog,
 - c) izdatke za dovođenje osumnjičenog, odnosno optuženog ili osobe lišene slobode;
 - d) podvozne i putne troškove službenih osoba;
 - e) troškove liječenja osumnjičenog, odnosno optuženog dok se nalazi u pritvoru, kao i troškove porođaja, osim troškova koji se isplaćuju iz fonda za zdravstveno osiguranje;
 - f) troškove tehničkog pregleda vozila, analize krvi i prijevoza trupla do mjesta obdukcije;
 - g) paušalni iznos;
 - h) nagradu i nužne izdatke branitelja;
 - i) nužne izdatke oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika.
- (3) Paušalni iznos utvrđuje se u okviru iznosa određenih odgovarajućim propisom, s obzirom na trajanje i složenost postupka i imovno stanje osobe obvezne da plati ovaj iznos.
- (4) Troškovi iz stavka 2 točke od a) do f) ovog članka i nužni izdatci postavljenog branitelja isplaćuju se unaprijed iz sredstava Tužiteljstva, odnosno suda, a naplaćuju se kasnije od osoba koje su dužne da ih naknade po odredbama ovog zakona. Organ koji vodi kazneni postupak dužan je sve troškove koji su unaprijed uplaćeni unijeti u popis koji se prilaže spisu.
- (5) Troškovi prevođenja na jezik stranke, svjedoka ili drugih osoba koje sudjeluju u kaznenom postupku, a koji nastaju primjenom odredaba ovog zakona ne će se naplaćivati od osoba koje su po odredbama ovog zakona dužne da naknade troškove kaznenog postupka.

Članak 186 Odluka o troškovima

- (1) U svakoj presudi i rješenju kojim se obustavlja kazneni postupak odlučit će se tko snosi troškove postupka i koliko oni iznose.
- (2) Ako nedostaju podatci o visini troškova, sud će donijeti posebno rješenje o visini troškova, kad se ti podatci pribave. Zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja pravomoćne presude ili rješenja o obustavi kaznenog postupka osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.
- (3) Kad je odluka o troškovima sadržana u posebnom rješenju, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće apelacijskog odjela.

Članak 187 Ostali troškovi

- (1) Osumnjičeni, odnosno optuženi, branitelj, zakonski zastupnik, svjedok, vještak, prevoditelj i stručna osoba, bez obzira na ishod kaznenog postupka, snose troškove svog dovođenja, odgađanja istražne radnje ili glavne rasprave, i ostale troškove postupka koje su prouzročili svojom krivnjom, kao i odgovarajući dio paušalnog iznosa.
- (2) O troškovima iz stavka 1 ovog članka donosi se posebno rješenje, osim ako se o troškovima koje snosi optuženi rješava u odluci o glavnoj stvari.

Članak 188 Troškovi postupka kad se optuženi oglasi krivim

- (1) Kad sud optuženog oglasi krivim, izreći će u presudi da je dužan naknaditi troškove kaznenog

postupka.

- (2) Osoba koja je optužena za više kaznenih djela ne će se osuditi na naknadu troškova u pogledu djela za koja je oslobođena optužbe, ukoliko se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.
- (3) U presudi kojom je više optuženih oglašeno krivim, sud će odrediti koliki će dio troškova snositi svaki od njih, a ako to nije moguće osudit će sve optužene da solidarno snose troškove. Plaćanje paušalnog iznosa odredit će se za svakog optuženog posebno.
- (4) U odluci kojom rješava o troškovima, sud može osloboditi optuženog dužnosti da naknadi u cjelini ili djelomično troškove kaznenog postupka iz članka 185 stavak (2) točke od a) do h) ovog zakona, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje optuženog ili osoba koje je on dužan uzdržavati. Ako se ove okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima, sudac može izdati posebno rješenje kojim oslobađa optuženog dužnosti naknade troškova kaznenog postupka.

Članak 189

Troškovi postupka u slučaju obustave postupka, oslobađajuće ili odbijajuće presude

- (1) Kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz članka 185 stavak 2 točke od a) do f) ovog zakona, kao i nužni izdatci optuženog i nužni izdatci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, izuzev u slučajevima određenim u stavku 2 ovog članka.
- (2) Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu, snosit će troškove kaznenog postupka.
- (3) Kad sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijet će nadležni sud.
- (4) Ako zahtjev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stavka 1 ovog članka ne bude usvojen ili sud o njemu ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, optuženi i branitelj imaju pravo da tražbine ostvaruju u parničnom postupku protiv Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 190

Nagrada i nužni izdatci branitelja

Nagradu i nužne izdatke branitelja dužna je platiti zastupana osoba, bez obzira na to tko je po odluci suda dužan snositi troškove kaznenog postupka, osim ako po odredbama ovog zakona nagrada i nužni izdatci branitelja padaju na teret sredstava suda. Ako je osumnjičenom, odnosno optuženom bio postavljen branitelj, a plaćanjem nagrade i nužnih izdataka bi bilo dovedeno u pitanje njegovo uzdržavanje ili uzdržavanje osoba koje je obvezan uzdržavati, nagrada i nužni izdatci branitelja isplatit će se iz sredstava suda.

Članak 191

Troškovi postupka po pravnim lijekovima

O dužnosti plaćanja troškova u postupku po pravnim lijekovima odlučuje se sukladno s odredbama članaka od 185 do 190 ovog zakona.

Članak 192

Posebni propisi o naknadi troškova

Detaljnije propise o naknadi troškova kaznenog postupka i visini paušalnog iznosa donosi Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

GLAVA XVII. IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEVI

Članak 193

Predmet imovinskopravnog zahtjeva

- (1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao uslijed počinjenja kaznenog djela raspraviti će se na prijedlog ovlaštene osobe u kaznenom postupku ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.
- (2) Imovinskopravni zahtjev može se odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništavanje određenog pravnog posla.

Članak 194

Podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva

- (1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvari u parničnom postupku.
- (2) Ako je uslijed kaznenog djela oštećena imovina Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, organ ovlašten zakonom da se brine o zaštiti te imovine može u kaznenom postupku sudjelovati sukladno ovlastima koje ima na temelju tog zakona.

Članak 195

Postupak za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva

- (1) **Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se tužitelju, odnosno sudu.**
- (2) **Prijedlog se može podnijeti najkasnije do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije pred sudom.**
- (3) **Osoba ovlaštena na podnošenje prijedloga dužna je da određeno označi svoj zahtjev i da podnese dokaze.**
- (4) **Ako ovlaštena osoba nije podnijela prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku do potvrđivanja optužnice, bit će obaviještena da taj prijedlog može podnijeti do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije. Ako su uslijed kaznenog djela oštećena sredstva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a prijedlog nije podnesen, sud će o tome obavijestiti organ iz članka 194 stavka 2 ovog zakona.**
- (5) **Ako ovlaštena osoba ne podnese imovinskopravni zahtjev do završetka glavne rasprave ili ako predloži upućivanje na parnični postupak, a podatci kaznenog postupka pružaju pouzdanu osnovu za potpuno ili djelomično rješenje imovinskopravnog zahtjeva, sud će u osuđujućoj presudi odlučiti da se optuženom izrekne mjera oduzimanja imovinske koristi.**

Članak 196

Odustajanje od prijedloga

- (1) Ovlaštena osoba može do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku i ostvarivati ga u parničnom postupku. U slučaju odustajanja od prijedloga, takav prijedlog se ne može ponovno podnijeti, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Ako je imovinskopravni zahtjev poslije podnesenog prijedloga, a prije završetka rasprave za određivanje sankcije prešao na drugu osobu po pravilima imovinskog prava, pozvat će se ta osoba da se izjasni ostaje li kod prijedloga. Ako se uredno pozvana ne odazove, smatra se da je odustala od prijedloga.

Članak 197

Obveze tužitelja i suda u svezi s utvrđivanjem činjenica

- (1) Tužitelj je dužan prikupiti dokaze o imovinskopravnom zahtjevu vezanom za kazneno djelo.
- (2) Tužitelj, odnosno sud ispitat će osumnjičenog, odnosno optuženog o činjenicama vezanim za prijedlog ovlaštene osobe.

Članak 198

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu

- (1) O imovinskopravnom zahtjevu odlučuje sud. Sud može predložiti oštećenom i optuženom, odnosno branitelju provođenje postupka medijacije putem medijatora sukladno zakonu, ako ocijeni da je imovinskopravni zahtjev takav da je svrsishodno da ga uputi na medijaciju. Prijedlog za upućivanje na medijaciju mogu dati i oštećeni i optuženi, odnosno branitelj do završetka glavne rasprave.
- (2) U presudi kojom optuženog oglašava krivim sud može oštećenom dosuditi imovinskopravni zahtjev u cjelini ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtjev djelomično, a za ostatak ga uputiti na parnični postupak. Ako podatci kaznenog postupka ne pružaju pouzdanu osnovu ni za potpuno ni za djelomično presuđenje, sud će oštećenog uputiti da imovinskopravni zahtjev u cjelini može da ostvaruje u parničnom postupku.
- (3) Kad sud donese presudu kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rješenjem obustavi kazneni postupak, uputit će oštećenog da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parničnom postupku.

Članak 199

Odluka o predaji stvari oštećenom

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na povrat stvari, a sud ustanovi da stvar pripada oštećenom i da se nalazi kod optuženog ili kod nekog od sudionika na glavnoj raspravi ili kod osobe kojoj su oni dali stvar na čuvanje, odredit će u presudi da se stvar preda oštećenom.

Članak 200

Odlučivanje o poništavanju određenog pravnog posla

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na poništavanje određenog pravnog posla, a sud utvrdi da je zahtjev osnovan, izreći će u presudi potpuno ili djelomično poništavanje tog pravnog posla, s posljedicama koje otuda proistječu, ne dirajući u prava trećih osoba.

Članak 201

Izmjena odluke o imovinskopravnom zahtjevu

- (1) Sud može izmijeniti pravomoćnu presudu koja sadrži odluku o imovinskopravnom zahtjevu samo povodom ponavljanja kaznenog postupka.
- (2) Izvan slučaja iz stavka 1 ovog članka, osuđeni, odnosno njegovi nasljednici mogu samo u parničnom postupku zahtijevati da se pravomoćna presuda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu izmijeniti i to ako postoje uvjeti za ponavljanje postupka odredbama koje vrijede za parnični postupak.

Članak 202

Privremene mjere osiguranja

- (1) Privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva nastalog uslijed učinjenja kaznenog djela mogu se odrediti u kaznenom postupku po odredbama koje vrijede za izvršni postupak.
- (2) Rješenje iz stavka 1 ovog članka donosi sud. Dopuštena je žalba protiv ovog rješenja o kojoj

odlučuje Apelacijski sud. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 203

Vraćanje stvari u tijeku postupka

- (1) Ako je riječ o stvarima koje nesumnjivo pripadaju oštećenom, a ne služe kao dokaz u kaznenom postupku, te će se stvari predati oštećenom i prije završetka postupka.
- (2) Ako se više oštećenih spore o vlasništvu na stvari, uputit će se na parnični postupak, a sud će u kaznenom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu mjeru osiguranja.
- (3) Stvari koje služe kao dokaz oduzet će se privremeno i po završetku postupka vratiti vlasniku. Ako je ovakva stvar nužno potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije završetka postupka, uz obvezu da je na zahtjev donese.

Članak 204

Mjere osiguranja prema trećim osobama

- (1) Ako oštećeni ima zahtjev prema trećoj osobi zbog toga što se kod nje nalaze stvari pribavljene kaznenim djelom ili zbog toga što je ona uslijed kaznenog djela ostvarila imovinsku korist, sud može u kaznenom postupku, na prijedlog ovlaštene osobe (članak 194) i po odredbama koje vrijede za izvršni postupak, odrediti privremene mjere osiguranja i prema toj trećoj osobi. Odredbe članka 202 stavak 2 ovog zakona primjenjuju se i u ovom slučaju.
- (2) U presudi kojom se optuženi oglašava krivim sud će ili ukinuti mjere iz stavka 1 ovog članka, ako već ranije nisu ukinute ili će oštećenog uputiti na parnični postupak, s tim što će se ove mjere ukinuti ako parnični postupak ne bude pokrenut u roku koji odredi sud.

GLAVA XVIII. OSTALE ODREDBE

Članak 205

Obustava postupka u slučaju smrti osumnjičenog, odnosno optuženog

Kad se u tijeku kaznenog postupka ustanovi da je osumnjičeni, odnosno optuženi umro, postupak će se obustaviti.

Članak 206

Postupak u slučaju neuračunljivosti osumnjičenog, odnosno optuženog

Ako se u tijeku postupka utvrdi da je osumnjičeni, odnosno optuženi u vrijeme učinjenja kaznenog djela bio neuračunljiv, sud donosi odgovarajuću odluku sukladno članku 389 ovog zakona.

Članak 207

Duševno oboljenje osumnjičenog, odnosno optuženog u tijeku postupka

Kad se u tijeku kaznenog postupka utvrdi da je osumnjičeni, odnosno optuženi po učinjenom kaznenom djelu obolio od kakvog duševnog oboljenja, rješenjem će se prekinuti kazneni postupak (članak 388).

Članak 208

Primjena pravila međunarodnog prava

- (1) **U pogledu isključenja kaznenog gonjenja za strance koji uživaju pravo imuniteta u Bosni i Hercegovini, primjenjuju se pravila međunarodnog prava.**
- (2) **U slučaju sumnje da li se radi o osobama iz stavka 1 ovog članka, tužitelj, odnosno sud će se**

za objašnjenje obratiti Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine.

Članak 209
Odobrenje za kazneno gonjenje

Kad je zakonom, odnosno drugim općim aktom donesenim na temelju Ustava ili zakona propisano da je za kazneno gonjenje pojedinih osoba potrebno prethodno odobrenje mjerodavnog državnog organa, tužitelj ne može pokrenuti, odnosno nastaviti istragu niti podići optužnicu ako ne podnese dokaz da je odobrenje dano.

Članak 210
Posebni uvjeti za kazneno gonjenje

- (1) U slučaju kada je kazneno djelo izvršeno izvan teritorija Bosne i Hercegovine, tužitelj može poduzeti kazneno gonjenje ako je to kazneno djelo propisano u zakonu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka tužitelj će poduzeti kazneno gonjenje samo u slučaju ako je izvršeno djelo propisano kao kazneno djelo i po zakonu države na čijem je teritoriju kazneno djelo izvršeno. Ni u tom slučaju kazneno gonjenje se ne će poduzeti ako se po zakonu te države kazneno gonjenje poduzima po zahtjevu oštećenog, a takav zahtjev nije podnesen.
- (3) Tužitelj može poduzeti kazneno gonjenje bez obzira na zakon države na čijem je teritoriju kazneno djelo učinjeno, u slučaju da se radi o kaznenom djelu protiv integriteta Bosne i Hercegovine ili ako se to djelo smatra kaznenim djelom prema pravilima međunarodnog prava.

Članak 211
Kažnjavanje za odugovlačenje postupka

- (1) Sud može u tijeku postupka kazniti novčanom kaznom do 5 000 KM tužitelja, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika ili oštećenog, ako su njihovi postupci očito upravljani na odugovlačenje kaznenog postupka.
- (2) O kažnjavanju tužitelja obavijestit će se Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine), a o kažnjavanju branitelja obavijestit će se mjerodavna odvjetnička komora.

Članak 212
Davanje podataka iz kaznene evidencije

- (1) Podatci iz kaznene evidencije mogu se dati sudovima, tužiteljstvima i organima unutarnjih poslova u svezi s kaznenim postupkom koji se vodi protiv osobe koja je ranije bila osuđivana, kao i mjerodavnim organima za izvršenje kaznenopravnih sankcija i mjerodavnim organima koji sudjeluju u postupku davanja amnestije, pomilovanja ili brisanja osude.
- (2) Podatci iz kaznene evidencije mogu se, na obrazloženi zahtjev, dati i državnim organima ako još traju određene mjere sigurnosti ili pravne posljedice osude.
- (3) Građanima se, na njihov zahtjev, mogu davati podatci o njihovoj osuđivanosti ili neosuđivanosti ako su im ti podatci potrebni radi ostvarivanja njihovih prava.
- (4) Nitko nema pravo tražiti od građana da podnose dokaze o svojoj osuđivanosti, odnosno neosuđivanosti.

II. TIJEK POSTUPKA
Glava XIX
ISTRAGA

Članak 213

Obveza prijavljivanja kaznenog djela

- (1) Službene i odgovorne osobe u svim organima vlasti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, javnim poduzećima i ustanovama dužne su prijaviti kaznena djela o kojima su obaviještene ili za koja saznaju na koji drugi način. U takvim okolnostima, službena ili odgovorna osoba će poduzeti mjere da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili pomoću kojih je učinjeno kazneno djelo i drugi dokazi o njima i obavijestit će ovlaštenu službenu osobu ili Tužiteljstvo bez odlaganja.
- (2) Zdravstveni radnici, nastavnici, odgojitelji, roditelji, skrbnici, posvojitelji i druge osobe koje su ovlaštene ili dužne da pružaju zaštitu i pomoć maloljetnim osobama, da vrše nadzor, odgajanje i vaspitavanje maloljetnika, a koje saznaju ili ocijene da postoji sumnja da je maloljetna osoba žrtva seksualnog, fizičkog ili nekog drugog zlostavljanja, dužne su o toj sumnji odmah obavijestiti ovlaštenu službenu osobu ili tužitelja.

Članak 214

Prijavljivanje kaznenog djela od strane građana

- (1) Građanin ima pravo prijaviti izvršenje kaznenog djela.
- (2) Svatko je dužan prijaviti učinjenje kaznenog djela kada neprijavljivanje kaznenog djela predstavlja kazneno djelo.

Članak 215

Podnošenje prijave

- (1) Prijava se podnosi policiji ili tužitelju, pismeno ili usmeno.
- (2) Ako se prijava podnosi usmeno, osoba koja podnosi prijavu upozorit će se na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom, sastavit će se službena zabilješka.
- (3) Ako je prijava podnesena sudu ili ovlaštenoj službenoj osobi, oni će tu prijavu primiti i odmah je dostaviti tužitelju.

Članak 216

Naredba o provođenju istrage

- (1) **Tužitelj naređuje provođenje istrage ako postoje osnove sumnje da je izvršeno kazneno djelo.**
- (2) **O provođenju istrage donosi se naredba, koja sadrži: podatke o učinitelju kaznenog djela ukoliko su poznati, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, okolnosti koje potvrđuju osnove sumnje za provođenje istrage i postojeće dokaze. U naredbi tužitelj će navesti koje okolnosti treba istražiti i koje istražne radnje treba poduzeti.**
- (3) **Tužitelj donosi naredbu da se istraga ne će provoditi ako je iz prijave i pratećih spisa očito da prijavljeno djelo nije kazneno djelo, ako ne postoje osnove sumnje da je prijavljena osoba učinila kazneno djelo, ako je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneno gonjenje.**
- (4) **O neprovođenju istrage, kao i o razlozima za to, tužitelj će obavijestiti oštećenog i podnositelja prijave u roku od tri dana. Oštećeni i podnositelj prijave imaju pravo podnijeti pritužbu u roku od osam dana uredu tužitelja.**

Članak 217

Provođenje istrage

- (1) U tijeku provođenja istrage tužitelj može poduzeti sve istražne radnje, uključujući ispitivanje osumnjičenog i saslušanje oštećenog i svjedoka, vršenje očevida i rekonstrukcije događaja, poduzimanje posebnih mjera koje osiguravaju sigurnost svjedoka i informacija i naređivanje potrebnih vještačenja.
- (2) O poduzetim istražnim radnjama sastavlja se zapisnik sukladno ovom zakonu.
- (3) Ako se osumnjičeni nalazi u pritvoru, naredbu za dovođenje radi ispitivanja izdaje tužitelj i o tome obavješćuje suca za prethodni postupak.

Članak 218

Nadzor tužitelja nad radom ovlaštenih službenih osoba

- (1) Ako postoje osnove sumnje da je izvršeno kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora preko pet godina, ovlaštena službena osoba je dužna odmah obavijestiti tužitelja i pod njegovim nadzorom poduzeti potrebne mjere da se pronađe učinitelj kaznenog djela, da se spriječi skrivanje ili bijeg osumnjičenog ili sudionika, da se otkriju i sačuvaju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokazi, te da se prikupe sve informacije koje mogu biti korisne u kaznenom postupku.
- (2) Ako postoje osnove sumnje da je izvršeno kazneno djelo iz stavka 1 ovog članka, ovlaštena službena osoba dužna je u slučaju opasnosti od odlaganja poduzeti potrebne radnje radi izvršenja zadataka iz stavka 1 ovog članka. Prilikom poduzimanja ovih radnji, ovlaštena službena osoba dužna je postupati po ovom zakonu. O svemu što je poduzeto ovlaštena službena osoba dužna je odmah obavijestiti tužitelja i dostaviti prikupljene predmete koji mogu poslužiti kao dokaz.
- (3) Ako postoje osnove sumnje da je izvršeno kazneno djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora do pet godina, ovlaštena službena osoba je dužna obavijestiti tužitelja o svim raspoloživim informacijama, radnjama i mjerama koje je poduzela najkasnije sedam dana od dana saznanja o postojanju osnova sumnje da je kazneno djelo počinjeno.

Članak 219

Uzimanje izjava i prikupljanje drugih dokaza

- (1) Radi izvršenja zadataka iz članka 218 ovog zakona, ovlaštena službena osoba može: prikupljati potrebne izjave od osoba; izvršiti potreban pregled prijevoznih sredstava, putnika i prtljage; ograničiti kretanje na određenom prostoru za vrijeme potrebno da se obavi određena radnja; poduzeti potrebne mjere u svezi s utvrđivanjem identiteta osoba i predmeta; raspisati potragu za osobom i stvarima za kojima se traga; u nazočnosti odgovorne osobe pretražiti određene objekte i prostorije državnih organa, javnih poduzeća i ustanova, obaviti uvid u određenu njihovu dokumentaciju, kao i poduzeti druge potrebne mjere i radnje. O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene pri poduzimanju pojedinih radnji, kao i o predmetima koji su pronađeni ili oduzeti, sastavit će se zapisnik ili službena zabilješka.
- (2) Pri prikupljanju izjava od osoba, ovlaštena službena osoba može izdati pismeni poziv osobi da dođe u službene prostorije, pod uvjetom da se u pozivu naznače razlozi pozivanja. Osoba ne mora dati nikakvu izjavu ni odgovarati na pitanja koja mu ovlaštena službena osoba postavlja, osim davanja osobnih podataka, o čemu će ju ovlaštena službena osoba poučiti.
- (3) Prilikom prikupljanja izjava od osoba, ovlaštena službena osoba će postupiti sukladno članku 78 ovog zakona, odnosno sukladno članku 86 ovog zakona. U tom slučaju se zapisnici o prikupljenim izjavama mogu upotrijebiti kao dokazi u kaznenom postupku.
- (4) Osoba prema kojoj je poduzeta neka od radnji ili mjera iz ovog članka ima pravo podnijeti pritužbu tužitelju u roku od tri dana. Tužitelj će provjeriti osnovanost pritužbe i ako utvrdi da su se

u poduzetim radnjama ili mjerama stekla obilježja kaznenog djela ili povreda radne obveze, postupit će prema pritužbi sukladno zakonu.

- (5) Na temelju prikupljenih izjava i dokaza koji su otkriveni, ovlaštena službena osoba sastavlja izvješće. Uz izvješće dostavljaju se i predmeti, skice, fotografije, pribavljena izvješća, spisi o poduzetim radnjama i mjerama, službene zabilješke, izjave i drugi materijali koji mogu biti korisni za uspješno vođenje postupka, uključujući sve činjenice i dokaze koji idu u korist osumnjičenom. Ako ovlaštena službena osoba poslije podnošenja izvješća sazna za nove činjenice, dokaze ili tragove kaznenog djela, dužna je da prikuplja potrebne obavijesti i izvješće o tome kao dopunu prethodnog izvješća odmah preda tužitelju.
- (6) Tužitelj može prikupljati izjave i od osoba koje se nalaze u pritvoru ako je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili kaznenih djela drugih učinitelja.

Članak 220

Zadržavanje na mjestu učinjenja kaznenog djela

- (1) Ovlaštena službena osoba ima pravo da osobe zatečene na mjestu učinjenja kaznenog djela zadrži radi prikupljanja izjava ako te osobe mogu dati obavijesti važne za kazneni postupak i o tome je dužna obavijestiti tužitelja. Zadržavanje tih osoba na mjestu učinjenja kaznenog djela ne može trajati dulje od šest sati.
- (2) Ovlaštena službena osoba, može fotografirati i uzimati otiske prstiju osobe za koju postoje osnovne sumnje da je učinila kazneno djelo. Kada to doprinosi učinkovitosti postupka, ovlaštena službena osoba može javno objaviti fotografiju te osobe, ali samo po odobrenju tužitelja.
- (3) Ako je potrebno da se utvrdi od koga potječu otisci prstiju na pojedinim predmetima, ovlaštena službena osoba može uzimati otiske prstiju od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s tim predmetima.
- (4) Osoba prema kojoj je poduzeta neka od radnji iz ovog članka ima pravo podnijeti pritužbu tužitelju.

Članak 221

Očevid i vještačenje

Ovlaštena službena osoba, nakon obavješćivanja tužitelja, dužna je izvršiti očevid i odrediti potrebna vještačenja, osim pregleda, obdukcije i ekshumacije trupa. Ako je tužitelj nazočan na licu mjesta u tijeku vršenja očevida od strane ovlaštenih službenih osoba, može tražiti da ovlaštena službena osoba izvrši određene radnje koje on smatra nužnim. Sve radnje poduzete tijekom očevida moraju se dokumentirati i detaljno obrazložiti kako u zapisniku, tako i u posebnom službenom izvješću.

Članak 222

Pregled, obdukcija i ekshumacija

Ukoliko postoji sumnja ili je očito da je smrt prouzrokovana kaznenim djelom ili je u svezi s učinjenjem kaznenog djela, tužitelj će narediti izvođenje pregleda i obdukcije. Ako je truplo već zakopano, odredit će se ekshumacija u cilju pregleda i obdukcije, o čemu će tužitelj zatražiti naredbu od suda.

Članak 223

Sudsko osiguranje dokaza

- (1) Kada je u interesu pravde da se svjedok sasluša kako bi se njegov iskaz koristio na glavnoj raspravi zato što postoji mogućnost da ne će biti dostupan sudu za vrijeme suđenja, sudac za prethodni postupak može, na prijedlog stranaka ili branitelja, narediti da se izjava tog svjedoka uzme na posebnom saslušanju. Saslušanje će se provesti sukladno članku 262 ovog zakona.
- (2) Prije upotrebe izjave svjedoka iz stavka 1 ovog članka, stranka, odnosno branitelj koji traži da se

izjava uzme u obzir kao dokaz na glavnoj raspravi mora dokazati da je, i pored svih uložениh napora da se osigura nazočnost svjedoka na glavnoj raspravi, svjedok ostao nedostupan. Ova izjava se ne može koristiti ako je svjedok nazočan na glavnoj raspravi.

- (3) Ukoliko stranke ili branitelj smatraju da će doći do nestanka određenog dokaza, odnosno do nemogućnosti izvođenja takvog dokaza na glavnoj raspravi, predložiti će sudu za prethodni postupak poduzimanje potrebne radnje u cilju osiguranja dokaza. Ako sudac za prethodni postupak prihvati prijedlog o poduzimanju radnje dokazivanja, obavijestit će o tome stranke i branitelja.
- (4) Ako sudac za prethodni postupak odbije prijedlog iz stavaka 1 i 3 ovog članka, donijet će rješenje protiv kojeg se može izjaviti žalba Apelacijskom sudu.

Članak 224 **Obustava istrage**

- (1) Tužitelj će naredbom obustaviti istragu ukoliko se ustanovi:
 - a) da djelo koje je učinio osumnjičeni nije kazneno djelo,
 - b) da postoje okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost osumnjičenog osim u slučaju iz članka 206 ovog zakona,
 - c) da nema dovoljno dokaza da je osumnjičeni učinio kazneno djelo,
 - d) da je djelo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem ili zastarom, ili postoje druge smetnje koje isključuju kazneno gonjenje.
- (2) O obustavi istrage kao i o razlozima za obustavu istrage tužitelj će u pismenoj formi obavijestiti oštećenog koji ima prava predviđena člankom 216 ovog zakona kao i osumnjičenog ako je ispitan i osobu koja je prijavila kazneno djelo.
- (3) Tužitelj, u slučajevima iz stavka 1 točke c ovog članka, može ponovo otvoriti istragu ako se dobiju nove činjenice i okolnosti koje ukazuju da postoje osnove sumnje da je osumnjičeni učinio kazneno djelo.

Članak 225 **Dovršenje istrage**

- (1) Tužitelj dovršava istragu kad nađe da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica. Dovršenje istrage će se zabilježiti u spisu.
- (2) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage, potrebne mjere da bi se istraga završila poduzet će tužitelj.
- (3) Optužnica se ne može podići ako osumnjičeni nije bio ispitan.

GLAVA XX. POSTUPAK OPTUŽIVANJA

Članak 226 **Podizanje optužnice**

- (1) Kad u tijeku istrage tužitelj nađe da postoji dovoljno dokaza iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je osumnjičeni učinio kazneno djelo, pripremit će i uputiti optužnicu sudu za prethodno saslušanje.
- (2) Nakon podizanja optužnice, osumnjičeni, odnosno optuženi i branitelj, imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.
- (3) Nakon podizanja optužnice, stranke ili branitelj mogu predlagati sudu za prethodno saslušanje poduzimanje radnji sukladno članku 223 ovog zakona.

Članak 227 Sadržaj optužnice

- (1) Optužnica sadrži:
 - a) naziv suda,
 - b) ime i prezime osumnjičenog s osobnim podacima,
 - c) opis djela iz kog proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto učinjenja kaznenog djela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno kazneno djelo, kao i ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što preciznije odredi,
 - d) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredbe Kaznenog zakona,
 - e) prijedlog o dokazima koje treba izvesti, uz naznačenje svjedoka i vještaka ili pseudonima zaštićenih svjedoka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe kao dokaz,
 - f) rezultat istrage,
 - g) dokaze koji potkrepljuju navode optužnice.
- (2) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više kaznenih djela ili više osumnjičenih.
- (3) Ako se osumnjičeni nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi pritvor, a ako se nalazi u pritvoru može se predložiti da se pritvor produži ili da se pusti na slobodu.

Članak 228 Odlučivanje o optužnici

- (1) Odmah po prijemu optužnice sudac za prethodno saslušanje ispitat će je li sud nadležan, postoje li okolnosti iz članka 224 stavak 1 točka d ovog zakona, te je li optužnica propisno sastavljena (članak 227 ovog zakona). Ukoliko sud nađe da optužnica nije propisno sastavljena, postupit će sukladno članku 148 stavci 3 i 4 ovog zakona.
- (2) Sudac za prethodno saslušanje može potvrditi ili odbiti sve ili pojedine točke optužnice u roku od osam dana, a u složenim predmetima u roku od 15 dana od dana prijama optužnice. Ukoliko odbije sve ili pojedine točke optužnice, sudac za prethodno saslušanje donosi rješenje koje se dostavlja tužitelju. Protiv ovog rješenja žalba se podnosi u roku od 24 sata. O žalbi odlučuje Apelacijski sud u roku od 72 sata.
- (3) Prilikom potvrđivanja optužnice, sudac za prethodno saslušanje proučava svaku točku optužnice i dokaze koje mu je dostavio tužitelj kako bi utvrdio postojanje osnovane sumnje.
- (4) Pošto se potvrde pojedine ili sve točke optužnice, osumnjičeni dobiva status optuženog. Sudac za prethodno saslušanje dostavlja optužnicu optuženom i njegovom branitelju.
- (5) Sudac za prethodno saslušanje dostavit će optužnicu optuženom koji je na slobodi bez odgađanja, a ako se nalazi u pritvoru u roku od 24 sata po potvrđivanju optužnice. Sudac za prethodno saslušanje obavijestit će optuženog da u roku od 15 dana od dana dostavljanja optužnice ima pravo na podnošenje prethodnih prigovora, da će ročište o izjašnjavaњу o krivnji biti zakazano odmah nakon donošenja odluke o prethodnim prigovorima, odnosno po isteku roka za ulaganje prethodnih prigovora, te da može navesti prijedloge dokaza koje namjerava izvesti na glavnoj raspravi.
- (6) Nakon odbijanja svih ili pojedinih točaka u optužnici, tužitelj može podnijeti novu ili izmijenjenu optužnicu koja će biti zasnovana na novim dokazima. Nova, odnosno izmijenjena optužnica podnosi se na potvrđivanje.

Članak 229 Izjašnjenje o krivnji

- (1) Izjavu o krivnji optuženi daje sudu za prethodno saslušanje u nazočnosti tužitelja i branitelja. Prije izjave o priznanju krivnje optuženi će biti upoznat o svim mogućim posljedicama priznanja krivnje u smislu članka 230 stavak 1 ovog zakona. U slučaju da

optuženi nema branitelja, sudac za prethodno saslušanje provjerit će razumije li optuženi posljedice izjašnjavanja o krivnji, kao i postoje li uvjeti za postavljanje branitelja sukladno članku 45 stavak 5, odnosno članku 46 ovog zakona. Izjava o krivnji i danim upozorenjima unosi se u zapisnik. Ukoliko se optuženi ne izjasni o krivnji, sudac za prethodno saslušanje će po službenoj dužnosti unijeti u zapisnik da optuženi poriče krivnju.

- (2) Nakon unošenja izjave o poricanju krivnje u zapisnik, sudac za prethodno saslušanje proslijedit će predmet sucu, odnosno vijeću kojem je predmet dodijeljen s ciljem zakazivanja glavne rasprave, a dokaze koji potkrepljuju navode optužnice vraća tužitelju. Glavna rasprava bit će zakazana u roku od 30 dana od dana izjašnjavanja o krivnji. Ovaj rok može se iznimno produljiti za još 30 dana.
- (3) Ukoliko se optuženi proglasi krivim nakon završetka glavne rasprave ili promijeni svoju prvobitnu izjavu o poricanju krivnje i naknadno prizna krivnju, njegova izjava o poricanju krivnje ne će biti uzeta u obzir prilikom odmjeravanja sankcije.

Članak 230

Razmatranje izjave o priznanju krivnje

- (1) Ako se optuženi izjasni da je kriv, sudac za prethodno saslušanje prilikom razmatranja izjave o priznanju krivnje, provjerava:
 - a) je li do izjave o priznanju krivnje došlo dragovoljno, svjesno i s razumijevanjem;
 - b) je li optuženi upozoren i razumio da se izjavom o priznanju krivnje odriče prava na suđenje;
 - c) postoji li dovoljno dokaza o krivnji optuženog;
 - d) je li optuženi upoznat i razumio moguće posljedice vezane za imovinskopравни zahtjev, i oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom;
 - e) je li optuženi upoznat s odlukom o naknadi troškova kaznenog postupka i s pravom da bude oslobođen naknade u slučaju iz članka 188 stavak 4 ovog zakona.
- (2) Ako sudac za prethodno saslušanje prihvati izjavu o priznanju krivnje, izjava optuženog unijet će se u zapisnik i nastaviti s raspravom za izricanje kaznenopravne sankcije.
- (3) Ako sudac za prethodno saslušanje odbaci izjavu o priznanju krivnje, to će priopćiti strankama i branitelju i konstatirati u zapisnik. Izjava o priznanju krivnje ne može se koristiti kao dokaz u daljnjem tijeku kaznenog postupka.

Članak 231

Pregovaranje o krivnji

- (1) Osumnjičeni, odnosno optuženi i njegov branitelj mogu do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave pred Apelacijskim sudom pregovarati s tužiteljem o uvjetima priznavanja krivnje za djelo za koje se osumnjičeni, odnosno optuženi tereti.
- (2) Sporazum o priznanju krivnje ne može se zaključiti ako se optuženi na ročištu za izjašnjavanje o krivnji izjasnio da je kriv.
- (3) Prilikom pregovaranja sa osumnjičenim, odnosno optuženim i braniteljem o priznanju krivnje sukladno stavku 1 ovog članka, tužitelj može predložiti izricanje kazne ispod zakonom određenog minimuma kazne zatvora za to kazeno djelo, odnosno blažu sankciju za osumnjičenog, odnosno optuženog sukladno Kaznenom zakonu.
- (4) Sporazum o priznanju krivnje sastavlja se u pisanoj formi i uz optužnicu se dostavlja sucu za prethodno saslušanje, sucu, odnosno vijeću. Nakon potvrđivanja optužnice sporazum o priznanju krivnje razmatra i izriče kaznenopravnu sankciju predviđenu sporazumom sudac za prethodno saslušanje sve do dostavljanja predmeta sucu, odnosno vijeću radi zakazivanja

- glavne rasprave. Nakon dostavljanja predmeta radi zakazivanja glavne rasprave o sporazumu odlučuje sudac, odnosno vijeće.
- (5) Sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno vijeće sporazum mogu prihvatiti ili odbaciti.
- (6) Prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivnje, sud provjerava:
- a) je li do sporazuma o priznanju krivnje došlo dragovoljno, svjesno i s razumijevanjem, kao i nakon upoznavanja o mogućim posljedicama, uključujući i posljedice vezane za imovinskopravni zahtjev, oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, i troškove kaznenog postupka;
 - b) postoji li dovoljno dokaza o krivnji optuženog;
 - c) razumije li optuženi da se sporazumom o priznanju krivnje odriče prava na suđenje i da ne može uložiti žalbu na kaznenopravnu sankciju koja će mu se izreći;
 - d) je li izrečena kaznenopravna sankcija sukladna stavku 3 ovog članka;
 - e) je li oštećenom pružena mogućnost da se pred tužiteljem izjasni o imovinskopravnom zahtjevu.
- (7) Ako sud prihvati sporazum o priznanju krivnje, izjava optuženog unijet će se u zapisnik i nastaviti s raspravom za izricanje kaznenopravne sankcije predviđene sporazumom.
- (8) Ako sud odbaci sporazum o priznanju krivnje, to će priopćiti strankama i branitelju i konstatirati u zapisnik. Istodobno će se odrediti nadnevak održavanja glavne rasprave. Glavna rasprava bit će zakazana u roku od 30 dana. Priznanje iz ovog sporazuma ne može se koristiti kao dokaz u kaznenom postupku.
- (9) Sud će obavijestiti oštećenog o rezultatima pregovaranja o krivnji.

Članak 232 **Povlačenje optužnice**

- (1) Tužitelj može povući optužnicu, bez prethodnog odobrenja, do njezinog potvrđivanja, a nakon toga, pa do početka glavne rasprave - samo uz odobrenje suca za prethodno saslušanje koji je potvrdio optužnicu.
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka, postupak se obustavlja rješenjem, a o čemu se odmah obavješćuju osumnjičeni, odnosno optuženi i branitelj, kao i oštećeni.

Članak 233 **Razlozi za prigovor i odluka o prigovoru**

- (1) Prethodnim prigovorima se:
- a) osporava nadležnost;
 - b) ističu okolnosti iz članka 224 stavak 1 točka d ovog zakona,
 - c) ukazuje na formalne nedostatke u optužnici,
 - d) osporava zakonitost dokaza;
 - e) zahtijeva spajanje ili razdvajanje postupka;
 - f) osporava odluka o odbijanju zahtjeva za postavljanje branitelja na temelju članka 46 stavak 1 ovog zakona.
- (2) Ukoliko sudac za prethodno saslušanje usvoji prigovor iz stavka 1 točka d ovog članka, odlučit će da se takav dokaz izdvoji iz spisa i vrati tužitelju.
- (3) O prethodnim prigovorima odlučuje sudac za prethodno saslušanje koji ne može sudjelovati u suđenju u roku od osam dana. Protiv rješenja kojim se odlučuje o prethodnim prigovorima žalba nije dopuštena.

Članak 233a
Predraspravno ročište

U tijeku priprema za glavnu raspravu sudac ili predsjednik vijeća može održati ročište sa strankama i braniteljem da bi se razmotrila pitanja relevantna za glavnu raspravu.

GLAVA XXI. GLAVNA RASPRAVA

Odjeljak 1 - Javnost glavne rasprave

Članak 234
Opća javnost

- (1) Glavna rasprava je javna.
- (2) Glavnoj raspravi mogu pribivati samo punoljetne osobe.
- (3) Osobe koje su nazočne na glavnoj raspravi ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe, osim čuvara optuženog, i osoba kojima to dopusti sudac, odnosno predsjednik vijeća.

Članak 235
Isključenje javnosti

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavne rasprave sudac, odnosno vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka i branitelja, ali uvijek po njihovom saslušanju, isključiti javnost za cijelu glavnu raspravu ili jedan njezin dio, ako je to u interesu državne sigurnosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda, zaštite morala u demokratskom društvu, osobnog i intimnog života optuženog ili oštećenog ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka.

Članak 236
Na koga se ne odnosi isključenje javnosti

- (1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, branitelja, oštećenog, zakonskog zastupnika i opunomoćenika.
- (2) Sudac, odnosno vijeće može dopustiti da glavnoj raspravi na kojoj je javnost isključena budu nazočne službene osobe, znanstveni i javni radnici, a na zahtjev optuženog može to dopustiti i njegovom bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i bliskim srodnicima.
- (3) Sudac, odnosno vijeće će upozoriti osobe koje su nazočne glavnoj raspravi na kojoj je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na raspravi saznale i da neovlašteno odavanje tajne predstavlja kazneno djelo.

Članak 237
Odluka o isključenju javnosti

- (1) Odluku o isključenju javnosti donosi sudac, odnosno vijeće rješenjem koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.
- (2) Rješenje o isključenju javnosti može se pobijati samo u žalbi na presudu.

Odjeljak 2 - Rukovođenje glavnom raspravom

Članak 238

Obvezna nazočnost na glavnoj raspravi

- (1) Sudac, odnosno članovi vijeća i zapisničar moraju biti neprekidno nazočni na glavnoj raspravi.
- (2) Ako je u izgledu da će glavna rasprava trajati dulje, predsjednik vijeća može zatražiti od predsjednika suda da odredi jednog ili dvojicu sudaca da pribivaju glavnoj raspravi, kako bi zamijenili članove vijeća u slučaju njihove spriječenosti.

Članak 239

Obveze suca, odnosno predsjednika vijeća

- (1) Sudac, odnosno predsjednik vijeća rukovodi glavnom raspravom.
- (2) Dužnost suca, odnosno predsjednika vijeća je da se brine za svestrano pretresanje predmeta i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari.
- (3) Ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano, o prijedlozima stranaka i branitelja odlučuje sudac, odnosno predsjednik vijeća.
- (4) Odluke suca, odnosno predsjednika vijeća se uvijek objavljuju i, s kratkim obrazloženjem razmatranih činjenica, unose u zapisnik o glavnoj raspravi.

Članak 240

Redoslijed radnji glavne rasprave

Glavna rasprava teče redom koji je određen u ovom zakonu, ali sudac, odnosno predsjednik vijeća može odrediti da se odstupi od redovitog tijeka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a osobito zbog broja optuženih, broja kaznenih djela i opsega dokaznog materijala. U zapisnik o glavnoj raspravi unijet će se razlozi zašto se glavna rasprava ne održava prema zakonom utvrđenom redoslijedu.

Članak 241

Dužnost suca, odnosno predsjednika vijeća

- (1) Dužnost suca, odnosno predsjednika vijeća je da se brine o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. Sudac, odnosno predsjednik vijeća može odmah poslije otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje su nazočne na glavnoj raspravi da se pristojno ponašaju i da ne ometaju rad suda. Sudac, odnosno predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje su nazočne na glavnoj raspravi.
- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se sa zasjedanja udalje sve osobe koje kao slušatelji pribivaju glavnoj raspravi, ako su se mjere za održavanje reda predviđene u ovom zakonu pokazale neučinkovitim za osiguranje neometanog održavanja glavne rasprave.
- (3) U sudnici je zabranjeno filmsko ili televizijsko snimanje. Iznimno, predsjednik suda može odobriti takvo snimanje na glavnoj raspravi. Ako je snimanje odobreno, sudac, odnosno predsjednik vijeća može na glavnoj raspravi, iz opravdanih razloga, odlučiti da se pojedini dijelovi glavne rasprave ne snimaju.

Članak 242

Kažnjavanje zbog narušavanja reda i procesne discipline

- (1) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može udaljiti osobu iz sudnice da bi se zaštitilo pravo na pravedno i javno suđenje, odnosno održalo dostojanstveno i neometano suđenje.
- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se optuženi udalji iz sudnice za određeno vremensko razdoblje ukoliko optuženi i nakon upozorenja nastavi s nedoličnim ponašanjem zbog kojeg je opravdano njegovo udaljenje iz sudnice. U tom vremenskom razdoblju sudac, odnosno predsjednik vijeća može nastaviti postupak, ukoliko optuženi ima branitelja.
- (3) Ako tužitelj, branitelj, oštećeni, zakonski zastupnik, opunomoćenik oštećenog, svjedok, vještak, tumač ili druga osoba koja pribiva glavnoj raspravi ometa red ili se ne pokorava naredbama suca,

odnosno predsjednika vijeća za održavanje reda - sudac, odnosno predsjednik vijeća će ju upozoriti. Ako upozorenje bude bezuspješno, sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se osoba udalji iz sudnice i kazni novčanom kaznom do 10 000 KM. Ako tužitelj ili branitelj budu udaljeni iz sudnice, sudac, odnosno predsjednik vijeća će obavijestiti Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH (Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine) ili odvjetničku komoru čiji je branitelj član - radi poduzimanja daljnjih mjera.

- (4) Branitelju ili opunomoćeniku oštećenog koji, nakon što je kažnjen, produži da narušava red, sudac, odnosno predsjednik vijeća može uskratiti daljnje zastupanje na glavnoj raspravi i kazniti ga novčanom kaznom do 30 000 KM. Rješenje o tome, s obrazloženjem, unosi se u zapisnik o glavnoj raspravi. Protiv ovog rješenja dopuštena je posebna žalba. Glavna rasprava će se prekinuti ili odložiti, dok optuženi ne uzme drugog branitelja i ne pripremi za obranu.

Članak 243

Davanje lažnog iskaza od svjedoka ili vještaka

Ako postoji osnovana sumnja da je svjedok ili vještak na glavnoj raspravi dao lažni iskaz, sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se sastavi poseban prijepis zapisnika o iskazu svjedoka ili vještaka koji će se dostaviti tužitelju.

Odjeljak 3 - Pretpostavke za održavanje glavne rasprave

Članak 244

Otvaranje zasjedanja

Sudac, odnosno predsjednik vijeća otvara zasjedanje i objavljuje predmet glavne rasprave. Zatim će sudac, odnosno predsjednik vijeća utvrditi jesu li nazočne sve pozvane osobe, a ako nisu, provjerit će jesu li im pozivi dostavljeni i jesu li svoj izostanak opravdale.

Članak 245

Nedolazak tužitelja, odnosno osobe koja ga zamjenjuje na glavnoj raspravi

- (1) Ako tužitelj ili osoba koja ga zamjenjuje i koja je uredno pozvana ne dođe na glavnu raspravu, glavna rasprava će se odložiti. Sudac, odnosno predsjednik vijeća pozvat će tužitelja, odnosno osobu koja ga zamjenjuje da iznese razloge svog nedolaska. Na temelju izjave, sudac će utvrditi da li treba biti kažnjen kaznom iz stavka 2 ovog članka. Ako se tužitelj, odnosno osoba koja ga zamjenjuje kažnjava, o tome obavještava Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine.
- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5 000 KM tužitelja, odnosno osobu koja ga zamjenjuje i koja se na uredan poziv suda za glavnu raspravu nije odazvala i nije opravdala svoj izostanak.

Članak 246

Nedolazak optuženog na glavnu raspravu

- (1) Ako je optuženi uredno pozvan, a na glavnu raspravu ne dođe niti svoj izostanak opravda, sudac, odnosno predsjednik vijeća će odložiti glavnu raspravu i narediti da se optuženi na iduću glavnu raspravu prisilno dovede. Ako do privođenja optuženi opravda izostanak, sudac odnosno predsjednik vijeća će opozvati naredbu o prisilnom dovođenju.
- (2) Ako optuženi koji je uredno pozvan očito izbjegava da dođe na glavnu raspravu i ako prisilno dovođenje nije uspjelo, sudac, odnosno predsjednik vijeća može optuženom odrediti pritvor.
- (3) Protiv rješenja o određivanju pritvora, dopuštena je žalba koja ne odlaže njegovo izvršenje.
- (4) Ako ne bude ranije ukinut, pritvor traje do objavljivanja presude, a najdulje 30 dana.

Članak 247
Zabrana suđenja u nenazočnosti

Optuženom se ne može suditi u nenazočnosti.

Članak 248
Nedolazak branitelja na glavnu raspravu

- (1) Ako branitelj koji je uredno pozvan ne dođe na glavnu raspravu, glavna rasprava će se odložiti. Sudac, odnosno predsjednik vijeća pozvat će branitelja da objasni razloge svog nedolaska. Na temelju izjave branitelja, sudac, odnosno predsjednik vijeća će utvrditi treba li branitelj biti kažnjen. Kada se branitelj u ovakvim slučajevima kažnjava, obavješćuje se odvjetnička komora čiji je on član.
- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5 000 KM branitelja koji se nije odazvao na uredan poziv suda za glavnu raspravu i nije opravdao svoj izostanak.
- (3) Ako je optuženom određen novi branitelj ili je izabrao novog branitelja, glavna rasprava će biti odložena. Sudac, odnosno predsjednik vijeća će dati novom branitelju dovoljno vremena za pripremu obrane, a to vremensko razdoblje ne može biti kraće od 15 dana ako se radi o kaznenom djelu s propisanom kaznom zatvora deset godina ili težom kaznom, osim ako se optuženi ne odrekne ovog prava a sudac, odnosno predsjednik vijeća se uvjeri da kraće vrijeme za pripremu obrane ne će utjecati na pravo optuženog na pravedno suđenje.

Članak 249
Nedolazak svjedoka ili vještaka na glavnu raspravu

- (1) Ako je svjedok ili vještak uredno pozvan, a na glavnu raspravu ne dođe niti svoj izostanak opravda, sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti prisilno dovođenje svjedoka ili vještaka.
- (2) Svjedoka ili vještaka koji je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao, sudac, odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5 000 KM.
- (3) U slučaju iz stavka 1 ovog članka, sudac, odnosno predsjednik vijeća će odlučiti treba li se glavna rasprava odložiti.

Odjeljak 4 - Odlaganje i prekidanje glavne rasprave

Članak 250
Razlozi za odlaganje glavne rasprave

- (1) Na zahtjev stranaka ili branitelja glavna rasprava se može odložiti rješenjem suca, odnosno predsjednika vijeća ako treba pribaviti nove dokaze ili ako je optuženi nakon izvršenog kaznenog djela nesposoban da pribiva glavnoj raspravi ili ako postoje druge smetnje da se glavna rasprava uspješno provede.
- (2) Rješenje kojim se odlaže glavna rasprava unijet će se u zapisnik i, po mogućnosti, odredit će se dan i sat nastavka glavne rasprave. Sudac, odnosno predsjednik vijeća će također narediti osiguranje dokaza koji se mogu izgubiti ili uništiti zbog odlaganja glavne rasprave.
- (3) Protiv rješenja iz stavka 2 ovog članka nije dopuštena žalba.

Članak 251

Nastavljanje odgođene glavne rasprave

- (1) Ako se glavna rasprava koja je bila odgođena drži pred istim sucem, odnosno vijećem, rasprava će se nastaviti, a sudac, odnosno predsjednik vijeća ukratko će iznijeti tijek ranije glavne rasprave. Sudac, odnosno predsjednik vijeća može odrediti da glavna rasprava počne ponovno.
- (2) Glavna rasprava koja je odgođena mora ponovo početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo dulje od 30 dana, ali uz suglasnost stranaka i branitelja vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovno i da se ne vrši novi očevid, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dani na ranijoj glavnoj raspravi, odnosno da se koristi zapisnik o očevidu.
- (3) Ako se glavna rasprava drži pred drugim sucem, odnosno predsjednikom vijeća, glavna rasprava mora ponovno početi i svi dokazi moraju se ponovno izvesti. Iznimno, ako se rasprava drži pred drugim predsjednikom vijeća, uz suglasnost stranaka i branitelja, vijeće može odlučiti da se ranije izvedeni dokazi ne će ponovno izvoditi.
- (4) U slučaju iz stavaka 2 i 3 ovog članka, sudac, odnosno vijeće može bez suglasnosti stranaka i branitelja, a po njihovom saslušanju, odlučiti da se iskazi svjedoka i vještaka, dani u ranijoj raspravi, koriste kao dokaz ukoliko su svjedoci ili vještaci umrli, duševno oboljeli ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili je znatno otežan iz drugih razloga.

Članak 252

Prekid glavne rasprave

- (1) Osim u slučajevima predviđenim ovim zakonom, sudac, odnosno predsjednik vijeća može prekinuti glavnu raspravu zbog odmora ili zbog isteka radnog vremena ili da bi se neki dokaz pribavio u kratkom vremenu ili zbog pripremanja optužbe ili obrane.
- (2) Prekinuta glavna rasprava nastavlja se uvijek pred istim sucem, odnosno vijećem.
- (3) Ako se glavna rasprava ne može nastaviti pred istim sucem, odnosno vijećem ili ako je prekid glavne rasprave trajao dulje od osam dana, postupit će se po odredbama članka 251 ovog zakona.

Odjeljak 5 - Zapisnik o glavnoj raspravi

Članak 253

Način vođenja zapisnika

- (1) O radu na glavnoj raspravi vodi se zapisnik. Ako je glavna rasprava snimana sukladno članku 155 ovog zakona, prijepis poduzete radnje će se na opravdan zahtjev stranaka i branitelja dostaviti strankama i branitelju najkasnije u roku od tri dana od poduzete radnje na glavnoj raspravi. O opravdanosti zahtjeva odlučuje sudac, odnosno predsjednik vijeća.
- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se određeni dio zapisnika pročita ili reproducira, a pročitat će ga ili reproducirati uvijek ako to zahtijevaju stranke, branitelj ili osoba čija se izjava unosi u zapisnik.

Članak 254

Unošenje izreke presude u zapisnik

- (1) U zapisnik o glavnoj raspravi unosi se potpuna izreka presude, uz naznaku da li je presuda javno objavljena. Izreka presude unesena u zapisnik o glavnoj raspravi predstavlja original.
- (2) Ako je doneseno rješenje o pritvoru, i ono se unosi u zapisnik o glavnoj raspravi.

Članak 255

Čuvanje materijalnih dokaza

- (1) U posebnoj prostoriji suda se pohranjuju i čuvaju materijalni dokazi prikupljeni u tijeku kaznenog postupka. Sudac, odnosno predsjednik vijeća može u bilo koje vrijeme izdati naredbu koja se odnosi na kontrolu i raspolaganje materijalnim dokazima.
- (2) Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine donijet će propise kojima će odrediti način i uvjete pod kojima se čuvaju materijalni dokazi iz stavka 1 ovog članka.

Odjeljak 6 - Početak glavne rasprave

Članak 256

Ulazak suca, odnosno vijeća u sudnicu

- (1) Prilikom ulaska suca ili vijeća u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi nazočni, na poziv ovlaštene osobe, trebaju ustati.
- (2) Stranke i drugi sudionici postupka dužni su ustati kad se obraćaju sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke.

Članak 257

Uvjeti za održavanje glavne rasprave

Kada sudac, odnosno predsjednik vijeća utvrdi nazočnost svih pozvanih osoba na glavnoj raspravi ili kada odluči da se glavna rasprava održi bez nazočnosti određenih pozvanih osoba ili je odlučivanje o ovim stvarima odloženo, pozvat će optuženog i uzeti od njega osobne podatke radi utvrđivanja identiteta.

Članak 258

Utvrđivanje identiteta optuženog i davanje uputa

- (1) Sudac, odnosno predsjednik vijeća uzima od optuženog osobne podatke (članak 78) da bi utvrdio njegov identitet.
- (2) Nakon utvrđivanja identiteta optuženog, sudac, odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branitelja da li imaju primjedbe na sastav vijeća i nadležnost suda.
- (3) Nakon utvrđivanja identiteta optuženog, sudac, odnosno predsjednik vijeća će uputiti svjedoke i vještake u prostoriju izvan sudnice za njih određenu, gdje će čekati dok budu pozvani da svjedoče. Sudac, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti svjedoke da dok čekaju, o svojim iskazima ne razgovaraju s drugim svjedocima. Na prijedlog tužitelja, optuženog ili branitelja, sudac, odnosno predsjednik vijeća će odobriti onim vještacima na koje se prijedlog odnosi da pribivaju tijekom rasprave u sudnici.
- (4) Ukoliko je nazočan oštećeni, ali još nije podnio imovinskopravni zahtjev, sudac, odnosno predsjednik vijeća će ga poučiti da može podnijeti taj zahtjev do zaključenja glavne rasprave.
- (5) Sudac, odnosno predsjednik vijeća može poduzeti potrebne mjere radi sprječavanja međusobnog komuniciranja svjedoka, vještaka i stranaka.

Članak 259

Pouke optuženom

- (1) Sudac, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti optuženog na potrebu pozornog praćenja tijeka rasprave i poučit će ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju korist, da

može postavljati pitanja suoptuženim, svjedocima i vještacima i da može davati obrazloženja u svezi s njihovim iskazima.

- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća poučit će optuženog da može dati iskaz u tijeku dokaznog postupka u svojstvu svjedoka i ako odluči da dâ takav iskaz, da će biti podvrgnut izravnom i unakrsnom ispitivanju u smislu članka 262 ovog zakona, odnosno opomenut i upozoren u smislu članka 86 ovog zakona. U tom slučaju optuženi kao svjedok ne polaže prisegu, odnosno ne daje izjavu. Sud će omogućiti da se o tom svom pravu optuženi prethodno konzultira s braniteljem, a ukoliko nema branitelja, sud će pozorno ispitati da li mu je branitelj nužan.

Članak 260

Čitanje optužnice i uvodna izlaganja

- (1) Glavna rasprava počinje čitanjem optužnice. Optužnicu čita tužitelj.
- (2) Nakon čitanja optužnice, sudac, odnosno predsjednik vijeća upitat će optuženog da li je razumio njezine navode. Ako sudac, odnosno predsjednik vijeća ustanovi da optuženi nije razumio optužnicu, ukratko će je izložiti optuženom na način koji mu je razumljiv. Nakon toga tužitelj će ukratko iznijeti dokaze na kojima zasniva optužnicu.
- (3) Optuženi ili njegov branitelj mogu nakon toga izložiti koncept obrane.

Odjeljak 7 - Dokazni postupak

Članak 261

Izvođenje dokaza

- (1) Stranka i branitelj imaju pravo pozivati svjedoke i izvoditi dokaze.
- (2) Osim ako sudac, odnosno vijeće u interesu pravde ne odredi drugačije, dokazi se na glavnoj raspravi izvode sljedećim redom:
 - a) dokazi optužbe,
 - b) dokazi obrane,
 - c) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi obrane (replika),
 - d) dokazi obrane kao odgovor na pobijanje (duplika),
 - e) dokazi čije je izvođenje naredio sudac, odnosno vijeće,
 - f) sve dokaze relevantne za izricanje kaznenopravne sankcije.
- (3) Prilikom izvođenja dokaza dopušteno je izravno, unakrsno i dodatno ispitivanje. Izravno ispitivanje obavlja strana koja poziva svjedoka, ali sudac, odnosno vijeće može u svakom trenutku postaviti pitanje svjedoku.

Članak 262

Izravno, unakrsno i dodatno ispitivanje svjedoka

- (1) Dopušteno je ispitivanje svjedoka od stranke, odnosno branitelja koji je pozvao svjedoka (izravno ispitivanje), zatim ispitivanje tog svjedoka od suprotne stranke, odnosno branitelja (unakrsno ispitivanje) i ponovno ispitivanje svjedoka od stranke, odnosno branitelja koji ga je pozvao. Svjedoka ispituje stranka koja ga je pozvala, ali sudac, odnosno predsjednik i članovi vijeća mogu u svakoj fazi ispitivanja postaviti svjedoku odgovarajuće pitanje. Pitanja svjedoku od suprotne stranke ograničavaju se i odnose na pitanja koja su prethodno postavljena tijekom ispitivanja svjedoka od stranke koja je pozvala svjedoka i pitanja u korist vlastitih tvrdnji. Pitanja na ponovnom ispitivanju svjedoka od stranke koja ga je pozvala ograničavaju se na pitanja postavljena tijekom ispitivanja svjedoka od suprotne stranke i pitanja u korist vlastitih tvrdnji. Nakon što svjedok bude ispitan, sudac, odnosno predsjednik i članovi vijeća mu mogu postavljati pitanja.
- (2) Pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti ne mogu se postavljati pri izravnom ispitivanju, osim u slučaju potrebe razjašnjenja izjave svjedoka. U pravilu, pitanja koja

navode na odgovor koji se želi čuti - dopuštena su samo prilikom unakrsnog ispitivanja. Kada stranka pozove svjedoka suprotne stranke ili kada svjedok pokazuje odbojno stajalište ili ne želi surađivati, sudac, odnosno predsjednik vijeća može dopustiti uporabu pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti.

- (3) Sudac, odnosno predsjednik vijeća će u odgovarajućoj mjeri kontrolirati način i redosljed ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza, vodeći računa da ispitivanje i izvođenje dokaza bude učinkovito za utvrđivanje istine, da se izbjegne nepotrebno gubljenje vremena i zaštite svjedoci od uznemiravanja i zbunjivanja.
- (4) Prilikom izvođenja dokaza iz članka 261 stavak 2 točka e ovog zakona, sud će ispitati svjedoka, a nakon toga dopustit će strankama i branitelju da postavljaju pitanja.

Članak 263

Pravo suda da ne dopusti pitanje ili dokaz

- (1) Sudac, odnosno predsjednik vijeća zabranit će pitanje i odgovor na pitanje koje je već postavljeno - ako je to pitanje po njegovoj ocjeni nedopušteno ili nebitno za predmet.
- (2) Ako sudac, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka i branitelj žele dokazati nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbit će izvođenje takvog dokaza.

Članak 264

Posebna pravila o dokazima u slučajevima seksualnih delikata

- (1) Oštećenog kaznenim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije izvršenog kaznenog djela koje je predmet postupka. Nijedan dokaz koji se iznosi da bi pokazao ranije seksualno iskustvo, ponašanje ili seksualnu orijentaciju oštećenog ne će biti prihvatljiv.
- (2) Iznimno od stavka 1 ovog članka može se u postupku koristiti dokaz da sperma, medicinska dokumentacija o ozljedama ili drugi materijalni dokazi potječu od druge osobe, a ne od optuženog.
- (3) U slučajevima učinjenja kaznenih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, pristanak žrtve se ne može upotrijebiti u prilog obrane optuženog.
- (4) Prije prihvaćanja dokaza sukladno ovom članku, obaviti će se odgovarajuće saslušanje, s koga je isključena javnost.
- (5) Zahtjev, prateća dokumentacija, i zapisnik sa saslušanja čuvaju se zapečaćeni u posebnom omotu, osim ako sud ne odredi drugačije.

Članak 265

Posljedice priznanja optuženog

Ako je priznanje optuženog na glavnoj raspravi potpuno i sukladno s prije izvedenim dokazima, u dokaznom postupku izvest će se samo oni dokazi koji se odnose na odluku o kaznenopravnoj sankciji.

Članak 266

Polaganje prisega, odnosno davanje izjave

- (1) Svi svjedoci polažu prisegu ili daju izjavu prije svjedočenja koja zamjenjuje prisegu.
- (2) Tekst prisega, odnosno izjave glasi: "Prisežem – izjavljujem da ću o svemu što pred sudom budem pitan govoriti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato ne ću prešutjeti."
- (3) Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati daju prisegu odnosno izjavu potpisivanjem teksta prisega, odnosno izjave, a gluhi svjedoci čitaju tekst prisega, odnosno izjave. Ako gluhi ili nijemi svjedoci ne znaju čitati i pisati, prisega, odnosno izjava se daje preko tumača.

Članak 267

Zaštita svjedoka od vrijeđanja, prijetnji i napada

- (1) Sudac, odnosno predsjednik vijeća dužan je zaštititi svjedoka od vrijeđanja, prijetnje i napada.
- (2) Sudac, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti ili novčano kazniti sudionika u postupku ili bilo koju drugu osobu koja vrijeđa, prijeti ili dovodi u opasnost sigurnost svjedoka pred sudom. U slučaju novčanog kažnjavanja, primjenjuje se odredba članka 242 stavak 1 ovog zakona.
- (3) U slučaju ozbiljne prijetnje svjedoku, sudac, odnosno predsjednik vijeća će obavijestiti tužitelja radi poduzimanja kaznenog gonjenja.
- (4) Na prijedlog stranke ili branitelja, sudac, odnosno predsjednik vijeća naredit će policijskim organima poduzimanje mjera nužnih za zaštitu svjedoka.

Članak 268

Kažnjavanje za odbijanje svjedočenja

- (1) **Ako svjedok odbije svjedočiti bez opravdanog razloga i nakon upozorenja na posljedice, može biti kažnjen novčanom kaznom u iznosu do 30 000 KM.**
- (2) **Ako i poslije toga odbije svjedočiti, može biti zatvoren. Zatvor traje dok svjedok ne pristane svjedočiti, ili dok njegovo svjedočenje ne postane nepotrebno, ili dok se kazneni postupak ne završi, ali najdulje 30 dana.**
- (3) **O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili naređen zatvor uvijek odlučuje Apelacijski sud. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.**

Članak 269

Angažiranje vještaka

- (1) Vještaka mogu angažirati stranke, branitelj i sud.
- (2) Troškove vještaka iz stavka 1 ovog članka snosi onaj koji ga je angažirao.

Članak 270

Ispitivanje vještaka

- (1) **Prije ispitivanja vještaka, sudac, odnosno predsjednik vijeća opomenut će ga i na njegovu dužnost da iznese nalaz i mišljenje na najbolji mogući način i sukladno s vještinom i pravilima struke i upozorit će ga da davanje lažnog iskaza o nalazu i mišljenju predstavlja kazneno djelo.**
- (2) **Vještak će položiti prisegu, odnosno dati izjavu prije svjedočenja.**
- (3) **Prisega, odnosno izjava se daje usmeno.**
- (4) **Tekst prisege, odnosno izjave glasi: "Prisežem čašću - izjavljujem da ću govoriti istinu i da ću točno i potpuno iznijeti svoj nalaz i mišljenje."**
- (5) **Pisani nalaz i mišljenje vještaka bit će prihvaćen kao dokazni materijal samo ukoliko je taj vještak svjedočio na raspravi.**

Članak 271

Otpuštanje svjedoka i vještaka

- (1) **Saslušani svjedoci i vještaci ostat će ispred sudnice ukoliko ih sudac, odnosno predsjednik vijeća potpuno ne otpusti nakon ispitivanja od strane stranaka i branitelja, odnosno suda.**
- (2) **Na prijedlog stranke ili branitelja ili po službenoj dužnosti, sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da ispitani svjedoci i vještaci napuste sudnicu i da budu naknadno pozvani i ponovno ispitani u nazočnosti ili nenazočnosti ostalih svjedoka i vještaka.**

Članak 272

Saslušanje izvan sudnice

- (1) Ako se u tijeku suđenja sazna da svjedok ili vještak nije u mogućnosti doći pred sud, ili da bi njegov dolazak bio povezan s nerazmjernim teškoćama, sudac, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se svjedok, odnosno vještak ispita izvan sudnice - ukoliko njegovo svjedočenje smatra važnim. Sudac, odnosno predsjednik vijeća, stranke i branitelj će pribivati ispitivanju, a ispitivanje će se provesti sukladno članku 262 ovog zakona.**
- (2) Ako sudac, odnosno predsjednik vijeća nađe da je to nužno, ispitivanje svjedoka se može izvršiti prilikom rekonstrukcije događaja izvan sudnice. Sudac, odnosno predsjednik vijeća, stranke i branitelj će biti nazočne na rekonstrukciji, a ispitivanje će se provesti sukladno članku 262 ovog zakona.**
- (3) Stranke, branitelj i oštećeni uvijek se pozivaju da pribivaju ispitivanju svjedoka ili izvođenju rekonstrukcije. Saslušanje će se provesti kao da se izvodi na glavnoj raspravi, sukladno članku 262 ovog zakona.**
- (4) Ako sudac, odnosno predsjednik vijeća nađe da je to nužno, na ispitivanje maloljetnika kao svjedoka primjereno se primjenjuju odredbe članka 86 stavak 6 i članka 90 ovog zakona.**

Članak 273

Iznimke od neposrednog provođenja dokaza

- (1) Iskazi dani u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnoj raspravi i mogu biti korišteni prilikom izravnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje, nakon čega se prilažu kao dokazni materijal ili za dodatno ispitivanje. U ovom slučaju, osobi se može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.**
- (2) Iznimno od stavka 1 ovog članka, zapisnici o iskazima danim u istrazi mogu se po odluci suca, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnoj raspravi samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih uzroka.**
- (3) Ako se u tijeku glavne rasprave optuženi koristi pravom da nije dužan iznijeti svoju obranu ili odgovarati na postavljena pitanja, zapisnik o iskazu optuženog koji je dan u istrazi može se po odluci suca ili predsjednika vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnoj raspravi samo ako je optuženi prilikom saslušanja u istrazi bio upozoren sukladno članku 78 stavak 2 točka c ovog zakona.**
- (4) Sud ne može zasnivati presudu kojom se optuženi oglašava krivim isključivo na dokazu iz stavka 3 ovog članka.**

Članak 274

Zapisnici o dokaznom materijalu

- (1) Zapisnik o očevidu na licu mjesta, o pretrazi stana ili osoba, o oduzimanju stvari, knjiga, zapisnika i ostalih dokaza iznijet će se na glavnoj raspravi da bi se utvrdio njihov sadržaj, a po ocjeni suca, odnosno predsjednika vijeća njihov sadržaj se može ukratko unijeti u zapisnik o glavnoj raspravi.**
- (2) Za provjeru vjerodostojnosti pismena, zapisa ili fotografije, potrebni su originalno pismeno, zapis ili fotografija, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom.**
- (3) Iznimno od stavka 2 ovog članka, može se koristiti kao dokaz i ovjerena preslika originala, kao i preslika koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original.**
- (4) Dokazni materijal iz stavka 1 ovog članka se čita ukoliko se stranke i branitelj drugačije ne**

dogovore.

Članak 275 Izmjena optužbe

Ako tužitelj ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici, on može na glavnoj raspravi izmijeniti optužnicu. Radi pripremanja obrane, glavna rasprava se može odgoditi. U ovom slučaju ne vrši se potvrđivanje optužnice.

Članak 276 Dopuna dokaznog postupka

- (1) Nakon izvođenja dokaza sudac, odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branitelja da li imaju još neki dokazni prijedlog.
- (2) Ukoliko stranke i branitelj nemaju nove dokazne prijedloge, sudac, odnosno predsjednik vijeća će objaviti da je dokazni postupak završen.

Članak 277 Završna riječ

- (1) Nakon završetka dokaznog postupka sudac, odnosno predsjednik vijeća će pozvati tužitelja, oštećenog, branitelja i optuženog radi davanja završne riječi. Posljednja riječ uvijek pripada optuženom.
- (2) Ako optužnicu zastupa više tužitelja ili optuženi ima više od jednog branitelja, svi mogu dati završnu riječ, ali se njihova izlaganja ne mogu ponavljati.

Članak 278 Završetak glavne rasprave

Nakon završnih riječi, sudac, odnosno predsjednik vijeća objavljuje da je glavna rasprava završena, a sud se povlači na vijećanje i glasovanje radi donošenja presude.

GLAVA XXII. PRESUDA

Odjeljak 1 - Izricanje presude

Članak 279 Izricanje i objavljivanje presude

Presuda se izriče i objavljuje u ime Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 280 Vežanost presude za optužbu

- (1) Presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnoj raspravi izmijenjenoj optužnici.
- (2) Sud nije vezan za prijedloge tužitelja u pogledu pravne ocjene djela.

Članak 281

Dokazi na kojima se zasniva presuda

- (1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnoj raspravi.
- (2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi sa ostalim dokazima i na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

Odjeljak 2 - Vrste presuda

Članak 282

Meritorne i procesne presude

- (1) Presudom se optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim.
- (2) Ako optužba obuhvaća više kaznenih djela, u presudi će se izreći da li se i za koje djelo optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim.

Članak 283

Presuda kojom se optužba odbija

Presudu kojom se optužba odbija, sud će izreći:

- a) ako za presuđenje sud nije nadležan,
- b) ako je tužitelj od započinjanja pa do završetka glavne rasprave odustao od optužnice,
- c) ako nije bilo potrebnog odobrenja ili ako je nadležni državni organ odustao od odobrenja,
- d) ako je optuženi za isto djelo već pravomoćno osuđen, oslobođen od optužbe ili je postupak protiv njega rješenjem pravomoćno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavljanju postupka iz članka 326 ovog zakona,
- e) ako je optuženi aktom amnestije ili pomilovanja oslobođen od gonjenja ili se kazneno gonjenje ne može poduzeti zbog zastare ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneno gonjenje.

Članak 284

Presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe

Presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe, sud će izreći:

- a) ako djelo za koje se optuženi optužuje po zakonu nije kazneno djelo;
- b) ako postoje okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost optuženog;
- c) ako nije dokazano da je optuženi učinio kazneno djelo za koje se optužuje.

Članak 285

Presuda kojom se optuženi oglašava krivim

- (1) **U presudi kojom se optuženi oglašava krivim, sud će izreći:**
 - a) za koje se kazneno djelo optuženik oglašava krivim, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja kaznenog djela, kao i onih od kojih ovisi primjena određene odredbe kaznenog zakona,
 - b) zakonski naziv kaznenog djela i koje su odredbe kaznenog zakona primijenjene,
 - c) kakva se kazna izriče optuženom ili se po odredbama kaznenog zakona oslobađa od kazne,

- d) odluku o uvjetnoj osudi,
 - e) odluku o mjerama sigurnosti, o oduzimanju imovinske koristi i odluku o vraćanju predmeta (članak 74) ako predmeti do tada nisu vraćeni vlasniku, odnosno držatelju,
 - f) odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne,
 - g) odluku o troškovima kaznenog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu, kao i o tome da se pravomoćna presuda ima objaviti putem sredstava javnog informiranja.
- (2) Ako je optuženom izrečena novčana kazna, u presudi će se odrediti rok u kojem se novčana kazna ima platiti i način zamjene izvršenja novčane kazne u slučaju da se novčana kazna ne plati.

Odjeljak 3 - Objavljivanje presude

Članak 286

Vrijeme i mjesto objavljivanja presude

- (1) Pošto je presuda izrečena, sud će je odmah objaviti. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavne rasprave izrekne presudu, odložiti će objavljivanje presude najviše za tri dana i odrediti će vrijeme i mjesto objavljivanja presude.
- (2) Sud će u nazočnosti stranaka, branitelja, zakonskih zastupnika i opunomoćenika javno pročitati izreku i priopćiti ukratko razloge presude.
- (3) Objavljivanje presude će se izvršiti i kad stranka, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik nije nazočan. Sud može odlučiti da optuženom koji je nenazočan, presudu usmeno priopći sudac, odnosno predsjednik vijeća ili da mu se presuda samo dostavi.
- (4) Ako je javnost na glavnoj raspravi bila isključena, izreka presude će se uvijek pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li i koliko isključiti javnost prilikom objavljivanja razloga presude.
- (5) Svi nazočni saslušati će čitanje izreke presude stojeći.

Članak 287

Pritvor nakon izricanja presude

Za određivanje, produženje ili ukidanje pritvora poslije objavljivanja presude primjenjivat će se odredba članka 138 ovog zakona.

Članak 288

Pouka o pravu na žalbu i druga upozorenja

- (1) Po objavljivanju presude, sudac odnosno predsjednik vijeća će poučiti optuženog i oštećenog o pravu na žalbu, kao i o pravu na odgovor na žalbu.
- (2) Ako je optuženom izrečena uvjetna osuda, upozoriti će ga sudac, odnosno predsjednik vijeća na značaj uvjetne osude i na uvjete kojih se mora pridržavati.
- (3) Sudac, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti optuženog da do pravomoćnog dovršetka postupka obavijesti sud o svakoj promjeni adrese.

Odjeljak 4 - Pismena izrada i dostavljanje presude

Članak 289

Pismena izrada presude

- (1) Presuda koja je objavljena mora se pismeno izraditi u roku od 15 dana po objavljivanju, a u složenim stvarima, iznimno u roku od 30 dana. Ako presuda nije izrađena u tim rokovima, sudac,

odnosno predsjednik vijeća je dužan da obavijesti predsjednika suda zbog čega to nije učinjeno. Predsjednik suda će, po potrebi, poduzeti mjere da se presuda što prije izradi.

- (2) Presudu potpisuju sudac, odnosno predsjednik vijeća i zapisničar.
- (3) Ovjereni prijepis presude dostavit će se tužitelju i oštećenom, a optuženom i branitelju suglasno članku 171 ovog zakona. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, ovjereni prijepisi presude moraju biti dostavljeni u rokovima iz stavka 1 ovog članka.
- (4) Optuženom i oštećenom dostavit će se i pouka o pravu na žalbu.
- (5) Ovjereni prijepis presude sud će s poukom o pravu na žalbu dostaviti osobi čiji je predmet oduzet tom presudom, kao i pravnoj osobi kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi. Pravomoćna presuda će se dostaviti oštećenom.

Članak 290 **Sadržaj presude**

- (1) Pismeno izrađena presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.
- (2) Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, naziv suda, ime i prezime predsjednika i člana vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženog, kazneno djelo za koje je optužen i da li je bio nazočan na glavnoj raspravi, dan glavne rasprave i da li je glavna rasprava bila javna, ime i prezime tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i opunomoćenika koji su bili nazočni na glavnoj raspravi i dan objavljivanja izrečene presude.
- (3) Izreka presude sadrži osobne podatke o optuženom i odluku kojom se optuženi oglašava krivim za kazneno djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa od optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.
- (4) Ako je optuženi oglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke iz članka 285 ovog zakona, a ako je oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis djela za koje je optužen i odluku o troškovima kaznenog postupka i imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen.
- (5) U slučaju stjecaja kaznenih djela sud će u izreci presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedinačno kazneno djelo, a zatim jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u stjecaju.
- (6) U obrazloženju presude sud će iznijeti razloge za svaku točku presude.
- (7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući osobito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da se ne sasluša neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitao, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a osobito pri utvrđivanju da li postoji kazneno djelo i kaznena odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba kaznenog zakona na optuženog i njegovo djelo.
- (8) Ako je optuženom izrečena kazna, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti sud uzeo u obzir pri odmjerenju kazne. Sud će posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti ili optuženog osloboditi od kazne ili izreći uvjetnu osudu ili da treba izreći mjeru sigurnosti ili oduzimanje imovinske koristi.
- (9) Ako se optuženi oslobađa od optužbe, u obrazloženju će se osobito navesti iz kojih se razloga iz članka 284 ovog zakona to čini.
- (10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija sud se ne će upuštati u ocjenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

Članak 291 **Ispravci u presudi**

- (1) Pogreške u imenima i brojevima, kao i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnosti pismeno izrađene presude s originalom ispraviti će, posebnim rješenjem, sudac odnosno predsjednik vijeća na zahtjev stranke i branitelja ili po službenoj dužnosti.

- (2) Ako postoji nesuglasnost između pismeno izrađene presude i njezinog originala u pogledu podataka iz članka 285 stavak 1 točke od a) do e) i točke g) ovog zakona, rješenje o ispravku dostavit će se osobama iz članka 289 ovog zakona. U tom slučaju rok za žalbu protiv presude teče od dana dostavljanja tog rješenja, protiv koga posebna žalba nije dopuštena.

GLAVA XXIII. REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI

Odjeljak 1 - Žalba na prvostupanjsku presudu

Članak 292

Pravo na žalbu i rok

- (1) Protiv presude donesene u prvom stupnju može se podnijeti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prijepisa presude.
- (2) U složenim stvarima, na zahtjev stranaka i branitelja, sud može produžiti rok za žalbu najdulje za 15 dana.
- (3) Do odluke suda o zahtjevu iz stavka 2 ovog članka, ne teče rok za žalbu.
- (4) Pravodobno podnesena žalba odlaže izvršenje presude.

Članak 293

Subjekti žalbe

- (1) **Žalbu mogu podnijeti stranke, branitelj i oštećeni.**
- (2) **U korist optuženog žalbu mogu podnijeti zakonski zastupnik, bračni, odnosno izvanbračni drug optuženog, roditelj ili dijete i posvojitelj odnosno posvojenik. Rok za žalbu i u tom slučaju teče od dana kad je optuženom ili njegovom branitelju dostavljen prijepis presude.**
- (3) **Tužitelj može podnijeti žalbu kako na štetu tako i u korist optuženog.**
- (4) **Oštećeni može pobijati presudu samo zbog odluke suda o troškovima kaznenog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu.**
- (5) **Žalbu može podnijeti i osoba čiji je predmet oduzet ili od koje je oduzeta imovinska korist pribavljena kaznenim djelom.**
- (6) **Branitelj i osobe iz stavka 2 ovog članka mogu podnijeti žalbu i bez osobite ovlasti optuženog, ali ne i protiv njegove volje - osim ako je optuženom izrečena kazna dugotrajnog zatvora.**

Članak 294

Odricanje i odustajanje od žalbe

- (1) Optuženi se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je presuda dostavljena. Optuženi se i prije toga može odreći prava na žalbu ako se tužitelj odrekao prava na žalbu, osim ako bi optuženi po presudi imao da izdržava kaznu zatvora. Do donošenja odluke vijeća Apelacijskog suda, optuženi može odustati od već podnesene žalbe.
- (2) Tužitelj se može odreći prava na žalbu od trenutka objavljivanja presude pa do isteka roka za podnošenje žalbe, a može do donošenja odluke vijeća Apelacijskog suda odustati od već podnesene žalbe.
- (3) Odricanje i odustajanje od žalbe ne može se opozvati.

Članak 295

Sadržaj žalbe i otklanjanje nedostataka žalbe

- (1) Žalba treba sadržavati:
- a) označenje presude protiv koje se podnosi žalba (naziv suda, broj i nadnevak presude),
 - b) osnovu za pobijanje presude,
 - c) obrazloženje žalbe,
 - d) prijedlog da se pobijena presuda potpuno ili djelomično ukine ili preinači,
 - e) potpis osobe koja podnosi žalbu.
- (2) Ako je žalbu podnio optuženi ili druga osoba iz članka 293 stavak 2 ovog zakona, a optuženi nema branitelja ili ako je žalbu podnio oštećeni koji nema opunomoćenika, a žalba nije sastavljena sukladno odredbama stavka 1 ovog članka, sud će pozvati žalitelja da u određenom roku dopuni žalbu pismenim podneskom ili usmeno na zapisniku kod suda. Ako žalitelj ne postupi po ovom pozivu, sud će odbaciti žalbu ako ne sadrži podatke iz stavka 1 točke b, c i e ovog članka, a ako žalba ne sadrži podatak iz stavka 1 točke a) ovog članka – odbacit će je ako se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Ako je žalba podnesena u korist optuženog, dostavit će se vijeću Apelacijskog suda ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbacit će se ako se to ne može utvrditi.
- (3) Ako je žalbu podnio oštećeni koji ima opunomoćenika ili tužitelj, a žalba ne sadrži podatke iz stavka 1 točke b, c i e ovog članka ili ako žalba ne sadrži podatak iz stavka 1 točka a) ovog članka, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi, žalba će se odbaciti. Žalba s ovim nedostacima podnesena u korist optuženog koji ima branitelja dostavit će se vijeću Apelacijskog suda ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbacit će se ako se to ne može utvrditi.
- (4) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi koji i pored dužne pažnje i opreza nisu mogli biti predstavljeni na glavnoj raspravi. Žalitelj je dužan navesti razloge zašto ih ranije nije iznio. Pozivajući se na nove činjenice, žalitelj je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze – dužan je navesti činjenice koje pomoću tih dokaza želi dokazati.

Članak 296 **Žalbene osnove**

Presuda se može pobijati:

- a) zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka,
- b) zbog povrede Kaznenog zakona,
- c) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- d) zbog odluke o kaznenopravnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnom zahtjevu, kao i zbog odluke o objavljivanju presude putem sredstava javnog informiranja.

Članak 297 **Bitne povrede odredaba kaznenog postupka**

(1) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji:

- a) ako je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude sudjelovao sudac koji nije sudjelovao na glavnoj raspravi ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja,
- b) ako je na glavnoj raspravi sudjelovao sudac koji se morao izuzeti,
- c) ako je glavna rasprava održana bez osobe čija je nazočnost na glavnoj raspravi po zakonu obvezna ili ako je optuženom, branitelju, ili oštećenom protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnoj raspravi upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tijek glavne rasprave,
- d) ako je povrijeđeno pravo na obranu,

- e) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnoj raspravi,
 - f) ako je sud povrijedio propise kaznenog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa,
 - g) ako je sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti,
 - h) ako sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe,
 - i) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda,
 - j) ako je optužba prekoračena,
 - k) ako je izreka presude nerazumljiva, proturječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.
- (2) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji i ako sud u tijeku glavne rasprave ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Članak 298 Povrede Kaznenog zakona

Povreda Kaznenog zakona postoji ako je Kazneni zakon povrijeđen u pitanju:

- a) da li je djelo za koje se optuženi goni kazneno djelo,
- b) postoje li okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost,
- c) postoje li okolnosti koje isključuju kazneno gonjenje, a osobito da li je nastupila zastara kaznenog gonjenja ili je gonjenje isključeno uslijed amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravomoćno presuđena,
- d) da li je u pogledu kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti,
- e) da li je odlukom o kazni ili uvjetnoj osudi, odnosno odlukom o mjeri sigurnosti ili o oduzimanju imovinske koristi prekoračena ovlast koju sud ima po zakonu,
- f) da li su pravilno primijenjene odredbe o uračunavanju pritvora i izdržane kazne.

Članak 299 Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

- (1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja kad je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio ili je nije utvrdio.
- (2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Članak 300 Odluke o kaznenopravnoj sankciji, troškovima postupka, imovinskopravnom zahtjevu i objavljivanju presude

- (1) Presuda se može pobijati zbog odluke o kazni i uvjetnoj osudi kad tom odlukom nije prekoračena zakonska ovlast, ali sud nije pravilno odmjerio kaznu s obzirom na okolnosti koje utječu da kazna bude veća ili manja i zbog toga što je sud primijenio ili nije primijenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobađanju od kazne, ili o uvjetnoj osudi, iako su za to postojali zakonski uvjeti.
- (2) Odluka o mjeri sigurnosti ili o oduzimanju imovinske koristi može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz članka 298 točka e ovog zakona, ali je sud nepravilno donio ovu odluku ili nije izrekao mjeru sigurnosti, odnosno oduzimanje imovinske koristi, iako su za to postojali zakonski uvjeti. Iz istih razloga može se pobijati odluka o troškovima kaznenog postupka.
- (3) Odluka o imovinskopravnom zahtjevu, kao i odluka o objavljivanju presude putem sredstava

javnog informiranja može se pobijati kad je sud o ovim pitanjima donio odluku suprotno zakonskim odredbama.

Članak 301 **Podnošenje žalbe**

- (1) Žalba se podnosi sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud, kao i za protivnu stranku i branitelja - radi davanja odgovora.
- (2) Nepravodobnu (članak 311) i nedopuštenu (članak 312) žalbu odbacit će rješenjem sudac, odnosno predsjednik vijeća.

Članak 302 **Odgovor na žalbu**

Primjerak žalbe dostavlja se protivnoj stranci i branitelju (članak 171) koji mogu u roku od osam dana od dana prijama podnijeti sudu odgovor na žalbu. Žalba i odgovor na žalbu, sa svim spisima i prijepisom zapisnika s glavne rasprave, dostavlja se Apelacijskom sudu.

Članak 303 **Sudac izvjestitelj**

- (1) Kad spis po žalbi stigne Apelacijskom sudu, predsjednik suda dostavlja spis predsjedniku vijeća koji određuje suca izvjestitelja.
- (2) Sudac izvjestitelj može, po potrebi, od suca, odnosno predsjednika vijeća koje je donijelo pobijenu presudu pribaviti izvješće o povredama odredaba kaznenog postupka, a može i provjeriti navode žalbe u pogledu novih dokaza i novih činjenica ili pribaviti potrebna izvješća ili spise.
- (3) Kada sudac izvjestitelj pripremi spis, predsjednik vijeća će zakazati sjednicu vijeća.

Članak 304 **Sjednica vijeća**

- (1) O sjednici vijeća obavijestit će se tužitelj, optuženi i njegov branitelj.
- (2) Ako se optuženi nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne, osigurat će se njegova nazočnost.
- (3) Sjednica vijeća počinje izlaganjem podnositelja žalbe, a nakon toga druga stranka izlaže odgovor na žalbu. Vijeće može od stranaka i branitelja koji su nazočni sjednici zatražiti potrebno objašnjenje u svezi sa žalbom i odgovorom na žalbu. Stranke i branitelj mogu predložiti da se pročitaju pojedini spisi i mogu, po dopuštenju predsjednika vijeća, dati dodatna objašnjenja za svoja stajališta iz žalbe, odnosno odgovora na žalbu ne ponavljajući ono što je sadržano u objašnjenjima.
- (4) Nedolazak stranaka i branitelja koji su uredno obaviješteni ne sprječava održavanje sjednice vijeća.
- (5) Na sjednici vijeća kojoj su nazočne stranke i branitelj, javnost se može isključiti samo pod uvjetima određenim ovim zakonom (članci od 235 do 237).
- (6) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima.
- (7) Rješenja iz članaka 311 i 312 ovog zakona mogu se donijeti i bez obavijesti stranaka i branitelja o sjednici vijeća.

Članak 305 **Odlučivanje u sjednici vijeća ili raspravi**

- (1) **Apelacijski sud donosi odluku u sjednici vijeća ili na osnovi održane rasprave.**

(2) Na pismenu izradu odluke donesene na sjednici vijeća primjenjuju se rokovi iz članka 289 stavka 1 ovog zakona.

Članak 306

Granice ispitivanja presude

Apelacijski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se ona pobija žalbom.

Članak 307

Zabrana reformatio in peius

Ako je podnesena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu.

Članak 308

Prošireni učinak žalbe

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede Kaznenog zakona podnesena u korist optuženog sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o kaznenopravnoj sankciji i o oduzimanju imovinske koristi (članak 300).

Članak 309

Beneficium cohaesionis

Ako vijeće Apelacijskog suda povodom ma čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženog od koristi i za kojeg od suoptuženih koji nije podnio žalbu ili je nije podnio u tom pravcu, postupit će po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

Članak 310

Odluke po žalbi

- (1) Apelacijski sud može u sjednici vijeća odbaciti žalbu kao nepravodobnu ili kao nedopuštenu ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu ili preinačiti prvostupanjsku presudu, ili ukinuti presudu i održati raspravu.
- (2) O svim žalbama protiv iste presude Apelacijski sud odlučuje jednom odlukom.

Članak 311

Odbacivanje žalbe kao nepravodobne

Žalba će se odbaciti rješenjem kao nepravodobna ako se utvrdi da je podnesena nakon proteka zakonskog roka za njezino podnošenje.

Članak 312

Odbacivanje žalbe kao nedopuštene

Žalba će se odbaciti rješenjem kao nedopuštena ako se utvrdi da je žalbu podnijela osoba koje nije ovlaštena za podnošenje žalbe ili osoba koja se odrekla prava na žalbu ili ako se utvrdi odustanak od žalbe ili da je poslije odustajanja ponovno podnesena žalba ili ako žalba po zakonu nije dopuštena.

Članak 313

Odbijanje žalbe

Apelacijski sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu kad utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija žalbom.

Članak 314

Preinačenje prvostupanjske presude

- (1) Apelacijski sud će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostupanjskoj presudi pravilno i potpuno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drugačija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz članka 297 stavak 1 točke f), g), h), i) i j) ovog zakona.**
- (2) Ako su se zbog preinačenja prvostupanjske presude stekli uvjeti da se odredi, odnosno ukine pritvor na temelju članka 138 stavci 1 i 2 ovog zakona, Apelacijski sud će o tome donijeti posebno rješenje protiv koga nije dopuštena žalba.**

Članak 315

Ukidanje prvostupanjske presude

- (1) Apelacijski sud će, uvažavajući žalbu, rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i odrediti održavanje rasprave ako utvrdi da:**
 - a) postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka, osim slučajeva iz članka 314 stavka 1 ovog zakona,**
 - b) je potrebno izvesti nove dokaze ili ponoviti već u prvostupanjskom postupku izvedene dokaze uslijed kojih je činjenično stanje pogrešno ili nepotpuno utvrđeno.**
- (2) Apelacijski sud može i djelomično ukinuti prvostupanjsku presudu, ako se pojedini dijelovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno presuđenje i u odnosu na taj dio održati raspravu.**
- (3) Ako se optuženi nalazi u pritvoru, Apelacijski sud će ispitati postoje li još razlozi za pritvor i donijet će rješenje o produženju ili ukidanju pritvora. Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba.**
- (4) Ako je optuženi u pritvoru, Apelacijski sud je dužan donijeti odluku najkasnije u roku od tri mjeseca, a u složenim predmetima najkasnije u roku od šest mjeseci od dana kada je primio spise.**

Članak 316

Obrazloženje odluke kojom se ukida prvostupanjska presuda

U obrazloženju presude, u dijelu kojim se ukida prvostupanjska presuda ili u rješenju kojim se ukida prvostupanjska presuda, navest će se samo kratki razlozi za ukidanje.

Članak 317

Rasprava pred Apelacijskim sudom

- (1) Odredbe koje se odnose na glavnu raspravu u prvostupanjskom postupku primjereno se primjenjuju i na raspravu pred Apelacijskim sudom.**
- (2) Ako Apelacijski sud ustanovi da je potrebno ponovno izvesti neki od već izvedenih dokaza u prvostupanjskom postupku, iskazi saslušanih svjedoka i vještaka i pismeni nalaz i mišljenje bit će prihvaćeni kao dokazi i mogu biti pročitani ili reproducirani ukoliko su ti svjedoci i vještaci prilikom svjedočenja bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branitelja, ili nisu bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branitelja iako im je to bilo omogućeno, kao i u slučaju ako je to ovim zakonom drugačije određeno, te ukoliko se radi o dokazima iz članka 261 stavka 2 točka e) ovog zakona.**

- (3) Ostale dokaze koji su pravilno izvedeni u prvostupanjskom postupku Apelacijski sud nije dužan ponovno izvoditi na raspravi, ali je obavezan određeno naznačiti koji su to dokazi i navesti da će oni biti uvršteni u dokazni materijal pri donošenju drugostupanjske odluke.

Odjeljak 1a. Žalba na drugostupanjsku presudu

Članak 317a Opća odredba

- (1) Protiv presude Apelacijskog suda dopuštena je žalba u slučaju:

- a) ako je vijeće preinačilo prvostupanjsku presudu kojom je optuženi oslobođen od optužbe i izreklo presudu kojom se optuženi oglašava krivim;
- b) ako je vijeće povodom žalbe na oslobađajuću presudu na raspravi donijelo presudu kojom se optuženi oglašava krivim.

- (2) O žalbi protiv drugostupanjske presude odlučuje Apelacijski sud u trećem stupnju.

- (3) Odredbe članka 309 ovog zakona primjenjivat će se i na suoptuženog koji nije izjavio žalbu protiv drugostupanjske odluke.

- (4) Pred ovim vijećem ne može se održati rasprava.

Odjeljak 2 - Žalba na rješenje

Članak 318 Dopuštenost žalbe na rješenje

- (1) Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju, stranke, branitelj i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena.
- (2) Rješenja koja se donose radi pripremanja glavne rasprave i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.

Članak 319 Opći rok za podnošenje žalbe

- (1) Žalba se podnosi Osnovnom sudu.
- (2) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, žalba na rješenje podnosi se u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja.

Članak 320 Suspenzivni učinak žalbe

Ako u ovom zakonu nije drugačije određeno, podnošenjem žalbe na rješenje odlaže se izvršenje rješenja protiv koga je podnesena žalba.

Članak 321 Odlučivanje o žalbi na rješenje

- (1) O žalbi protiv rješenja donesenog u prvom stupnju odlučuje Apelacijski sud, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) O žalbi protiv rješenja suca za prethodni postupak, odnosno suca za prethodno saslušanje, odlučuje Apelacijski sud, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (3) Odlučujući o žalbi Apelacijski sud može rješenjem odbaciti žalbu kao nepravodobnu ili kao nedopuštenu, odbiti žalbu kao neosnovanu ili uvažiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti i, po potrebi, predmet uputiti na ponovno odlučivanje.

Članak 322

Primjerena primjena odredbi o žalbi na prvostupanjsku presudu

Na postupak po žalbi na rješenje primjereno se primjenjuju odredbe članka 293, 295 i 301 stavak 2, članka 303 stavak 1 i članka 306, 307 i 309 ovog zakona.

Članak 323

Primjerena primjena odredaba ovog zakona i na druga rješenja

Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, odredbe članka 318 i 322 ovog zakona primjereno se primjenjuju i na sva ostala rješenja koja se donose po ovom zakonu.

GLAVA XXIV. IZVANREDNI PRAVNI LIJEK

Ponavljanje postupka

Članak 324

Opća odredba

Kazneni postupak koji je dovršen pravomoćnim rješenjem ili pravomoćnom presudom može se na zahtjev ovlaštene osobe ponoviti samo u slučajevima i pod uvjetima predviđenim u ovom zakonu.

Članak 324a

Nepravo ponavljanje kaznenog postupka

- (1) Pravomoćna presuda može se preinačiti i bez ponavljanja kaznenog postupka ako je u dvjema presudama ili u više presuda protiv istog osuđenog pravomoćno izrečeno više kazni, a nisu primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u stjecađu.**
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka sud će ovom presudom preinačiti ranije presude u pogledu odluka o kazni i izreći jedinstvenu kaznu. Za donošenje nove presude nadležan je prvostupanjski sud koji je sudio u stvari u kojoj je izrečena najstrožija vrsta kazne, a kod istovrsnih kazni – sud koji je izrekao najveću kaznu, a ako su kazne jednake – sud koji je posljednji izrekao kaznu.**
- (3) Novu presudu donosi vijeće Osnovnog suda na prijedlog tužitelja ili osuđenog, odnosno branitelja, a po saslušanju protivne stranke.**
- (4) Ako su u slučaju iz stavka 1 ovog članka prilikom izricanja kazne uzete u obzir i presude drugih sudova, ovjereni prijepis nove pravomoćne presude bit će dostavljen i tim sudovima.**

Članak 325

Nastavljanje kaznenog postupka

Ako je kazneni postupak rješenjem pravomoćno obustavljen ili je presudom optužba pravomoćno odbijena zato što nije bilo potrebnog odobrenja, postupak će se na zahtjev tužitelja nastaviti čim prestanu uzroci zbog kojih su donesene navedene odluke.

Članak 326

Ponavljanje postupka završenog pravomoćnim rješenjem

- (1) Ako je izvan slučajeva iz članka 325 ovog zakona kazneni postupak pravomoćno obustavljen prije početka glavne rasprave, na zahtjev tužitelja može da se dopusti ponavljanje kaznenog postupka ako se podnesu novi dokazi na temelju kojih se sud može uvjeriti da su se stekli uvjeti za ponovno pokretanje kaznenog postupka.
- (2) Kazneni postupak pravomoćno obustavljen do početka glavne rasprave može se ponoviti kad je tužitelj odustao od gonjenja, ako se dokaže da je do odustanka došlo uslijed kaznenog djela zlorabe službenog položaja tužitelja. U pogledu dokazivanja kaznenog djela tužitelja primjenjivat će se odredbe članka 327 stavka 2 ovog zakona.

Članak 327

Ponavljanje postupka u korist osuđenog

- (1) Kazneni postupak završen pravomoćnom presudom može se ponoviti u korist osuđenog:
 - a) ako se dokaže da je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača;
 - b) ako se dokaže da je do presude došlo uslijed kaznenog djela suca ili osobe koja je vršila istražne radnje;
 - c) ako se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji i pored dužne pozornosti i opreza nisu mogli biti predstavljeni na glavnoj raspravi, a koji su sami za sebe ili u svezi s ranijim dokazima podobni da prouzrokuju oslobađanje osobe koja je bila osuđena ili njezinu osudu po blažem kaznenom zakonu;
 - d) ako je neka osoba za isto kazneno djelo više puta osuđena ili ako je više osoba osuđeno zbog istog djela koje je mogla učiniti samo jedna osoba ili neka od njih;
 - e) ako se u slučaju osude za produženo kazneno djelo ili za drugo kazneno djelo koje po zakonu obuhvaća više istovrsnih ili više raznovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji ukazuju da osuđeni nije učinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje ovih činjenica bi bilo od bitnog utjecaja na odmjerenje kazne;
 - f) ako Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Dom za ljudska prava ili Europski sud za ljudska prava utvrdi da su u tijeku postupka kršena ljudska prava i osnovne slobode i ako je presuda zasnovana na tom kršenju.
- (2) U slučajevima iz stavka 1 točke a) i b) ovog članka mora se pravomoćnom presudom dokazati da su navedene osobe oglasene krivim za odnosna kaznena djela. Ako se postupak protiv ovih osoba ne može provesti zbog toga što su preminule ili što postoje okolnosti koje isključuju kazneno gonjenje, činjenice iz stavka 1 točke a) i b) ovog članka mogu se utvrditi i drugim dokazima.

Članak 328

Ponavljanje postupka na štetu optuženog

- (1) Kazneni postupak se može ponoviti na štetu optuženog ako je presuda kojom se optužba odbija donesena zbog odustanka tužitelja od optužbe, a dokaže se da je do ovog odustanka došlo uslijed kaznenog djela korupcije ili kaznenog djela protiv službene i druge dužnosti tužitelja.
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka primjenjuju se odredbe članka 327 stavak 2 ovog zakona.

Članak 329

Osobe ovlaštene na podnošenje zahtjeva

- (1) Zahtjev za ponavljanje kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj, a poslije smrti osuđenog zahtjev u njegovu korist mogu podnijeti tužitelj i osobe iz članka 293 stavka 2 ovog zakona.
- (2) Zahtjev za ponavljanje kaznenog postupka u korist osuđenog može se podnijeti i pošto je osuđeni izdržao kaznu, i bez obzira na zastaru, amnestiju ili pomilovanje.

- (3) Ako sud sazna da postoji razlog za ponavljanje kaznenog postupka, obavijestit će o tome osuđenog, odnosno osobu koja je ovlaštena da u korist osuđenog podnese zahtjev.

Članak 330

Postupanje po zahtjevu

- (1) O zahtjevu za ponavljanje kaznenog postupka odlučuje vijeće Osnovnog suda.
- (2) U zahtjevu se mora navesti po kojoj se zakonskoj osnovi traži ponavljanje i kojim se dokazima potkrjepljuju činjenice na kojima se zahtjev zasniva. Ako zahtjev ne sadrži ove podatke, sud će pozvati podnositelja da u određenom roku zahtjev dopuni.
- (3) Prilikom rješavanja o zahtjevu, u vijeću ne će sudjelovati sudac koji je sudjelovao u donošenju presude u ranijem postupku.

Članak 331

Odlučivanje o zahtjevu

- (1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti ako na temelju samog zahtjeva i spisa ranijeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba ili da nema zakonskih uvjeta za ponavljanje postupka ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev zasniva već bili izneseni u ranijem zahtjevu za ponavljanje postupka koji je odbijen pravomoćnim rješenjem suda ili da činjenice i dokazi očito nisu podobni da se na temelju njih dopusti ponavljanje ili da podnositelj zahtjeva nije postupio po članku 330 stavku 2 ovog zakona.
- (2) Ako sud ne odbaci zahtjev, dostavit će se prijepis zahtjeva protivnoj stranci koja ima pravo u roku od osam dana odgovoriti na zahtjev. Kad sudu stigne odgovor na zahtjev ili kad protekne rok za davanje odgovora, predsjednik vijeća odredit će da se izvide činjenice i pribave dokazi na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.
- (3) Poslije provedenih izviđaja sud će rješenjem odmah odlučiti o zahtjevu za ponavljanje postupka na način iz članka 332 stavka 2 ovog članka.

Članak 332

Dopuštenje za ponavljanje postupka

- (1) Sud će, ako ne odredi da se izviđaj dopuni, na temelju rezultata izviđaja zahtjev uvažiti i dopustiti ponavljanje kaznenog postupka ili će zahtjev odbiti, ako novi dokazi nisu podobni da dovedu do ponavljanja kaznenog postupka.
- (2) Ako sud nađe da razlozi zbog kojih je dopustio ponavljanje postupka u korist optuženog postoje i za kojeg od suoptuženih koji nije podnio zahtjev za ponavljanje postupka, postupit će po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.
- (3) U rješenju kojim se dopušta ponavljanje kaznenog postupka sud će odlučiti da se odmah zakaže nova glavna rasprava.
- (4) Ako je zahtjev za ponavljanje kaznenog postupka podnesen u korist osuđenog, a sud smatra s obzirom na podnesene dokaze da osuđeni može u ponovljenom postupku biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne imao pustiti na slobodu, ili da može biti oslobođen od optužbe ili da optužba može biti odbijena - odredit će da se izvršenje presude odloži, odnosno prekine.
- (5) Kad rješenje kojim se dopušta ponavljanje kaznenog postupka postane pravomoćno, obustavit će se izvršenje kazne, ali će sud, po prijedlogu tužitelja, odrediti pritvor ako postoje uvjeti iz članka 132 ovog zakona.

Članak 333

Pravila ponovljenog postupka

- (1) Na ponovljeni postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopušteno ponavljanje kaznenog postupka, primjenjuju se iste odredbe kao i na prethodni postupak. U ponovljenom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u prethodnom postupku.
- (2) Ako se ponovljeni postupak obustavi do početka glavne rasprave, sud će rješenjem o obustavljanju postupka ukinuti i raniju presudu.
- (3) Kad sud u ponovljenom postupku donese presudu, izreći će da se prethodna presuda djelomično ili u cjelini stavlja izvan snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženom uračunati izdržanu kaznu, a ako je ponavljanje određeno samo za neko od djela za koje je optuženi bio osuđen, sud će izreći novu jedinstvenu kaznu.
- (4) Sud je u ponovljenom postupku vezan zabranom iz članka 307 ovog zakona.

III. POSEBNI POSTUPCI

GLAVA XXV. POSTUPAK ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA

Članak 334 **Opća odredba**

- (1) Za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom, a za koje je prikupio dovoljno dokaza koji pružaju osnovu za tvrdnju da je osumnjičeni učinio kazneno djelo, tužitelj može u optužnici zatražiti od suda da izda kazneni nalog - u kojem će optuženom izreći određenu kaznenopravnu sankciju ili mjeru bez provođenja glavne rasprave.
- (2) Tužitelj može zatražiti izricanje jedne ili više sljedećih kaznenopravnih sankcija: novčanu kaznu, uvjetnu osudu ili mjeru sigurnosti: zabranu obavljanja određenih poziva, djelatnosti ili dužnosti ili oduzimanje predmeta, kao i mjeru oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.
- (3) Izricanje novčane kazne može se zatražiti u visini koja ne može biti veća od 50 000 KM.

Članak 335 **Neprihvatanje zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga**

- (1) Sudac će odbaciti zahtjev za izdavanje kaznenog naloga ako ustanovi da postoji osnova za spajanje postupka iz članka 25 ovog zakona, ako se radi o kaznenom djelu za koje se takav zahtjev ne može postaviti ili ako je tužitelj zatražio izricanje kaznenopravne sankcije ili mjere koja po zakonu nije dopuštena.
- (2) O žalbi tužitelja protiv rješenja o odbačaju odlučuje Apelacijski sud u roku od 48 sati.
- (3) Ako sudac smatra da podatci u optužnici ne pružaju dovoljno osnovu za izdavanje kaznenog naloga ili da se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge kaznene sankcije ili mjere, a ne one koju je zatražio tužitelj, postupit će s optužnicom kao da je podnesena na potvrdu i postupiti sukladno članku 228 ovog zakona.

Članak 336 **Prihvatanje zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga**

- (1) Ako se složi za zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga, sudac će potvrditi optužnicu i zakazati saslušanje optuženog bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana potvrđivanja optužnice.

- (2) Na saslušanju je potrebna nazočnost stranaka i branitelja. U slučaju njihovog nedolaska, bit će primijenjene odredbe članaka 245, 246 i 248 ovog zakona.
- (3) Prilikom saslušanja sudac će:
- a) utvrditi da li je poštovano pravo optuženog da ga zastupa branitelj,
 - b) utvrditi da li je optuženi razumio optužnicu i zahtjev tužitelja za izricanje kaznenopravne sankcije ili mjere,
 - c) pozvati tužitelja da upozna optuženog sa sadržajem dokaza koje je prikupio tužitelj i pozvati ga na davanje izjave o predloženim dokazima,
 - d) pozvati optuženog da se izjasni o krivnji,
 - e) pozvati optuženog da se izjasni o predloženoj kaznenopravnoj sankciji ili mjeri.

Članak 337

Izdavanje kaznenog naloga

- (1) Ako optuženi izjavi da nije kriv ili stavi prigovor na optužnicu, sudac će proslijediti optužnicu radi zakazivanja glavne rasprave, sukladno ovom zakonu. Glavna rasprava bit će zakazana u roku od 30 dana.
- (2) Ako optuženi izjavi da je kriv i da prihvaća kaznenopravnu sankciju ili mjeru predloženu u optužnici, sudac će prvo utvrditi krivnju i onda presudom izdati kazneni nalog sukladno optužnici.

Članak 338

Sadržaj presude kojom se izdaje kazneni nalog i pravo na žalbu

- (1) Presuda kojom se izdaje kazneni nalog sadrži podatke iz članka 285 ovog zakona.
- (2) U obrazloženju presude iz stavka 1 ovog članka ukratko se navode razlozi koji opravdavaju izricanje presude kojom se izdaje kazneni nalog.
- (3) Protiv presude iz stavka 1 ovog članka dopuštena je žalba u roku od osam dana od dana dostavljanja presude.

Članak 339

Dostavljanje presude kojom se izdaje kazneni nalog

- (1) Presuda kojom se izdaje kazneni nalog dostavlja se optuženom, njegovom branitelju i tužitelju.
- (2) Plaćanje novčane kazne prije isteka roka za podnošenje žalbe ne smatra se odricanjem od prava na žalbu.

GLAVA XXVI. BRISANA ZAKONOM O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH BROJ:9/13).

Članak 340

Članak 340 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 341

Članak 341 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 342

Članak 342 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 343

Članak 343 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 344

Članak 344 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 345

Članak 345 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 346

Članak 346 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 347

Članak 347 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 348

Članak 348 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 349

Članak 349 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 350

Članak 350 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 351

Članak 351 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 352

Članak 352 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 353

Članak 353 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 354

Članak 354 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 355

Članak 355 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 356

Članak 356 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 357

Članak 357 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 358

Članak 358 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 359

Članak 359 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 360

Članak 360 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 361

Članak 361 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 362

Članak 362 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 363

Članak 363 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 364

Članak 364 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 365

Članak 365 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 366

Članak 366 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 367

Članak 367 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 368

Članak 368 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 369

Članak 369 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 370

Članak 370 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 371

Članak 371 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 372

Članak 372 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 373

Članak 373 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

Članak 374

Članak 374 brisan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj:9/13).

GLAVA XXVII. POSTUPAK PROTIV PRAVNIH OSOBA

Članak 375 Jedinstvenost postupka

- (1) Zbog istog kaznenog djela, protiv pravne osobe se, u pravilu, pokreće i vodi kazneni postupak zajedno s postupkom protiv učinitelja.
- (2) Postupak samo protiv pravne osobe se može pokrenuti, odnosno voditi kada protiv učinitelja kazneni postupak nije moguće pokrenuti, odnosno voditi iz zakonom propisanih razloga ili ako je protiv njega kazneni postupak već proveden.
- (3) U jedinstvenom postupku se protiv optužene pravne osobe i optuženog podiže jedna optužnica i izriče jedna presuda.

Članak 376 Svrishodnost pokretanja kaznenog postupka

Tužitelj može odlučiti da protiv pravne osobe ne zahtijeva pokretanje kaznenog postupka kada okolnosti slučaja ukazuju da to ne bi bilo svrishodno, jer je doprinos pravne osobe učinjenju kaznenog djela bio neznatan ili pravna osoba nema imovine ili ima tako malo imovine da ne bi bila dovoljna ni za pokriće troškova postupka ili ako je protiv pravne osobe započet stečajni postupak ili kada je učinitelj kaznenog djela jedini vlasnik pravne osobe protiv koje bi se kazneni postupak inače pokrenuo.

Članak 377 Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku

- (1) Svaka pravna osoba u kaznenom postupku mora imati svoga zastupnika, koji je ovlašten za poduzimanje svih radnji za koje je po ovom zakonu ovlašten osumnjičeni, odnosno optuženi i osuđeni.
- (2) Pravna osoba u kaznenom postupku može imati samo jednoga zastupnika.
- (3) Sud mora svaki put utvrditi identitet zastupnika pravne osobe i njegovu ovlast za zastupanje.

Članak 378 Određivanje zastupnika

- (1) Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku je onaj tko je ovlašten da zastupa pravnu osobu po zakonu, aktu nadležnog državnog organa ili po statutu, aktu o osnivanju ili drugom aktu pravne osobe.
- (2) Zastupnik može ovlastiti za zastupanje nekoga drugog. Ovlast mora biti dana pismeno ili usmeno na zapisnik kod suda.
- (3) Kada je prije pravomoćnog dovršenja kaznenog postupka pravna osoba prestala postojati, zastupnika će joj odrediti sud.

Članak 379 Izuzeće zastupnika

- (1) Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku ne može biti osoba koja je pozvana kao svjedok.
- (2) Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku ne može biti osoba protiv koje teče postupak zbog istog kaznenog djela, osim ako je jedini član pravne osobe.
- (3) U slučaju iz stavaka 1 i 2 ovog članka sud će pozvati pravnu osobu da nadležni organ te pravne osobe u određenom roku odredi drugog zastupnika i o tome pismeno obavijesti sud. U suprotnom će zastupnika odrediti sud.

Članak 380

Dostavljanje pismena

Pismena, namijenjena pravnoj osobi, dostavljaju se i pravnoj osobi i zastupniku.

Članak 381

Troškovi zastupnika

Troškovi zastupnika pravne osobe u kaznenom postupku su troškovi kaznenog postupka. Troškovi za zastupnika postavljenog na temelju članka 378 i 379 ovog zakona unaprijed se isplaćuju iz sredstava organa koji vodi kazneni postupak samo ako pravna osoba nema sredstava.

Članak 382

Branitelj pravne osobe u kaznenom postupku

- (1) Pravna osoba može, pored zastupnika, imati branitelja.
- (2) Pravna i fizička osoba, kao i osumnjičeni, odnosno optuženi, ne mogu imati istog branitelja.

Članak 383

Sadržaj optužnice

Optužnica protiv pravne osobe u kaznenom postupku, pored sadržaja propisanih ovim zakonom, sadrži naziv pod kojim pravna osoba, sukladno s propisima, nastupa u pravnom prometu, sjedište pravne osobe, opis kaznenog djela i osnovu odgovornosti pravne osobe.

Članak 384

Saslušanje i završna riječ

- (1) Na glavnoj raspravi se prvo saslušava optuženi, a potom zastupnik pravne osobe.
- (2) Po završenom dokaznom postupku, kao i završnoj riječi tužitelja i oštećenog, sudac, odnosno predsjednik vijeća daje riječ branitelju, zatim zastupniku pravne osobe, te branitelju optuženog, i na kraju optuženom.

Članak 385

Presuda pravnoj osobi

Pored sadržaja propisanog u članku 285 ovog zakona, pisana presuda pravnoj osobi mora sadržavati:

- a) u uvodu presude - naziv pod kojim pravna osoba sukladno s propisima nastupa u pravnom prometu i sjedište pravne osobe, kao i ime i prezime zastupnika pravne osobe koji je bio nazočan na glavnoj raspravi;
- b) u izreci presude - naziv pod kojim pravna osoba sukladno s propisima nastupa u pravnom prometu i sjedište pravne osobe, kao i zakonski propis po kojem je optužena, po kojem se oslobađa optužbe za to djelo ili po kojem se optužba odbija.

Članak 386

Mjera osiguranja

- (1) Za osiguranje izvršenja kazne, oduzimanja imovine ili oduzimanja imovinske koristi, sud može, na prijedlog tužitelja, protiv pravne osobe u kaznenom postupku odrediti privremeno osiguranje. U ovom slučaju primjereno se primjenjuju odredbe članka 202 ovog zakona.
- (2) Ako postoji opravdana bojazan da će u okviru optužene pravne osobe biti ponovljeno djelo i da će za njega biti odgovorna pravna osoba ili se sa učinjenjem djela prijeti, sud može u istom postupku,

osim mjera iz stavka 1 ovog članka, pravnoj osobi zabraniti obavljanje jedne ili više određenih djelatnosti na određeno vrijeme.

- (3) Kada je protiv pravne osobe pokrenut kazneni postupak, sud može, na prijedlog tužitelja ili po službenoj dužnosti, zabraniti statusne promjene pravne osobe koje bi za posljedicu imale brisanje pravne osobe iz sudskog registra. Odluka o ovoj zabrani se upisuje u sudski registar.

Članak 387

Primjena ostalih odredbi ovog zakona

Ako drugačije nije određeno, u kaznenom postupku protiv pravne osobe primjereno se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog zakona, čak i u slučaju ako se postupak vodi samo protiv pravne osobe.

GLAVA XXVIII. POSTUPAK ZA PRIMJENU MJERA SIGURNOSTI, ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KAZNENIM DJELOM I ZA OPOZIVANJE UVJETNE OSUDE

Članak 388

Prekid postupka u slučaju nastupanja duševne bolesti

- (1) Ako je kod optuženog nakon učinjenja kaznenog djela nastupila takva duševna bolest da nije sposoban sudjelovati u postupku sud će rješenjem, nakon psihijatrijskog vještačenja, prekinuti postupak i optuženog uputiti organu nadležnom za pitanja socijalne skrbi.
- (2) Kada se zdravstveno stanje optuženog poboljša u mjeri da je sposoban sudjelovati u postupku, kazneni postupak će se nastaviti.
- (3) Ako tijekom prekida postupka nastupi zastara kaznenog gonjenja, sud će donijeti rješenje o obustavi postupka.

Članak 389

Postupak u slučaju neuračunljivosti

- (1) Ako je osumnjičeni učinio protupravno djelo u stanju neuračunljivosti i postoje zakonom određeni uvjeti za određivanje prisilnog smještaja osobe s težim duševnim smetnjama u zdravstvenu ustanovu, tužitelj će u optužnici postaviti prijedlog da sud utvrdi da je osumnjičeni učinio protupravno djelo u stanju neuračunljivosti, kao i da mu se privremeno odredi prisilni smještaj u zdravstvenoj ustanovi uz obavještanje zdravstvene ustanove.
- (2) Protiv osumnjičenog, odnosno optuženog iz stavka 1 ovog članka na obrazloženi prijedlog tužitelja može se odrediti pritvor iz razloga iz članka 132 ovog zakona. Ako je pritvor protiv osumnjičenog određen ili produljen, izvršava se u zdravstvenoj ustanovi i može trajati dok postoje razlozi iz članka 132 ovog zakona, ali ne dulje od rokova iz članka 135 i članka 137 stavaka 2 i 3 ovog zakona, odnosno pravomoćnog rješenja o privremenom određivanju prisilnog smještaja.
- (3) Ako sud nakon provedene glavne rasprave utvrdi da je optuženi učinio protupravno djelo u stanju neuračunljivosti, donijet će presudu kojom se utvrđuje da je optuženi učinio protupravno djelo u stanju neuračunljivosti i posebnim rješenjem će mu se privremeno odrediti prisilni smještaj u zdravstvenoj ustanovi u trajanju od šest mjeseci. Protiv rješenja dopuštena je žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.
- (4) Po pravomoćnosti rješenja iz stavka 3 ovog članka, tužitelj će, sukladno s posebnim zakonom kojim se regulira pitanje zaštite ovih osoba, nadležnom sudu dostaviti obavijest za pokretanje postupka o prisilnom smještaju teško duševno bolesne osobe u zdravstvenu

- ustanovu. Uz ovu obavijest bit će dostavljena medicinska dokumentacija i pravomoćno rješenje o privremenom određivanju prisilnog smještaja u zdravstvenu ustanovu.
- (5) Ako u tijeku glavne rasprave izvedeni dokazi ukazuju da je optuženi počinio protupravno djelo u stanju uračunljivosti, smanjene uračunljivosti ili bitno smanjene uračunljivosti, tužitelj će odustati od podnesenih prijedloga iz stavka 1 ovog članka, nastaviti postupak i izmijeniti optužnicu. U slučaju kad se radi o smanjenoj ili bitno smanjenoj uračunljivosti, tužitelj može predložiti izricanje mjere sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja, koja se izriče uz neku drugu kaznenopravnu sankciju.
 - (6) Ako sud utvrdi da optuženi u vrijeme počinjenja djela nije bio u stanju neuračunljivosti, a tužitelj ne odustane od prijedloga iz stavka 1 ovog članka, sud će donijeti presudu kojom se optužba odbija.
 - (7) Poslije podnošenja prijedloga iz stavka 1 ovog članka, osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branitelja.

Članak 390

Postupak u slučaju obveznog liječenja od ovisnosti

- (1) O primjeni mjere sigurnosti obveznog liječenja od ovisnosti, sud odlučuje pošto pribavi nalaz i mišljenje vještaka. U svojem nalazu i mišljenju vještak se treba izjasniti i o mogućnostima za liječenje optuženog.
- (2) Ako je pri izricanju uvjetne osude učinitelju određeno liječenje na slobodi, a on se nije podvrgao liječenju ili ga je samovoljno napustio, sud može, po službenoj dužnosti ili na prijedlog ustanove u kojoj se učinitelj liječio ili je trebalo da se liječi, a po saslušanju tužitelja i učinitelja da odredi opozivanje uvjetne osude ili prisilno izvršenje sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti. Prije donošenja odluke sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje liječnika.

Članak 391

Oduzimanje predmeta

- (1) Predmeti koji se po KZ Brčko distrikta BiH moraju oduzeti, oduzet će se i kad se kazneni postupak ne završi presudom kojom se optuženi proglašava krivim, ako to zahtijevaju interesi opće sigurnosti i interesi morala, o čemu se donosi posebno rješenje.
- (2) Rješenje iz stavka 1 ovog članka donosi sudac, odnosno vijeće u trenutku kad je postupak završen, odnosno kad je obustavljen.
- (3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stavka 1 ovog članka donosi sudac, odnosno vijeće i kad je u presudi kojom je optuženi proglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.
- (4) Ovjereni prijepis rješenja o oduzimanju predmeta dostavit će se vlasniku predmeta ako je vlasnik poznat.
- (5) Protiv rješenja iz stavaka od 1 do 3 ovog članka, vlasnik predmeta ima pravo na žalbu zbog nepostojanja zakonske osnove za oduzimanje predmeta.

Članak 392

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

- (1) Imovinska korist pribavljena kaznenim djelom utvrđuje se u kaznenom postupku po službenoj dužnosti.
- (2) Tužitelj je u tijeku postupka dužan prikupljati dokaze i izviđati okolnosti koje su od važnosti za utvrđivanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.
- (3) Ako je oštećeni podnio imovinskopravni zahtjev u pogledu povrata predmeta pribavljenih kaznenim djelom, odnosno u pogledu novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Članak 393

Postupak oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

- (1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, osoba na koju je imovinska korist prenesena, kao i predstavnik pravne osobe pozvat će se na glavnu raspravu radi saslušanja. Pozivom će se upozoriti da će se postupak provesti bez njihove nazočnosti.
- (2) Predstavnik pravne osobe saslušat će se na glavnoj raspravi poslije optuženog. Na isti način postupit će se u odnosu na osobu na koju je imovinska korist prenesena, ako nije pozvana kao svjedok.
- (3) Osoba na koju je imovinska korist prenesena, kao i predstavnik pravne osobe ovlašten je da u svezi s utvrđivanjem imovinske koristi predlaže dokaze i da, po dopuštenju suca, odnosno predsjednika vijeća, postavlja pitanja optuženom, svjedocima i vještacima.
- (4) Isključenje javnosti na glavnoj raspravi ne odnosi se na osobu na koju je imovinska korist prenesena ni na predstavnika pravne osobe.
- (5) Ako sud u tijeku glavne rasprave utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi, prekinut će glavnu raspravu i pozvat će osobu na koju je imovinska korist prenesena, kao i predstavnika pravne osobe.

Članak 394

Utvrđivanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

Sud će visinu iznosa imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom utvrditi po slobodnoj ocjeni ako bi inače njezino utvrđivanje bilo povezano s nerazmjernim poteškoćama ili sa znatnim odugovlačenjem postupka.

Članak 395

Privremene mjere osiguranja

Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, sud će po službenoj dužnosti po odredbama koje važe za izvršni postupak odrediti privremene mjere osiguranja. U takvom slučaju primjereno se primjenjuju odredbe članka 202 ovog zakona.

Članak 396

Sadržaj odluke kojom se izriče mjera oduzimanja imovinske koristi

- (1) Oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom sud može izreći u presudi kojom se optuženi oglašava krivim i u rješenju o primjeni odgojne mjere, kao i u postupku iz članka 389 ovog zakona.
- (2) U izreci presude ili rješenja sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.
- (3) Ovjereni prijepis presude, odnosno rješenja dostavlja se i osobi na koju je imovinska korist prenesena, kao i predstavniku pravne osobe ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od te osobe.

Članak 397

Zahtjev za ponavljanje postupka u pogledu mjere oduzimanja imovinske koristi

Osoba iz članka 393 ovog zakona može podnijeti zahtjev za ponavljanje kaznenog postupka u pogledu odluke o oduzimanju imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

Članak 398

Primjerena primjena odredaba ovog zakona o žalbi

Odredbe članka 294 stavaka 2 i 3 i članka 302 i 317 ovog zakona primjereno se primjenjuju na žalbu protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Članak 399

Primjerena primjena ostalih odredaba ovog zakona

Ako odredbama ove glave nije što drugo predviđeno, u pogledu postupka za primjenu mjera sigurnosti ili za oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, primjereno se primjenjuju ostale odgovarajuće odredbe ovog zakona.

Članak 400

Postupak opozivanja uvjetne osude

- (1) Kad je u uvjetnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđeni ne vrati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, ne nadoknadi štetu ili ne ispunio druge obveze, a osuđeni u određenom roku nije ispunio te obveze, sud će provesti postupak za opozivanje uvjetne osude na prijedlog tužitelja ili po službenoj dužnosti.
- (2) Sud je obvezan zakazati saslušanje radi utvrđivanja činjenica, na koje će pozvati tužitelja, osuđenog i oštećenog.
- (3) Ako sud utvrdi da osuđeni nije ispunio obvezu koja mu je bila određena presudom, donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu osudu i odrediti da se utvrđena kazna izvrši ili produžiti rok za ispunjavanje obveze ili je zamijeniti drugom odgovarajućom obvezom ili osloboditi osuđenog ispunjavanja izrečene obveze. Ako sud nađe da nema osnove za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak za opozivanje uvjetne osude.

GLAVA XXIX. POSTUPAK ZA DONOŠENJE ODLUKE O BRISANJU OSUDE ILI PRESTANKU MJERA SIGURNOSTI I PRAVNIH POSLJEDICA OSUDE

Članak 401

Rješenje o brisanju osude

- (1) Kad po zakonu brisanje osude nastupa protekom određenog vremena i pod uvjetom da osuđeni u tom vremenu ne učini novo kazneno djelo, rješenje o brisanju osude donosi po službenoj dužnosti organ nadležan za vođenje poslova kaznene evidencije.
- (2) Prije donošenja rješenja o brisanju osude izvršit će se potrebna provjeravanja, a osobito će se prikupiti podatci o tome da li je protiv osuđenog u tijeku kazneni postupak za neko novo kazneno djelo učinjeno prije isteka roka predviđenog za brisanje osude.

Članak 402

Prijedlog osuđenog za brisanje osude

- (1) Ako nadležni organ ne donese rješenje o brisanju osude, osuđeni može tražiti da se utvrdi da je brisanje osude nastupilo po zakonu.
- (2) Ako nadležni organ ne postupi po zahtjevu osuđenog u roku od 30 dana od dana prijama zahtjeva, osuđeni može tražiti da sud donese rješenje o brisanju osude.

Članak 403

Sudsko brisanje uvjetne osude

Ako uvjetna osuda ne bude opozvana ni poslije jedne godine od dana protoka vremena provjeravanja, sud će donijeti rješenje kojim se utvrđuje brisanje uvjetne osude. Ovo rješenje dostavit će se osuđenom, tužitelju i organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

Članak 404

Postupak brisanja osude na temelju sudske odluke

- (1) Postupak za brisanje osude primjereno odredbama KZ Brčko distrikta BiH na temelju sudske odluke pokreće se na molbu osuđenog.
- (2) Molba se podnosi sudu.
- (3) Sudac koji za to bude određen, zakazat će i provesti saslušanje tužitelja i osuđenog.
- (4) Sudac može o ponašanju osuđenog zatražiti izvješće od policijskog organa, a može takvo izvješće tražiti i od uprave ustanove u kojoj je osuđeni izdržavao kaznu.
- (5) Podnositelj molbe i tužitelj mogu podnijeti žalbu protiv odluke suda po molbi za brisanje osude.
- (6) Ako sud odbije molbu zato što osuđeni svojim ponašanjem nije zaslužio brisanje osude, osuđeni može molbu ponoviti po isteku jedne godine od dana pravomoćnosti rješenja o odbijanju molbe.

Članak 405

Uvjerenje o kaznenoj evidenciji

U uvjerenju koje se građanima izdaje na temelju podataka iz kaznene evidencije, brisana osuda i brisane pravne posljedice osude ne smiju se spominjati.

Članak 406

Molba i postupak prestanka mjere sigurnosti

- (1) Molba za prestanak primjene mjera sigurnosti propisanih u KZ Brčko distrikta BiH i drugih mjera propisanih zakonom podnosi se sudu.
- (2) Sudac koji za to bude određen će prethodno ispitati je li proteklo potrebno vrijeme po zakonu, a zatim će zakazati i provesti saslušanja - radi utvrđivanja činjenica na koje se podnositelj molbe poziva. Sudac će pozvati tužitelja i podnositelja molbe.
- (3) Sudac iz stavka 2 ovog članka može da zahtijeva izvješće o ponašanju osuđenog od policijskog organa, odnosno od ustanove u kojoj je osuđeni izdržao kaznu.
- (4) U slučaju odbijanja molbe, nova molba se ne može podnijeti prije isteka roka od jedne godine od dana pravomoćnosti rješenja o odbijanju ranije molbe.

GLAVA XXX. POSTUPAK ZA PRUŽANJE MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI I IZVRŠENJE MEĐUNARODNIH UGOVORA U KAZNENOPRAVNIM STVARIMA

Članak 407

Opća odredba

Međunarodna kaznenopravna pomoć pruža se po odredbama ovog zakona, ukoliko zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno.

Članak 408

Upućivanje molbe za pravnu pomoć

Molbe sudova Brčko distrikta BiH, odnosno tužitelja za pravnu pomoć u kaznenim predmetima dostavljaju se inozemnim organima diplomatskim putem, tako što sudovi, odnosno tužitelj molbe dostavljaju Pravosudnom povjerenstvu Brčko distrikta BiH, koje ih dostavlja nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine.

Članak 409

Postupanje po molbi inozemnih organa

- (1) Kada Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH primi molbu inozemnog organa za pravnu pomoć, putem nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine dužno je molbu dostaviti sudu, odnosno tužitelju.
- (2) O dopuštenosti i načinu izvršenja radnje koja je predmet molbe inozemnog organa, odlučuje sud, odnosno tužitelj po zakonima Bosne i Hercegovine i sukladno svojoj nadležnosti.

Članak 410

Izvršenje presude inozemnog suda

- (1) Sud ne će postupiti po molbi inozemnog organa kojom se traži izvršenje kaznene presude inozemnog suda.
- (2) Iznimno od odredbe stavka 1 ovog članka, sud će izvršiti inozemnu pravomoćnu presudu u odnosu na sankciju koju je izrekao inozemni sud ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom, i ako sankciju izrekne i sud prema kaznenom zakonodavstvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Osnovni sud donosi presudu u vijeću sastavljenom od tri suca. O sjednici vijeća obavijestit će se tužitelj, osuđeni i branitelj.
- (4) U izreku presude iz stavka 3 ovog članka, sud će unijeti potpunu izreku i naziv suda iz inozemne presude i izreći će sankciju. U obrazloženju presude iznijet će razloge kojima se rukovodio prilikom izricanja sankcije.
- (5) Protiv presude iz stavka 4 ovog članka mogu izjaviti žalbu tužitelj i osuđeni ili njegov branitelj, sukladno s odredbama ovog zakona.
- (6) Ako strani državljanin osuđen od tuzemnog suda ili osoba ovlaštena ugovorom, podnese molbu sudu da osuđeni izdržava kaznu u svojoj zemlji, sud će postupiti po međunarodnom ugovoru.
- (7) Organizaciju i troškove prijevoza osuđene osobe iz strane države snosi Ministarstvo pravde BiH.

Članak 411

Centralizacija podataka

O kaznenim djelima pravljenja i stavljanja u opticaj krivotvorenog novca, neovlaštene proizvodnje, prerađivanja i prodaje opojnih droga i otrova, trgovine bijelim robljem, proizvodnje i rasturanja pornografskih spisa, kao i o drugim kaznenim djelima u pogledu kojih se međunarodnim ugovorima predviđa centralizacija podataka, sud je dužan - bez odlaganja, dostaviti, putem Pravosudnog povjerenstva Brčko distrikta BiH nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine podatke o kaznenom djelu i učinitelju i pravomoćnu presudu. Kad je u pitanju kazneno djelo pranja novca ili se radi o

kaznenom djelu u svezi s pranjem novca, podatci se moraju, bez odlaganja, dostaviti putem Pravosudnog povjerenstva Brčko distrikta BiH i organu Bosne i Hercegovine nadležnom za sprječavanje pranja novca.

Članak 412

Ustupanje kaznenog gonjenja stranoj državi

- (1) Ako je na teritoriju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kazneno djelo učinio stranac koji ima prebivalište u stranoj državi, toj državi se mogu, izvan uvjeta za izručenje osumnjičenih odnosno optuženih osoba predviđenih u Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, ustupiti svi kazneni spisi radi kaznenog gonjenja i suđenja, ako se strana država tome ne protivi.**
- (2) Ustupanje kaznenog gonjenja i suđenja nije dopušteno ako se njime stranac može izložiti nepravdom postupku, nehumanom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.**
- (3) Prije podizanja optužnice, odluku o ustupanju donosi tužitelj. Nakon podizanja optužnice, a do ustupanja predmeta sucu, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavne rasprave - odluku donosi sudac za prethodno saslušanje, na prijedlog tužitelja.**
- (4) Ako je oštećeni državljanin Bosne i Hercegovine, ustupanje nije dopušteno ako se on tome protivi, osim ako je dano osiguranje za ostvarivanje njegovog imovinskopravnog zahtjeva.**

Članak 413

Preuzimanje kaznenog gonjenja od strane države

- (1) Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta BiH će zahtjev strane države da se u Bosni i Hercegovini poduzme kazneno gonjenje državljanina Bosne i Hercegovine ili osobe koja ima prebivalište u Bosni i Hercegovini za kazneno djelo iz nadležnosti suda izvršeno izvan teritorija Bosne i Hercegovine, dostaviti sa spisima tužitelju.**
- (2) Ako je nadležnom organu strane države podnesen imovinskopravni zahtjev, postupit će se kao da je taj zahtjev podnesen sudu.**
- (3) O odluci kojom se odbija da se poduzme kazneno gonjenje, kao i o pravomoćnoj odluci donesenoj u kaznenom postupku, obavijestit će se strana država koja je uputila zahtjev.**

GLAVA XXXI. POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE, REHABILITACIJU I OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA OSOBA NEOPRAVDANO OSUĐENIH I NEOSNOVANO LIŠENIH SLOBODE

Članak 414

Naknada štete zbog neopravdane osude

- (1) Pravo na naknadu štete zbog neopravdane osude ima osoba kojoj je bila pravomoćno izrečena kaznenopravna sankcija ili koja je oglašena krivom, a oslobođena od kazne, a kasnije je povodom izvanrednog pravnog lijeka ponovljeni postupak pravomoćno obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe, ili je optužba odbijena, osim u sljedećim slučajevima:**
 - a) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo zbog toga što je u ponovljenom postupku tužitelj odustao od kaznenog gonjenja, a do odustanka je došlo na temelju sporazuma sa osumnjičenim, odnosno optuženim;**
 - b) ako je u ponovljenom postupku presudom optužba odbijena zbog nenadležnosti suda, a ovlaštenu tužitelj je poduzeo kazneno gonjenje pred nadležnim sudom.**

- (2) Osuđeni nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prisiljen.
- (3) U slučaju osude za kaznena djela u stjecađu, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina kaznena djela u pogledu kojih su ispunjeni uvjeti za priznanje naknade.

Članak 415

Zastara tražbina za naknadu štete

- (1) Pravo na naknadu štete zastarijeva protekom tri godine od dana pravomoćnosti presude kojom je optuženi oslobođen od optužbe ili kojom je optužba odbijena, odnosno pravomoćnosti rješenja tužitelja ili suda kojim je postupak obustavljen, a ako je povodom zahtjeva za podnošenje izvanrednog pravnog lijeka podnesena žalba Apelacijskom sudu od dana prijama odluke tog vijeća.
- (2) Prije podnošenja sudu tužbe za naknadu štete, oštećeni je dužan da se svojim zahtjevom obrati Pravosudnom povjerenstvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, radi postizanja sporazuma o postojanju štete i vrsti i visini naknade.
- (3) U slučaju iz članka 416 stavak 1 ovog zakona, o zahtjevu se može rješavati samo ako ovlašteni tužitelj nije poduzeo gonjenje pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana prijama pravomoćne presude.

Članak 416

Podnošenje tužbe nadležnom sudu za naknadu štete

- (1) Ako zahtjev za naknadu štete ne bude usvojen ili po njemu Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, oštećeni može kod nadležnog suda podnijeti tužbu za naknadu štete.
- (2) Ako je postignut sporazum samo u dijelu odštetnog zahtjeva, oštećeni može podnijeti tužbu u pogledu ostatka zahtjeva.
- (3) Tužba za naknadu štete podnosi se protiv Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 417

Pravo nasljednika na naknadu štete

- (1) Nasljednici oštećenog nasljeđuju samo pravo oštećene osobe na naknadu imovinske štete. Ako je oštećeni već podnio zahtjev, nasljednici mogu nastaviti postupak samo u granicama već postavljenog zahtjeva za naknadu imovinske štete.
- (2) Nasljednici oštećene osobe mogu poslije njezine smrti nastaviti postupak za naknadu štete, odnosno pokrenuti postupak ako je oštećena osoba umrla prije isteka roka zastare, a da se od zahtjeva nije odrekla.

Članak 418

Ostale osobe kojima pripada pravo na naknadu štete

- (1) Pravo na naknadu štete pripada:
 - a) osobi koja je bila u pritvoru, a nije došlo do pokretanja kaznenog postupka ili je postupak obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe ili je optužba odbijena,
 - b) osobi koja je izdržavala kaznu lišenja slobode, a povodom ponavljanja kaznenog postupka izrečena joj je kazna lišenja slobode u kraćem trajanju od kazne koju je izdržala ili joj je

- izrečena kaznenopravna sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode ili je oglašena krivom a oslobođena od kazne,
- c) osobi koja je uslijed pogreške ili nezakonitog rada organa neosnovana lišena slobode ili je zadržana dulje u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere,
 - d) osobi koja je u pritvoru provela dulje nego što traje kazna zatvora na koju je osuđena.
- (2) Osobi koja je lišena slobode bez zakonske osnove, pripada pravo na naknadu štete ako joj nije određen pritvor, niti joj je vrijeme za koje je lišena slobode uračunato u izrečenu kaznu za kazneno djelo ili za prekršaj.
 - (3) Naknada štete ne pripada osobi koja je svojim nedopuštenim postupcima prouzrokovala lišenje slobode. U slučajevima iz stavka 1 točka a) ovog članka isključeno je pravo na naknadu štete i ako su postojale okolnosti iz članka 414 stavka 1 ili ako je postupak obustavljen na temelju članka 205 ovog zakona.
 - (4) U postupku za naknadu štete, u slučajevima iz stavaka 1 i 2 ovog članka, primjereno će se primjenjivati odredbe ove glave.

Članak 419

Naknada štete prouzrokovane sredstvima javnog informiranja

Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informiranja i time bio povrijeđen ugled te osobe, sud će, na njezin zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informiranja priopćenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode. Ako slučaj nije prikazan u sredstvu javnog informiranja, ovakvo priopćenje će se, na zahtjev te osobe, dostaviti organu ili pravnoj osobi u kojoj je ta osoba zaposlena, a ako je to za njezinu rehabilitaciju potrebno – političkoj stranci ili udruzi građana.

Članak 420

Osobe kojima pripada pravo podnošenja odštetnog zahtjeva

- (1) Poslije smrti osuđene osobe pravo na podnošenje ovog zahtjeva pripada njezinom bračnom, odnosno izvanbračnom drugu, djeci, roditeljima, braći i sestrama.
- (2) Zahtjev iz stavka 1 ovog članka može se podnijeti i ako nije bio podnesen zahtjev za naknadu štete.
- (3) Neovisno od uvjeta iz članka 414 ovog zakona, zahtjev iz stavka 1 ovog članka može se podnijeti i kad je povodom izvanrednog pravnog lijeka izmijenjena pravna kvalifikacija djela, ako je uslijed pravne kvalifikacije djela u ranijoj presudi bio teže povrijeđen ugled osuđene osobe.
- (4) Zahtjev iz stavaka od 1 do 3 ovog članka podnosi se sudu u roku od šest mjeseci. O zahtjevu odlučuje vijeće Osnovnog suda (članak 23 stavak 2). Prilikom rješavanja o zahtjevu primjereno se primjenjuju odredbe članka 414 stavaka 2 i 3 i članka 418 stavak 3 ovog zakona.

Članak 421

Rehabilitacija

Sud će po službenoj dužnosti donijeti rješenje kojim se poništava upis neopravdane osude u kaznenoj evidenciji. Rješenje se dostavlja organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije. O poništenom upisu ne smiju se nikom davati podatci iz kaznene evidencije.

Članak 422

Zabrana uporabe podataka

Osoba koja je na bilo koji način došla do podataka koji se odnose na neopravdanu osudu ili na neosnovano lišenje slobode, ne smije rabiti te podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju osobe protiv koje je vođen kazneni postupak.

Članak 423 **Pravo na naknadu štete u svezi sa zaposlenjem**

- (1) Osobi kojoj je zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode prestao radni odnos ili svojstvo osiguranika socijalnog osiguranja, priznaje se radni staž, odnosno staž osiguranja kao da je bila na radu za vrijeme za koje je zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode staž izgubila. U staž se uračunava i vrijeme nezaposlenosti do koje je došlo zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode, a koja nije nastala krivnjom te osobe.
- (2) Prilikom svakog rješavanja o pravu na koje utječe duljina radnog staža, odnosno staža osiguranja, nadležni organ ili druga pravna osoba uzet će u obzir staž priznat odredbom stavka 1 ovog članka.
- (3) Ako organ ili pravna osoba iz stavka 2 ovog članka ne uzme u obzir staž priznat odredbom stavka 1 ovog članka, oštećena osoba može zahtijevati da sud utvrdi da je priznavanje ovog vremena staža nastupilo po zakonu. Tužba se podnosi protiv organa ili pravne osobe, koja osporava priznati staž i protiv Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- (4) Na zahtjev organa ili pravne osobe kod koje se pravo iz stavka 2 ovog članka ostvaruje, isplatit će se iz sredstava proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisani doprinos za vrijeme za koje je odredbom stavka 1 ovog članka staž priznat.
- (5) Staž osiguranja priznat odredbom stavka 1 ovog članka u cjelini se uračunava u mirovinski staž.

GLAVA XXXII. POSTUPAK ZA IZDAVANJE TJERALICE I OBJAVE

Članak 424 **Traženje adrese**

Ako se ne zna prebivalište ili boravište osumnjičenog, odnosno optuženog, kad je to po odredbama ovog zakona nužno, tužitelj, odnosno sud će zatražiti od policijskih organa da osumnjičenog, odnosno optuženog potraže i da tužitelja, odnosno sud obavijeste o njegovoj adresi.

Članak 425 **Uvjeti za izdavanje tjeralice**

- (1) Izdavanje tjeralice može se narediti kad se osumnjičeni, odnosno optuženi protiv kojeg je pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna nalazi u bijegu, a postoji naredba za njegovo dovođenje ili rješenje o određivanju pritvora.
- (2) Izdavanje tjeralice naređuje sud.
- (3) Izdavanje tjeralice naredit će se i u slučaju bijega osuđenog iz ustanove u kojoj izdržava kaznu, bez obzira na visinu kazne ili bijega iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku mjeru vezanu s lišenjem slobode. Naredbu u takvom slučaju izdaje upravnik ustanove.
- (4) Naredba suda ili upravnika ustanove za izdavanje tjeralice dostavlja se policijskim organima radi izvršenja.

Članak 426 **Izdavanje objave**

- (1) Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u svezi s kaznenim djelom, ili ove predmete treba pronaći, a osobito ako je to potrebno radi ustanovljenja istovjetnosti pronađenog nepoznatog trupla, naredit će se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se podaci ili obavještenja dostave organu koji vodi postupak.
- (2) Policijski organi mogu objavljivati i fotografije trupala i nestalih osoba ako postoje osnove sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tih osoba, došlo uslijed kaznenog djela.

Članak 427 **Povlačenje tjeralice ili objave**

Organ koji je naredio izdavanje tjeralice ili objave dužan je da je odmah povuče kad se pronađe tražena osoba ili predmet ili kad nastupi zastara kaznenog gonjenja ili izvršenja kazne ili drugi razlozi zbog kojih tjeralice ili objava nije više potrebna.

Članak 428 **Tko raspisuje tjeralicu ili objavu**

- (1) Tjeralicu i objavu raspisuje nadležni policijski organ koga određuje sud u svakom pojedinom slučaju, odnosno ustanova iz koje je pobjegla osoba na izdržavanju kazne ili završene mjere.
- (2) Ako je vjerojatno da se osoba za kojom je izdana tjeratica nalazi u inozemstvu, nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine može raspisati međunarodnu tjeralicu.

GLAVA XXXIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 429 **Sudska policija**

Ako do stupanja na snagu ovog zakona ne otpočne s radom sudska policija, ovlasti sudske policije predviđene u ovom zakonu izvršavat će Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 430 **Rješavanje predmeta iz nadležnosti Suda BiH**

- (1) **Predmete iz nadležnosti Suda BiH primljene u rad kod sudova Brčko distrikta BiH do stupanja na snagu ovog zakona, dovršit će ti sudovi ukoliko je u tim predmetima optužnica potvrđena.**
- (2) **Predmete iz nadležnosti Suda BiH primljene u rad kod sudova Brčko distrikta BiH, odnosno tužiteljstva, i u kojima optužnica nije stupila na pravnu snagu, odnosno nije potvrđena, dovršit će sudovi Brčko distrikta, osim ako Sud BiH po službenoj dužnosti ili na obrazložen prijedlog stranaka ili branitelja, ne odluči preuzeti takav predmet.**
- (3) **Ako je Sud Bosne i Hercegovine vođenje postupka iz svoje nadležnosti prenio sudovima Brčko distrikta na čijem je području kazneno djelo izvršeno ili pokušano, sudovi Brčko distrikta će prihvatiti dokaze koji su sukladno zakonu prikupljeni u tijeku istrage i sudskog osiguranja dokaza.**

Članak 431

Rješavanje po zahtjevu za zaštitu zakonitosti

U postupcima u kojima je do stupanja na snagu ovog zakona podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti ili je bio u tijeku rok za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti i u tom roku izjavljen zahtjev za zaštitu zakonitosti, postupak će se nastaviti i dovršiti sukladno s ranijim propisima.

Članak 432

Donošenje podzakonskih propisa

Podzakonske propise predviđene ovim zakonom donijet će Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 433

Prestanak primjene Zakona

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da vrijediti Zakon o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 7/00 od 30. 11. 2000. godine) osim ako odredbama ovog zakona nije drugačije određeno.